

30000

30000-20000

30000

30000

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૮૭૪૧ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ હીરણ્ય! શાસ્ત્રાનુ-૧૦

વિષય ૬૩૬૪:૧

બનામે યજ્ઞાં.

દીરદોસી-શાહનામું.

તમામ

ગુજરાતી રંગીન બચ્ચેતોમાં

ભાગ ૧૦ મો.

રચનાર

રસતમ નચ્ચેશેરવાન માસ્તર

મુ તખ્તલુસ

બ

આદીલ.

ખ. સ. ૧૯૨૨, જુલાઈ.

કીંમત રૂ. ૨.

દીખાયેલા

૨૦૧૬

પ્રથમ

૫૬૪૪

(અચેત)

કોપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૦૭૧૧

સદો લાખ છે શુકે યજ્ઞાંનના,
દયાવંત દાદાર દર્શ્યાંનના.
નમન તુને યા દાદગર દાદરસ,
નમન તુને ગેતીના ક્યારદરસ.
કે તુજ મેહેરથી કીરદેગારે જહાંન,
બની અંધક મારી કલમ નઓ જવાંન.
લખાવટ, કે જેણે લખી તેઝતર,
તુસી ફીરદુસીના આ શાહી ગોંહર.
એવું પાક પરવર કીધું તેં કરમ,
થયું જેથી દફતર આ દરમું ખતમ.

(આદીલ)

શુકે તુજ હજારો હજાર યા પાક યજ્ઞ! યા ગેતી,
અને મિનોઈના, માહાંન મઝહ! કે તું રહમના દરિયાવની
રહમથી, શાઅરાંન શાઅર ફીરદુસી તુસીના ફારસી
શાહનામાના બોલેબોલ ગુજરાતી તરજુમાનું સસિક, અને
રંગીન અચેતોથી રચાયલું આ માફ દરમું વાંચ્યું, બનતી
જિતાવળ, ખંતીલી ફોશીશ, તથા ભારે જેહમતોથી, ઘણું
જલ્દી બાહાર પાડવામાં હું ફતેહમંદ થયો છું કે જેને માટે
ફરી અને ફરી તુજ પાક ફીરદઝગાર, દાવરો દાદારના ખુલંદ
અહેસાંનો માટે મુજ ખાકી સર ખાકમાં મસળી, તારા
કોડો શુકીઆ અદા કરૂં છું.

શાહનામાનો સંગીન તરબુતો! અને તે પણ વળી રંગીન બચ્ચેતોમાં તેવીજ ઢબછબ, તેવીજ રચનકળા, અને તેવાંજ મજબુતમાં રચિ, પ્રસિદ્ધ કરવાના આ મારા બિકટ સહાસને ઘણોજ આમાંન, અને કૃતેહમંદ બનાવવા માટે, જે ધરખમ મદદ. તથા સમ્પૂર્ણ આસરો, સખી વળુદ માનવંત સર હોરમસજી કાવસજી દીનશાહ એડનવાલા તરફથી ચાલુ અને ચાલુ મળતો રહ્યો છે (કે જેમણાં એવા ભારી ટેકા વિના, મારાં આગળાં દરેક વૅલ્યુમો, હાલના ચાલુ વૅલ્યુમો, તથા ભવિષ્યમાં મારાં નીકળનારાં વૅલ્યુમો કદી પણ બાહાર પડી શકેજ નહીં એમ મારે બાહિમ્મત કેહવું જોઈયે છે.) જેને માટે હું મારાં ખરાં અંતકરણથી એવણુ કદરદાંન શેઠનો આ તકે ભારે ઉપકાર માનું છું.

તે બિપરાંત મારાં માયાળુ માનવંત ગ્રાહકો, તથા માનવંત ઝરથુશ્તી જશન કમિટી, ભાઈબંધ મંડળી, સર જમશેદજી જીજીભાઈ ત્રાંસલેશન ફંડ, તેમજ બીજાં કેટલાંક ધાર્મિક મંડળો, કે જેઓ સારી સખ્યામાં મારાં વૅલ્યુમો ખરીદી મને ધરખમ આસરો આપતાં આવ્યાં છે, તે સર્વેનો પણ આ જગ્યે ભારે બિપકાર માનું છું.

આં માફ દસમું વૅલ્યુમ, આપણી કાંમના માહ આબેદ દસ્તુર જમશીદ બીન સોહરાબ કુકા, કે જેઓ અશોઈ, અને પરહેઝગારીમાં અશો, તથા નબુમ, અને અગમ નિગામમાં, જે મીસાલ હતા, તથા ધાર્મિક સખાવતો છુટ્ટે હાથે કરી કીર્તિની કલગી અમ્મર કરી ગયા છે, તે મરહુમના અશો, અને પવિત્ર ફરોહરને દીલોબનથી અર્પણુ કરે છું.

બાકસાર,

રૂસતમ નઓશેરવાન માસતર

(આદીલ)

બે બોલ.

મારાં માનવંત ગ્રાહકો, કે જેઓ માનવંતોએ પોતાના મુખારક નામો મારાં દરેક વૉલ્યુમો (સંપુરણ શાહનામા) માટે અગાજિથી રજીસ્ટર કરાવ્યાં છે તેઓ દરેક બાંનુઓ, તથા ગ્રહસ્થાને માનપુર્વક નમ્રતાભરી અરજ ગુઝારૂં છું કે તે મેહેરબાંનોએ ભવિષ્યમા પોતાના રેહવાના મકાનો, યા નોકરી ધંધાના મથકો બદલ્યાં હોય, યા બદલવાના હોય, તેઓ મેહેરબાંનોએ આગમજથી એક પોસ્ટ કાર્ડ લખી મને નવાં રેહઠાણની ખબર આપવી, કે જેથી કરી તેઓને નામના વૉલ્યુમો વીં પીં મોકલેલાં રખડી રખડી પાછાં ફરે નહીં. કારણ કે હાલમા કેટલાંક વૉલ્યુમો રીફ્યુસ થઈ પાછાં ફરેલાં છે જે પર પોસ્ટ ઓફીસ તરફથી જણાવવામા આવે છે કે મકાનનો પતો મળતો નથી, યા તેઓ જગ્યા છોડી ગયા છે.

માનવંત ગ્રાહકોને સારી રીતે ખબર હશે, કે છાપા કલાની હદથી જ્યાદા મોંઘવારી છતાં મેં મારાં વૉલ્યુમો ઉપર એક ખોટી પાઈ વટીક વધુ ચઢાવી નથી ને અસલ કીંમત પ્રમાણેજ દરેક સાહેબો પર વૉલ્યુમો મોકલતો રહ્યો છું, છતાં જ્યારે ગ્રાહકોની બેદરકારીથી વીં પીં ખરચ માથે પડી વૉલ્યુમો રીફ્યુસ થઈ પાછાં ફરે, તો તે આવા વખતમાં કેવી રીતે પાલવે? માટે આશા છે કે ભવિષ્યમા તે માટે મારાં માયાળુ ગ્રાહકો ચોક્કશ ધ્યાન આપશેજી.

ખાકસાર,

(આદીલ)

સાંકળ્યું.

	પાનું.
ધરાંનીઓ અને તુરાંનીઓનું લડાઈથી પાછું ફરવું અને ગુદર્જ તથા પીરાંને “યાઝદ હરોબની” લડાઈ માટે બંદોબસ્ત કરવો	૧
ગુદરજે પોતાના સરદારો સાથે લડાઈ માટે વાતચીત કરવી	૩
પીરાંને પોતાના સરદારો સાથે વાતચીત કરવી	૧૧
પીરાંને અને ગુદર્જનું પોતાના સરદારોને “યાઝદ હરોબની” લડાઈ માટે મુકરર કરવું ...	૧૪
કલ્બાદ સાથે ફરીબોર્જની લડાઈ, અને કલ્બાદનું માયું જવું ...	૨૧
ગોર્વીઝેરેહ સાથે ગેવની લડાઈ, અને તેનું ગેવના હાથે જીપર પકડાવું	૨૨
સિયાંમક સાથે ગોરાઝેહની લડાઈ, અને સિયાંમકનું માયું જવું	૨૪
ઝંગલહ સાથેની ફેઝહલની લડાઈ, અને ઝંગલહનું માયું જવું	૨૫
બારમાન સાથે રોહાંમની લડાઈ, અને બારમાનનું માયું જવું	૨૬
બીઝન સાથે રૂધનની લડાઈ, અને રૂધનનું માયું જવું	૨૮
સેપેહરમ સાથે હુજરની લડાઈ, અને સેપેહરમનું માયું જવું	૨૯
અન્દરીમાન સાથેની ગુર્ગીનની લડાઈ, અને અન્દરીમાનનું માયું જવું	૩૧
કૌહરમ સાથે બર્તહની લડાઈ, અને કૌહરમનું માયું જવું ...	૩૨
અખ્વાસ્ત સાથે ઝંગએશાવરાંનની લડાઈ, અને અખ્વાસ્તનું માયું જવું ...	૩૩

પીરાંન સાથ ગુહર્જની લડાઈ, અને પીરાંનનું	
માયું જવું	૩૫
લહાક અને ફર્શીદવર્દનું પીરાંનના માર્યા	
જવાથી વાકેફ થવું અને તેઓનું નાસી જવું	૪૪
ગોસ્તેહમનું લહાક અને ફર્શીદવર્દની પુઠે જવું	૫૩
ખીઝનનું ગોસ્તેહમની પછાડી જવું	૫૬
ગોસ્તેહમના હાથ ઊપર લહાક અને	
ફર્શીદવર્દનું માયું જવું	૫૯
ખીઝનનું ગોસ્તેહમની નઝદીક આવી પુગવું	૬૪
કયખુસરૂનું પીરાંન, અને તુરાંનના સરદારો	
માટે દોખું બનાવવા ફર્માવવું અને	
ગોર્વીઝરેહને મારી નખાવવું	૬૮
તુરાંનીઓનું કયખુસરૂ પાસે જીવતદાન માંગવું	૭૪
ખીઝનનું ગોસ્તેહમ સાથ લહાક અને	
ફર્શીદવર્દની લાશ લઈ, ઇરાંની લશકરમાં	
પાછું આવવું	૭૮
સુલતાન મહમુદની તારીફ, અને દુઃખી	
ઝીંદગીની ફર્યાદ	૮૧
કયખુસરૂનું અફરાસિયાબની લડાઈ માટે	
લશકર તઈયાર કરવું	૮૯
અફરાસિયાબનું પીરાંનના માર્યા જવાથી વાકેફ	
થવું અને કયખુસરૂની લડાઈ માટે લશકર	
ખેંચવું	૯૮
પશંગનું અફરાસિયાબ સાથ વાત કરવું	૧૧૧
શીદેહનું અફરાસિયાબના પયગામનું	
કયખુસરૂની નઝદીક લઈ જવું	૧૧૫
શીદેહનું કયખુસરૂ પાસેથી જવાબ મેળવવું	
અને તેનું પાછું ફરવું	૧૨૬
એકખીબની લડાઈમાં શીદેહનું કયખુસરૂના	
હાથ ઊપર માયું જવું	૧૨૯

કચખુસરૂ અને અફ્રાસિયાબના લશકરની લેગી	૫૫૮.
લડાઈ, અને અફ્રાસિયાબનું નાસી જવું ...	૧૩૬
કચકાઝિસની દરબારે કચખુસરૂની ફતેહમંદીનું	
નામું	૧૫૧
કચખુસરૂનું અફ્રાસિયાબની પછાડી જવું,	
અને ખીજી મર્તાબે એકમેક સાથે લડાઈ	
કરવી	૧૫૫
અફ્રાસિયાબનું બેહુશતગંગમાં પનાહ પકડવું	
અને ફગકુરચીના પાસેથી મદદ માંગવી ...	૧૬૭
કચખુસરૂનું અફ્રાસિયાબની પછાડી ગંગદેઝમાં	
આવી પહોંચવું	૧૭૦
બેહનનું અફ્રાસિયાબનો પયગામ લઈ	
કચખુસરૂની નજદીક આવવું	૧૭૪
અફ્રાસિયાબના પયગામનો કચખુસરૂએ	
વાળેલો જવાબ	૧૮૦
કચખુસરૂનું ગંગદેઝ લેવું અને અફ્રાસિયાબનું	
નાસી જવું તથા રસતમના હાથ ઉપર	
બેહન અને ગરસીવઝનું પકડાવું	૧૮૬
અફ્રાસિયાબની ઓરતોનું કચખુસરૂ પાસેથી જીવ-	
તદાન માગવું અને તેણે જીવતદાન આપવું ...	૧૯૬
કચખુસરૂનું કાઝિસ ઉપર પોતાની ફતેહની	
વધાઈનું નામું	૨૦૨
કચખુસરૂનું ફગકુરના લશકર સાથે	
અફ્રાસિયાબના આવવાથી વાકેફ થવું ...	૨૦૪
કચખુસરૂ અને અફ્રાસિયાબનાં લશકરે એક	
ખીજાની લડાઈ માટે સફ બેચવી	૨૦૬

અર્પણ પત્રિકા.

મરહુમ માહુ આખેઠ જમશીદ સોહરાબ કુકાને કતો
તરકથી દીલના ખાલેસ બિલરાઓ સાહત.
(અચ્ચેત)

શુકર પાક પરવર છે તુજ નામના,
શુકર તારી કુદરત તણાં કામના.
કીધો તુંએ પયદા અશો નર ભલો,
પરહેઝગાર, પાકી, પવિત્તર, ભલો.
અગમ ને નિગમ રચ્ચનો બાણકાર,
અશોષનો ભર્યો જે આખેઠ અપાર.
હતી જેની આંખોમા રમતી રમળ,
રમળથી અમલનું હતું જેને બળ.
હતો કરતો “ખલ્લે બહન” પાક ઝાઢ,
ન ભુલતો ખલ્લકના ખુદાની જે યાદ.
ફરઝ પાક ચઝઢાંની કરતો અઢા,
મુરાદોથી દાંમનને ભરતો સદા.
હતો ધંધે વહેદતના દર્યા સમાન,
હતો ગોંડરે બેનમુન બેશુમાન.
ભુલેલાનો રાહબર તું જમશીદ હતો,
ખુરેહમાં ખુરેહમંદ ખુરશીદ હતો.
તું કર જેને આદીલ અર્પણ મુદામ,
દીલો બાંથી વાંચ્યુંમ દરમું તમામ.

આમીન ! આમીન !! આમીન !!!

મરહુમ દસ્તુર જમશીદ સોહરાબ કુકા.

જન્મ.

રોજ ૨૮ મો

માહ ૮ મો

૧૨૦૦ ય૦ ઝ૦

મરણ.

રોજ ૨૦ મો

માહ ૧ લો

૧૨૭૦ ય૦ ઝ૦

ધરાંનીઓ અને તુરાંનીઓનું લડાઇથી પાછું
ફરવું અને ગુદઝ' તથા પીરાંને "યાઝદ
હરોખની" લડાઇ માટે ખંદોખસ્ત કરવો.

સિયાહ થઈ ઝમીનની સપાટી ખસુસ,
કે વાગાં બે લશ્કરથી કર્નાયો કુસ.
ને હાથીની પીઠે વગાડનારા કુસ,
ક્યાં જંગલાહથી તે જલ્દી ખસુસ.
બની રાઝી એપર તે બંધે સેપાહ,
કે થઈ રાત તબયે હવે જંગલાહ.
ને ચુટીશું બાંમદાદે મદાંને મદાં,
જે દયા તબેથી ઉપર લાવે ગદાં.
કે સઘળા લડાયેકો તે નામવર,
જેઓ જંગ કરશે મળી એક દીગર.
રેહાઈ મેળવશે લડાઇથી સેપાહ,
રેડાશે ન ખુન સર થકી બેગુનાહ.
ક્યાં પાછા એવા કરારો કરી,
અને રાહ લાંબીને ઠોતાહ કરી.
કુઃખી કીને બે તર્ફ સદાર બે,
ક્યાં જેઓ પાછા લડાઇથી તે.
ગયો એક ઠોઢે કનાખદ તરફ,
ગયો એક મયદાંને રયખદ તરફ. ૨૨૬૧

તુરત ફોજમાંથી તલાયાઓ રાહ,
 કે મોકળ્યા ગુદર્જે, સદરે શાહ.
 કોલાહથી, ને બખ્તરથી, કાયર હતા,
 ને શમ્શીરના હાથે ખુને તર હતા.
 શું બખ્તર શું કોલાહ શું ટોપો ઝીરેહ,
 ખોલી નાંખી બઢોની સઉએ ઝીરેહ.
 થયાં હલકાં હથ્થારોથી તન શીતાબ,
 તો ખાણુંને ખાઈ ને પીધો શરાબ.
 તો તદ્દખીરો કરવાને રપહલવાન પાસ,
 ગયા ઝંઘર જવાનો ને દાંનાઓ ખાસ.
 કહે ગેવ, ગોદર્જને અય પીદર,
 શું આવી અજાયેખી મારી ઉપર.
 કીધો હુમ્લો ફોજોને તુરાં પર જેવાર,
 સફે તોડી કે રાહ ખુલી ગઈ તેવાર.
 ગયો પીરાં પાસે, તો રખશ એકદમ—
 અટક્યો, ને ભયું ન આગળ કદમ.
 થયો તેજ એવો હું મુજ કામે ગર,
 ગોયા કાપતે વ્યારનું મારા સર.
 ખીઝને હતી શાહની વાતો બખર,
 તેનો લેહ ખોલ્યો તેણે મુજ ઉપર. ૨૨૯૨
 કે પીરાં થશે તારે હાથે તબાહ,
 સીતારાની ચાલોથી ખોલ્યો છે શાહ.
 કહયું ત્યારે ગુદર્જે તેની આંખર,
 છે બેશક મારા હાથ પર એ પીસર.
 કીનો મારા સી-તેર વાહળા પીસર—
 નો, લેવશ તે યઝદાંના બળથી ઝખર.

પછી કીધી તેણે સેપાહ પર નિગાહ,
 તો કુમળાયેલી એવી તો બેઈ સિપાહ.
 ખુનો રેડવાથી, અને દર્દે જંગ,
 ને હર જગ્યે લડવાથી શત્રુઓ સંગ.
 થયું પહલવાંતુળી દીલ પુર મલાલ,
 દીઠા ઝઠ્ઠા જ્યારે દીલેશેના ગાલ.
 કહ્યું પાછું ફરવા તેઓને તે વખત,
 કે રહતુમાં સરદારે તે નેક બખત.
 જેથી તેઓના રંજ ઉઠાવનારાં તન,
 કીના જંગે આરામ પામે તદન.
 ગયા તે, ને આવ્યા ફરી બાંમદાદ,
 લડાઈ, ને કીના, ભરેલાઓ શાદ.
 ને સરદાર પર તે કીધી આફરીન,
 કે અય નામેવર પહલવાંને ઝમીન! ૨૨૬૩
 સુતો કેમ રાતે? ને ઉઠ્યો સહવાર?
 લડાઈનો દીલમાં છે કેવો વિચાર?

ગુદર્જે પોતાના સરદારો સાથ લડાઈ માટે
 વાતચીત કરવી.

કહ્યું પહલવાને તેઓને મુદામ,
 મુંબારક દીલેશે અરે નેકનામ!

ઘટે છે તમોને તે ચઝદાં ઉપર,
 કરો આકરીન રાત દહાડો મંગર.
 થયું છે જે અત્યારે જગ દરમેયાન,
 તે બન્યું છે દીલની મુરાદો સમાન.
 અબાયેખી ગુઝરી છે એવી અપાર,
 નથી ભોતો જગ વખત થાયેચ પસાર.
 આપણુ જેવા આંરમાને કીધા અપાર,
 જેવું જેણે વાળ્યું તેવું કાપ્યું ચાર.
 પ્રથમ પેલો ઝોહાક બેદાદગર,
 ઉઠાવ્યું ઝમાનાના શાહોથી સર.
 કેવી નાંખી સજ્જીમાં ગેતી ઝખર,
 છતાં લઈ ચલાવતો તેને દાદગર.
 હતો શોધતો ઝુલ્મ ઝુલ્મી નિદાન,
 પવન સમ તે આયો, ગયો વા સમાન.
 ગયાં કંઈ વરષ તેના કામે અગર,
 ગઝબ નાંખ્યો દાદારે તે ઝુલ્મી પર. ૨૨૯૪
 ઝુલ્મ સાંખી શક્યો નહીં દાદગર,
 તો મોકળ્યો ઇન્સાફી એક તે ઉપર.
 મુંબારક ફરીદુન શાહ દાદગર,
 તેની શાહી લેવાને બાંધી કમર.
 તે રીમનના બંદોને ખોલ્યા મુદામ,
 ને ઇન્સાફી ગેતી સજાવી તમામ.
 તે બદ ખ્યાલ ઝોહાક ને બદ ગોહર,
 કીધી શાહોએ લાઅનતો જે ઉપર.
 ખુરી ખો તે આવી અક્રાસ્યાબ પર,
 ન આંખોથી નેકીનો ભોતો ચહર.

ખીછાવ્યો કીનો શેહેરે ઇરાન પર,
 ફર્યો દાદ, દીનથી, ને કાયદે, ઝખર.
 કે અતે સિયાવક્ષ અમીરી ખવાસ-
 ને મારી, લાયો રંજ ઇરાંને ખાસ.
 પછી ગેવ જ્યારે ઇરાંથી ગયો,
 તુરાંમા કેવાં દુઃખો ખંભતો થયો ?
 કે પત્થરનો ટક્યો, ખીછાનું ખી ખાક,
 શિકારોનું ખાણું, ચરખનો પોશાક.
 ભુલી રાહ રખડતો દીવાના સમાન,
 કે પાંખે તે કયખુસરૂની કંઈ નિશાન. ૨૨૯૫
 એકાએક આવ્યો ને ખુસરૂની પાસ,
 દીઠો જ્યારે તેને, તો કીધી સેપાસ.
 કીધાં મોંડુ તેઓએ ઇરાં ગંમ અગર,
 જેની થઈ લડાયક પીરાંને ખખર.
 પડ્યો રાહ, શીતાખીથી લઈને સેપાહ,
 કે રાહમાં કરે બેહુ જણને તખાહ.
 હતી જેટલી શક્તિ, બદી કીધી મસ,
 નિગેહમાં હતો રખ, છે એટલુંજ ખસ.
 પછી કીને સ્યાવક્ષમાં ને સેપાહ,
 આવી કાસહરૂની તરફ ને તે રાહ.
 સેપાહ આવી લાહન, તો માર્યું તદન-
 થખીખું, ઇરાં પર તે જંગે પશન.
 મુવા કંઈક બેટાઓખી મારી પાસ,
 થયાં દીલ દરેક નામવરના નિરાસ.
 ને હમણાંખી લઈ કુલ લડાયક સેપાહ,
 ઉભો આપણી સામે આવીને રાહ.

નથી ચાહતો આપણથી ટકવા અગર,
 તો બાહના તે શોધે છે વાતે ઝખર.
 કરે ઢોંગ એવા, કે તેટલાં સેપાહ,
 કે તુરાંથી આવી પુગે જંગગાહ. ૨૨૮૬
 એકક માંગે સદારો જંગમા તે હાલ,
 થવું જોઈયે સર્વેને તેજી ચુગાલ.
 જો આં કામે સુસ્તી કરીશું લગાર,
 ધસારો ન કરશું આં જંગે અપાર.
 કરી બાહતું ફરશે લડાઈથી અગર,
 ફરવશે કીના, નામ, શરમોથી સર.
 લડાઈ તે આપણથી કરશે જે વખત,
 ગરહ કાઢશું નામદારોની સખત.
 અગર જો પીરાં આય પોતાની વાત-
 થી ફરશે નહીં, જંગે લંબાવી હાત.
 તો થાઉય તમોથી કબુલ સર બ સર,
 કે બાંધશ આં કીને હું પેહલે કમર.
 ઝંઘરૂં સરના તનને હું આ જંગગાહ,
 કપાવા દેવશ સાંગે ઇરાં સેપાહ.
 રૂઝન ગેવથી, મુજથી જંગી પીરાન,
 કે લડશું એકક, મર્દે બાહદુર સમાન,
 નથી રહેતું ગેતીમાં કોઈ જાવેદાન,
 રહે છે કથાજ આપણી આ જેદાન.
 લલું એકે રહી જાએ નામો બુલંદ,
 કઝા નાંખે છે આપણાં પર કમંદ. ૨૨૮૭
 કપાવું, ને મોતેથી મરવું, છે એક,
 છે ફરતાં ફલકમાં વફા થેડી છેક.

છે લાયક તમોનેળી લઈ એમ યાર,
 નેઝાઓ, ને તેગ, માણસો કાપનાર.
 કીના લેવા ખાંધો તમો સઉ કમર,
 તમોમાંથી જે કોઈ કે છે નામવર.
 પવળી લાધી તેઓની દવલત તમામ,
 હવેજ નેઝયે ધરવું કીનામાં મુદામ.
 તરાંમા હુમાં સમ હતો ના સવાર,
 કીધી જંગ ખેઝનથી જેણે અપાર.
 પડ્યો ઉઘો ને ખખત કર્યું અગર,
 હતું લોહીમાં તર કપાયું જે સર.
 તેઓથી ન ડરવું આ જંગે ઝખર,
 લડાઈથી ખેંચવા ન હાથો મગર.
 એવી જંગ ચાહતો ન હોય ને પીરાન,
 ને લાવે સેપાહ સારી ધુળની સમાન.
 તેમજ આપણેની ગોચા પાહાડ ખાસ,
 જવું નેઝયે ટોળાં બની તેઓ પાસ.
 કારણ કે તેઓના હુટેલાં છે દીલ,
 હંમેશાંજ ગમમાં ગુટેલાં છે દીલ. ૨૨૯૮
 છે નિશ્ચે કે આપણને મળશે ક્રતાહ,
 ઉઝારીશું તે પરબી ગર્દે સેયાહ.
 કહ્યા પહલવાને, સુખન સર્વ ખાસ,
 મુબારક પહલવાનો દાનાઓ પાસ.
 કાંધી સર્વ કોઈયે તે પર આફરીન,
 કે અય નેક દીલ સરદારે પાક દીન.
 કીધી દાવરે જ્યારથી આ જહાન,
 ન તું જેવો કોઈએ દીઠો પહલવાન.

ફરીદુબી રાખતો ન તું સમ નફર,
 ફેલાવી જેણે શાહી જગમાં ઝખર.
 તું છે ફઝોજનો સ્થાન, સાલારે શાહ,
 દીલેરો દીપાવે છે તુથીજ કોલાહ.
 ફીદા જાન ફરજંદ કીધો માલ ખાસ,
 વધુ ચાહે શું શાહા સદાર પાસ.
 જોવા ચાહતો શાહ જે ફરીખોર્જ પાસ.
 ને તુસધી, તે જોશે હવે તુથી ખાસ.
 અમો સર્વે તારાજ છધયે શુલામ,
 છે દીલબી લયાં તારી મેહેરે તમામ.
 પીરાં લાવશે તુરકી સેપાહથી અગર,
 જો લડવાને સરદારોબી કીનાવર. ૨૨૬૬
 તેના એક હઝાર, આપણાં જંગી દસ,
 જોશે કોણ ફેરવે છે સર જંગે બસ ?
 અગર લાવશે જો સેપાહ તે તમામ,
 લડાઈમા, પાહાડો ને જંગલ મુકામ.
 તો દીલ ઝખમી થયેલાં છે કીને ઝખર,
 છે જંગ માટે બાંધ્યો કમરખંદ કમર.
 ફીદા તું પર હોજો અમો સજિના જાન,
 અમારા કરારો છે એ પર નિદાન.
 જો શુદર્જ સાંભળ્યો એવો જવાબ,
 તો ફશનાઈ દીલ તેને આવી શીતાબ.
 હોઆ નામદારોને દીધી મુદામ,
 આ ગેતીના શાહના દીલેરો તમામ.
 રીતો એજ છે બસ કીનાવરોની,
 ખુલંદ સિંહો, સરદારો, બાહદરોની.

કહયું સ્વાર બનવા સેપાહ ને મગર,
 કે કીનામાં બાંધે કમરબંદ કમર.
 રોહામે સેપાહની તે ડાલી તુરત,
 ફરહાદને દીધો ઝુડો સુર્ય સુરત.
 હુતી જમણી જગ્યા ફરીબોઝ પાસ,
 તે કારનના કતમારને દીધી ખાસ. ૨૩૦૦
 ને શી, દુશનેખી કહયું ઓ પીસર,
 સલાહકાર લાયક છે કામોમા હર.
 તું કાવ્યાંની ઝુડો, અને લઈ સેપાહ,
 સેપાહની પુકે બા, સેપાહની પનાહ.
 પછી ગોસ્તેહમને કહયું કે તું બા,
 વડો આય વખતે સેપાહનો તું થા.
 બિલુ રહેવું ભેઘયે છે સદારિગાહ,
 નિગેહબાન, હોશ્યાર, લશ્કર પનાહ.
 સેપાહને કહયું કે જગાએથી છેક,
 ભરે કોઈ આગળ કદમખી ન એક.
 કરી ગોસ્તેહમ પર અતી આફરીન,
 ને રહેજો તમે રાત ને દહાડો જીન.
 બિઠયા ફરોજ વચ્ચેથી ભારે પુકાર,
 રડયા જંગગાહે દરેક આરઝાર.
 ગયું દોડી લશ્કર તે પાસે તમામ,
 અને ખાક સર પરખી છાંટી મુદામ.
 બુઢાપામાં તે પહલવાને સેપાહ,
 જતોતો કમર તંગ કરી જંગગાહ.
 બોલાવ્યો તે સરદારેખી ગોસ્તેહમ,
 ઘણાંએક બોધો દીધા હમ બ હમ. ૨૩૦૧

કહયું, રેહેજે તાકીદે ખીદાર થઈ,
 શત્રુથી સેપાહનો નિગેહદાર થઈ.
 રેહેજે ત્યાર બખ્તર કસી રાત દન,
 ઉતારતો ન સરથી તું કોલાહ તદન.
 અગર જો લડાઈથી ગાફેલ થશે,
 તો જલ્દી તુંપર ખાખ ફાવી જશે.
 ને ઝૂંકશે જેવારે નિચે તારૂં સર,
 તો જાગૃતો પડશે દુટ્ટી તું ઉપર.
 કે દીદખાંન મુકજે તું કોહની ઉપર,
 ને દુશ્મનથી કરજે સેપાહને નિડર
 ઝમીને તુરાંથી આવીને મગર,
 કમીગાહથી રાતે કરે હુમ્લો ગર.
 ઘટે કે કરે જંગે મરદાં અખર,
 દીલેરોના દેખાડે જંગમા હુનર.
 અમો માટે આં જંગગાહે અગર,
 આવે ફરોજે તુરકીથી માઠી ખખર.
 લડાઈગાહે મારે છે હુમને અગર,
 ને લઈ જાય છે તુરાં તન વિના સર.
 ઉતારતો ન જંગે, સેપાહ જોજે બસ,
 ને ઢીલ કરજે એ કામમા ત્રણ દીવસ. ૨૩૦૨
 દીવસ ચોથે આવશે પનાહે સેપાહ,
 અતી દબદબે નામ ઉઠાવનાર શાહ.
 સુની વાત ગુદર્જની જો શીતાબ,
 તો પાપણથી પડ્યાં તેને ચેહેરે આખ.
 કબુલ રાખી નસીહતો દીધીખી જે,
 તેની ચારી ચાહતોતો એ કામે તે.

કહ્યું એમ ગુદર્જને કહે છે તું,
બબવીશ નોકર તરીકે તે હું.

પીરાને પોતાના સરદારો સાથ વાતચિત કરવી.

અવલની લડાઈમાં ખાધાથી હાર,
હતા તુરકીઓ દર્દી ભર્યા, ને ખ્વાર.
ઝરદ ચેહેરે રડતો પીસર ખાપ પર,
હતો ભઈના ખુને, દુઃખી ભઈ દીગર.
હતા સોગમાં સઉ, અને પુર ગઝંદ,
હતું ગુસ્સે તે પર ફલકખી ખુલંદ.
એવી જોઈ પીરાંએ સઘળી સેપાહ,
ગો બકરાંઓ, લયલિત વરૂથી તખાહ.
તો બોલાવ્યા સરદારો ફૌજેથી ખાસ,
કીધી વાતો લંબાણે તેઓની પાસ.
ને બોલ્યો એ દાંનાઓ મુજ પહલવાન,
ઘડાયલાઓ જંગમ, ઝંઘડે જવાન. ૨૩૦૩
અક્રાસ્થાબ પાસે તમારી તમામ,
કેવી છે ખુઝર્ગી, ને મર્તઓ નામ ?
ફતેહમંદી, દબદબે, મશહુર નામ,
મુરાદો ફેલાઈ છે જંગમા તમામ.
મળીય એક જગે તમેને શેકસ્ત,
જેથી તમે ખેચ્યો છે આ જગે દસ્ત.

તમે સર્વે જાણો છો આં જંગગાહ-
 થી, સુસ્તીએ ફરશે જો પાછી સેપાહ.
 તો પુઠેથી સરદારો ઇરાં દીલેર,
 કે આવશે ગોરખ ભારી સાથે આ મેર.
 તો આપણાંથી એકનેખી ભવતો જહાન,
 ન કોઈ જોશે નાના, મોટાં, દરમેયાન.
 ઘટે કરવી દીલમાંથી હહશતને દૂર,
 ધિરજ દેવી આ ગમગીનાને ઝડૂર.
 કહ્યું છે મુખેદોએ એવું બયાન,
 ફતેહતો ખુદાનેજ છે જાવીદાન.
 છે ચઢતી ને પડતી જગતને તમામ,
 એમજ છે ધસારાનું આપણનું કામ.
 સેપાહ એજ છે, જંગે આપણની સંગ-
 થી નાસી, વળી પાછી માંગે છે જંગ. ૨૩૦૪
 હવે મુલ્ક, ફરઝંદ, ઝમીની, અગર,
 તથા ખેશીની, જાનની, હોય ફકર.
 ઘટે જંગગાહે કમર તંગ ખાસ,
 ફીનાથી, જવુંખી ઇરાંનીઓ પાસ.
 ફીધો કઓલ ગુદઝેખી મારી પાસ,
 કે લશકરથી ચુટશુ સેપાહોને ખાસ.
 લડાવીશું એકકને સાંમા થઈ,
 એ વાતે સેપાહ બે ને રાહત દઈ.
 વચન જો પોતાનું બજા લાવશે,
 ને લશકરથી સરદારો લઈ આવશે.
 યા જંગમા તે લાવશે સેપાહ કુલ મુદામ,
 તો તેજ હાથે જંગમા ઊતરશું તમામ.

ને સર કરશું ખંજરોની સામે બસ,
 દીવસ એક આળ્યા, જશું એક દીવસ.
 ચઢાવશું ન તો શુળીએ તેના સર,
 આં બે રીતે ફરશે ઝમાનો મગર.
 બે સર કોઈ ફેરવશે મુજ વાતે ગર,
 તો તનથી કપાવા કહીશ તેનું સર.
 જવાબ એ દીલેરોએ દીધો શીતાબ,
 એ પેહેલવાંન સરદારે અફરાસીયાબ. ૨૩૦૫
 છે ગંજ મુદ્દતોથી તું પાસે બુલંદ,
 હમારે લીધે કીધું છે દુઃખ પત્તંદ.
 કમર બાંધી અમ સામે ગોયા નફર,
 દીધો લાઇ સાથે તે મરવા પીસર.
 અમો એવા કોણુ તુંથી ફેરવ્યે સર ?
 ને શામાટે જીએ એવા તુજ નફર ?
 કહી એમ ત્યાંથી તે ઊડ્યા મુદામ,
 લડાઈની કીધી તૈયારી તમામ.
 કીધી રાત સારી એ વાતે તમામ,
 જે સરદાર હાંનાએ કહેલી મુદામ.
 ને બાંમદાદે રણશિંગો, કર્નાયો, ખાસ,
 કે વાગી તે છાવણીના દર્વાઝા પાસ.
 થયા સ્વાર ઝીન પર સહવારે મુદામ,
 કમાં તીર લઇ નામદારો તમામ.
 ગોયા નાઅલે ઘોડાની, ધર્તીએ ગર,
 કે લોખંડી ચાહરને ઓઢી ઝખર.
 તે સરદારે, લલહાક, ફરશીદવર્હ-
 ની, પાસે કહ્યું કે ઓ નાંમીઓ મર્હ !

તમોએ નિગેહ્યાંની તુરકી સેપાહ-
 ની, કરવી છે લાઝીમ આં જંગગાહ. ૨૩૦૬
 મુકે દીદ્યાં કોહ ઉપર ખેગુમાન,
 ગણે જે સેતારા, દીસે ચોકીયાન.
 અમોને જો આંરમાંની ચાલે અગર,
 પુગે હાંનિ તોડે અમારી મહર.
 ન રહેતા ઉભા, તુર્ત જંગથી નિદાન,
 ધુંવા સમ થજો ત્યાર વળવા તુરાન.
 ના વીસેના તુખમે રહ્યો કોઈ મગર,
 મુવા સઉ, નથી કોઈ તમારા વગર.
 ધર્યા છાતીએ એક બીજને અપાર,
 ને રડ્યા જીગરના દુઃખે આરઝાર.
 પછી મોંહ ફેરવ્યાં એકકથી તેવાર,
 થયા શોર જંગના, ને આરી પુકાર.
 કીના ભર્યો સરદારે તુરકી સેપાહ,
 આવ્યો શોર કરતો પછી જંગગાહ.

પીરાન અને ગુદર્જનું પોતાના સરદારોને “યાઝદ
 હરોખની” લડાઈ માટે મુકરર કરવું.

દીકો ગોદરઝ કેશવાની શીતાબ,
 ક્રીધી વાતો કંઈ, ને સમજ્યા જવાબ.

કહ્યું કે ઓ ફાંતીશમંદ પહલવાન !
 આં કેટલું તું રાખે છે દુખમા રવાન ?
 થશે શું નફો સેવાવક્ષને રવાન ?
 કરે છે તું પામાલ મુઠ્ઠે તુરાન ૨૩૦૭

લીધું તેણે ગેતીથી નેકોતુ ધાન,
 લીધી તેણે રહત, ન તું લે શું કામ ?
 સેપાહ બે લડાવી એમજ એક દીગર,
 થયાં દુર હાથી જેવાં તનથી સર.
 સેપાહ બે મુઠ્ઠની બની કુલ તબાહ,
 વખત આવ્યો છોડી જવા જંગગાહ.
 થતી જાય છે ગેતી ઇન્સાં વગર,
 બનેચ જંગળી ઠંડી, કીના ઉપર.
 જોઈયે કાંચ મારવા એવા બેશુનાહ,
 કહું છું પકડવા હવે હું બે રાહ.
 અગર તું એવો હોય થયો કીનેદાર,
 તો કોહની કહણથી સેપાહ લાવ બાહાર.
 યા તનહા તારી ફરોજથી આવ બાહાર,
 પડે તારી મુરાદો કીનાથી પાર.
 તું ને હું આં નયદાને જંગ દરમેયાન,
 ન બિતરે એમજ બીજાથી પહલવાન.
 આપણુમાંથી થાયે, ફતેહમંદ બખત,
 કરી પાર ઇચ્છાઓ ને બેસે તખત.
 તારા હાથ પર જો મરૂ હું અગર,
 ન લેતો કીનો ફરોજે તુરાં ઉપર. ૨૩૦૮

કરશે તાબેદારી તેઓ તારી પાસ,
 વચન માટે ગીરવી સરો કરશે ખાસ.

અને તું તબાહ થાય મુજ હાથ પર,
 તારા નામદારો, સેપાહ સંગ અગર.
 નથી જંગ મને તું સેપાહથી મગર,
 ન રાખવી તેણે મારી દહશતો ડર.
 સુની વાતો પીરાંની, ગોદઝે ત્યાં,
 બિધાં કામો બેયાં સિતારાથી જ્યાં.
 દોઆ કીધી અવલ તે યઝદાંની શાદ,
 કીધી નામેવર શાહાની બીજી યાદ.
 કહ્યું બાદ પીરાંનને, નામેવર !
 મેં સમજી છે તુજ વાતોને સર બ સર.
 કે સ્યાવક્ષના ખુને, તુરાં તાજવર—
 ને ફાયદો શું ? એ વાતે ફેરવ ના સર.
 કે કાપ્યું ગોયા ગોસ્પદ તેનું સર,
 ખુને ભયું દીલ દહેં અખમી જીગર.
 ઉઠાવ્યો પછી ઇરાંમા શું પુકાર ?
 લડાઈનો, લુટનો, ખુનોનો, અપાર.
 કે સ્યાવક્ષે ખોયું, તું સોગદે સર,
 કીધો ખવાર તેં તુચ્છ જાણી મગર. ૨૩૦૯
 પછી, મારો બેટો તું પાસે અગર—
 આવ્યો, મુજ સલાહથી ફેરવ્યું તેં સર.
 લડક્યો, ને જંગની તઈયારી કરી,
 આવ્યો લડવા આતશ મીસાલે ફરી.
 દોઆ મારી ગેતીના યઝદાંન પાસ,
 હતી એજ ઝાહેર ને છુપીબી ખાસ.
 કે લડવા આવે મારેથી એક દીવસ,
 તો દીલની ઝડર શું ? તું આવ્યો છે બસ.

હવે એવી ઝઘડીમા આં જંગગાહ,
લડયે એક બીજા આપણે વીન સેપાહ.

હવે નામવર તારા સરવે સેપાહ,
મારા જંગીઓ સાંમે આ કીનેખાહ.

અનુલવના સરદારો આવે અગર,
ધરી તેગ, લાલા, ને ગુર્જો ઝખર.
કરે તેઓ કોશીશો જંગની મગર,
નિંચે સરને લાવવાની તે એક દીગર.

તો પીરાંન કહે તારો માનુચ આભાર,
ચુટશ, મારાં લશ્કરેથી બેશુમાર.

સોંપીશ હું ઇરાંનીઓને પહલવાન,
જેવા આવશે સરદારો જંગી નિદાન. ૨૩૧૦

બળ લાવજે તારૂં કહેલું તું આય,
ફરી કઓલ એકરાયથી તુ ન જાય.
કે તુરકી તે સરદારે એ કામે બસ,
ચુટયા કઓજથી તુર્ત અસ્વારો દસ.

કે સંગ ઘોડા, હથિયારો, સામન, તમામ,
દરેક શેર મદો, દરેક નેક નામ.

સેપાહે ઇરાંથી તેમજ પહલવાન,
બોલાવ્યા તુરત દસ સવારો જવાન.

પડયા તેઓ લશ્કરની વચ્ચેથી બાહાર,
ને આવ્યા લડાઈની જગ્યા તેવાર.

કે જોનારા કોઈ તેઓને નાં હતા,
બે સરદારો જંગ એમ અઝમાં,વતા.

સવાર એક સાથે તે તુરકી સેપાહ,
ઇરાંનીથી એક આવ્યો તે જંગગાહ.

ગોરૂઝરેહ સંગ જેવ પહલવાન,
 જે એક સરખાં બળના દીલેરો નિદાન.
 ગોરૂઝરેહ તુરકી લશકર મેયાન,
 હતા શ્રાપ જે પર 'શહાના નિદાન.
 ખરી હાથ સ્યાવક્ષની દાઢી અપાર,
 કીધું કાપી સર પાક તનથી ખોઆર. ૨૩૧૧
 ફરીખોર્જે કાઉસ સાથે દીગર,
 કે વીસેહનો કશ્વાદ જંગમા અખર.
 ને રોહામે ગોદર્જ, સંગ બારમાન,
 ગયા એક બીજા દુશ્મનો થઈ નિદાન.
 ગોરાઝહ ને સ્યાંમક ગયા સાથ જંગ,
 રમગર બાય જેમ શેર વિકાળ સંગ.
 અનુલવ ધરાવનારો ગુર્ગી દીલેર,
 ગયો અનંદરીમાંનથી ગોયા શેર.
 ને બેઝનની સાથે રૂઝન પહલવાન,
 અળક જગની જે કાપતો જંગ મેયાન.
 ને અખવાસ્ત સંગ અંગએશાવરાન,
 ને કોહરમની સંગ બરતહે પહલવાન.
 અને અનગલહથી ફોરૂહલ દીગર,
 પડ્યા બાહાર લશકરથી તેઓ મગર.
 હજુરથી સેપહરમ, ગોયા દેવ ચાર,
 ઉઠાવ્યા તે મયદાંને જંગમા પુકાર.
 ને ગુદર્જે કશ્વાદ પીરાંની સંગ,
 મયાં દીલ હતાં સર્વના કીને જંગ.
 બે સદરિ કોને પીવા ચાહતા ખુન,
 શું શાહી, કે શું ધર્મ કાજે જખુન. ૨૩૧૨

ને સોગંદો ખાધો એવા એક દીગર,
 ફરવવું ન કોઈએળી કીનાથી સર.
 અને જોઈયે કોંણનું ફરેય આય બખત,
 ફતેહ કોંણ જાયેય કરી જંગ સખત.
 હતી ટેકરી બે, મેયાને સેપાહ,
 કે જ્યાંથી પુગે ચારે બાજુ મેગાહ.
 ઇરાં બાજુ એક, એક તુરકીની પાસ,
 કે દુરથી દેખાતું સેપાહ બેને ખાસ.
 હતાં નિંચે મયદાન જંગલળી સખત,
 જતા જ્યાં, અભાગ્યો, અને નેંકબખત.
 કહ્યું એમ શુદ્ધે બહાદુરો પાસ,
 દીવેરો ને પહલવાંનોથી કોઈ ખાસ.
 નિંચે નાંખે જે તુર્ક શત્રુને ગર,
 તેનો ઝુડો લાવે આં ટેકરી ઉપર.
 કે સરદાર પીરાંએળી ઝુડો લઈ,
 બીજી ટેકરીએ, હુકમ તેજ દઈ.
 પછી કીધાં મયદાંને તેઓએ સર,
 ને લોહી રેડવા સખત બાંધી કમર.
 ને તલવારો, તીરો, શુરઝ, ને કમંદ-
 થી, અઝમાવા લાગા તરેહવાર ફંદ. ૨૩૧૩
 તુરાંના દીવેરો, અને નામદાર,
 થયા શુર્જ, તલવારો, તીરે તંયાર.
 આવે કોહોળી સાંમે જંગને દીવસ,
 કરે ઢીલ ના તોડવા તેને બસ.
 પડ્યા હાથ ઢીલા તે સજીના અરે,
 કીધો ઝોરનો બંધ દર, દાવરે.

ફર્યા તેઓ ફરે બલાને અખર,
 ને રેડયાંતા ખુનો બીદાદે અગર.
 લડાઈના ઘોડાઓ સુસ્તી થયા,
 પગો હાથો ગોયા કે બ'ધઈ ગયા.
 સીધી વાત ઊંધી થતીતી અખુન,
 હતો દહાડો વાંકો, ઉકળતું ખુન.
 વિચાર એજ હતો દાદગરનો યકીન,
 પકડતી ગોયા જંગીઓને અમીન.
 નસીબ સાથે જે ઝોર ધરતા હતા,
 તખત કાળે તે જંગ કરતા હતા.
 કે શાહીને ખાતર લડાઈમા સર,
 શરમ, નામ, માટે તે દેતા અગર.
 કે આવ્યા તેઓ દોડીને જંગગાહ,
 થયા એક બીજા સાથમાં કીનેખાહ. ૨૩૧૪
 સુની ભેદ સરદાર પીરાં ગયો,
 કે બદ રોઝ નઝદીકે આવી રહ્યો.
 તો બ્રાહ્યો કે અય દાવરો કીરદેગાર,
 ફેરવજે હુમોથી ખુરો રોઝગાર.
 ઝમીં મુલક નેઉ ફરી બીજી વખત,
 ને કચડું હું પથર તળે સુમ બખત.
 પીરાંએ દીડી આંસમાની ને ચાલ,
 સમજ્યો તેણે મેહેર કાપી છે હાલ.
 એમજ કામ છે આં ફલકના ખુલંદ,
 તેનાથી ખુશાળી, તેનાથી રંગઝંદ.
 નહીં નેયો ચારો લડાઈ વગર,
 વખત જુલમનો આયો જુલમી ઉપર.

આવ્યા સાથે ગોદઝંબી ને પીરાન,
વધુ ઓછું ચાલ્યું તેઓમા બચાન.

કલ્યાદ સાથ ફરીખોઝની લડાઇ અને કલ્યાદનું
માયું જવું.

કે અવ્વલ ફરીખોઝ પહલવાં દીલેર,
પડ્યો બાહાર લશ્કરથી ગોચા કે શેર.
ને દોડ્યો તે વીસે ના કલ્યાદ પાસ,
કે ચીલો કમાને ચઢાવીને ખાસ.
ફર્યો બહુ, થયો કારગર તીર નહીં,
તો શમશીર ખેંચી સીધા હાથ મહીં. ૨૩૧૫
ઉઠાવીને મારી જો ગર્દન ઉપર,
ફીધા ભાગ બે, તન સુધીની કમર.
ને ઘોડેથી ઉતરી દીધા ખોલી બંદ,
શિકાર બંદથી લઇને ક્યાંની કમંદ.
ને બાંધ્યો ઘોડાથી તે કલ્યાદને,
ખુલ્યા છાતીના બંદે પોલાદને.
ચઢ્યો ટેકરીએ ફતેહમંદ નામ,
કદમ ભર્યા આગળ પુકારી તમામ.
કે સરદાર હોજો ફતેહમંદ મુદામ,
જીગર ઝખ્મી દુશ્મને શાહના તમામ.

ગણ્યું ઇરાંનીઓએ આં નેંક બખત,
હતા બાઝુ ગરદનના પેહેલવાનો સખત.

ગોર્વીઝિરેહ સાથ ગીવની લડાઈ અને તેનું
ગીવના હાથ ઉપર પકડાવું.

બીજો દેવ ગોર્વીઝિરેહ નામદાર,
પડ્યો ગેવે ગોદર્ઝની સંગ બહાર.
ઘણી કીધી નેઝાઓથી જંગ મુદ્દામ,
અને ખાક, ખુન સાથ લેળી તમામ.
સવારોના હાથોના નેંઝાની નોંક,
ખરી ગઈ લડાઈની ખાઈને ચોંક.
કમાં લઈ ખદંગી તીરોથી ઝખર,
વગર હીલે હુમ્લા કરે એક હીગર. ૨૩૧૬
હતો ગેવ ચાહતો કે જીવતો નિદાન,
ઉઠાવી લીધે ઘોડેથી પહલવાન.
તેને જીવતો લઈ જાય ખુસરૂની પાસ,
તુરાંનીથી ગોયા નવી લેટ ખાસ.
આળ્યો ગેવ, તો ડરથી ગોર્વીના ખાસ,
કમાં હાથમાંથી પડી તેની પાસ.
તુરત હાથ નાખ્યો તેણે તેજ પર,
મગર જેવ ધસ્યો ગયો નામવર.

ગોરઝ હાથમા ગાવ પચકર હતો,
 પુકારતો ગોયા વાઘ બૈંકર હતો.
 ને માર્ગે શુરઝળી તેને, ટોપ સર,
 પડ્યું ખુન ટાળકથી મોંઢા ઊપર.
 તો લાંબો તુરત હાથ ઝીન પર કરી,
 લચડયો બગલમા તેને ખુબ ધરી.
 બે કમઝોર તે મર્દ ઝીન પર થયો,
 પડી ઘોડા પરથી બેહોશ થઈ ગયો.
 નિચે આંચો ઘોડેથી જંગી પલંગ,
 પીઠે હાથ બાંધ્યા ગોયા સખ્ત રસંગ.
 કીધો તેને આગળ, પોતે ઝીન પર,
 ગયો દોસ્તો પાસે દોડાવી ઝબર. ૨૩૧૭
 આંચો ટેકરીએ ધરી ઝુલો દસ્ત,
 અવાજે ધુન્નવી દીધો પાહાડ સખ્ત.
 ફતેહ ચાહી ગેતીના શાહની મુદામ,
 દોઆળી કીધી વપહલવાં પર તમામ.
 રહો શાહી કયખુસરૂએ નામદાર-
 ની અંમર, ને શત્રુ બનો સોગવાર.

સિયાંમક સાથે ગોરાઝેહની લડાઈ અને સિયાંમકનું માર્યું જવું.

કે ત્રીજે સિયાંમકળી તુરકી સેપાહ-
થી, આવ્યો ગોરાઝેહની સંગ જંગગાહ.
ધર્યા બેહુએ નેઝાઓળી એમ દસ્ત,
ને કરતા પુકારો ગોયા હાથી મસ્ત.
કીનો, જંગ, ગુસ્સાથી, ભર્યાં તે સર,
પછી ધર્યા હાથોમા ગુઝોં અખર.
બની જંગી સિંહ જેવા ગુસ્સે અખર,
લાગા મારવા સર ઉપર એક દીગર.
બની ટુકડે ટુકડા તરસથી અખાન,
સખત જંગ કરવાને લાગા નિદાન.
બની તેઓ પ્યાદા વળગ્યા મુદામ,
ઉડાવી કીનાની ગરદને તમામ.
ગોરાઝેહે સિંહ જેવો મારીને દસ્ત,
નિચે નાંખ્યો તેને પવન જેવો સખત. ૨૩૧૮
પટકયો ઝમીન, તો હાડકાંઓ સખત,
ચુરો થઈ, ગયો બાંનળી તેજ વખત.
ગોરાઝેહે બાંધ્યો તુરત તેને અસ્પ,
બેઠો ઝીન પર, ગોયા આઝરગોશસ્પ.
ધર્યા તેણે સ્યાંમકના ઘોડાને દસ્ત,
આવી લાગો ટેકરી ઉપર ગોયા મસ્ત.

મુખારક હતો હાથમા જુડો હાલ,
હતો શત્રુ બિંધો, તે દોડતો ખુશાલ.
કે શાહની ક્ષેત્રથી, ને બખ્તે ખુલંદ,
મુરાદો ફળી, નિંચે તખ્તે ખુલંદ.
નિંચે આવી ઘોરથી કીધી સેપાસ—
ખુદાથી, શહે ગેતીના તખ્ત પાસ.

ઝંગલહ સાથની ફેરફારની લડાઇ અને
ઝંગલહનું માર્યું જવું.

અને ચોથો ઝંગલહ સંગ ફેરફાર,
છુટા હોય ગોયા બે સિંહોળી અવલ.
હતા શેર, અને બેશ, કરતા પુકાર,
ગોયા મસ્ત સિંહ પહલવાં નામદાર.
ઇરાંમા ધરાવનારો તીરો, કમાન,
ફેરફાર જેવો ના બીજો બેશુમાન.
દીઠો ગુસ્સા ભર્યો તે તુરકીને દૂર,
કમાં ખેંચી ચિલ્લો ચઢાવી ઝડર. ૨૩૧૯
માર્યા તીરોળી ઝંગલહ પર અપાર,
હરેક ગમથી યુક્તિઓ કરતા સવાર.
માર્યો તીર હવા સમ તેની જાંગ પર,
થયો અસ્પ, ને જંગી નરથી, ગુઝર.

પડયો ઘોડો ઊઘો તે દુઃખથી ઝખર,
 થયો ઝંગલહ છુટયો ફીકકે ચહર.
 પડયો ઊઘે મસ્તક, ગયો તેનો જાન,
 ખુરા દીનને માટે જન્મો નિદાન.
 ફેરફેલે કાપ્યું નિચે આવી સર,
 લીધું રૂમી બખ્તરખી કાઢી ઝખર.
 અને બાંધ્યું જીનના તે ફેત્રાકે સર,
 ઘર્યા હાથ ઘોડો તેનો આવી ગર.
 ચઢયો ટેકરી પર ગોયા ચિતો મસ્ત,
 હતી તેગ, છાતી, ખુને ભર્યા દસ્ત.
 ઉભો ફીધો ઝુડો મુખારક તમામ,
 જે ચાહ્યું તે મળ્યું, થયો શાહકામ.

—————
 બારમાન સાથ રોહામની લડાઇ અને
 બારમાનનું માર્યું જવું.

રોહામ પાંચમે ગોદરજનો પીસર,
 કે અઝમાવી જંગ બારમાંથી ઝખર.
 લીધા તીર ખડંગી, કમાં તેજ વાર,
 લડાયક સવારોના ઊઠયા પુકાર. ૨૩૨૦
 કમાંનોખી સંઘળી દુટ્ટી જો તે વખત,
 કે નાંખ્યા પછી તેગ નેઝાએ દસ્ત.

લડાયક દીલેરો હતા બેહુ સવાર,
 ઘણી જંગ બેયલી, અને હોશીઆર.
 લડ્યા ખુબ તરેહથી તેઓ એક દીગર,
 કે ખાઈ પેચ રોહામે પોતા ઉપર.
 અને માર્યો નેજો તેની રાંન પર,
 થયો તાબે, પડ્યો ઘોડેથી અગર.
 ગયો ખારમાં નાસી ધુળ સમ અપાર,
 કે જંગની ગરદથી 'સવાર આવ્યો બાહાર.
 અને માર્યો નેજો પીઠેથી દીગર,
 ગયો પેચી નેજો તે કારી જીગર.
 ઉધો નાખ્યો સ્યાવક્ષને કીને અબુન,
 કીનાથી રગડયું મોંઢે તેનું ખુન.
 ગોચા બાંધ્યો પત્થર તેને ઝીન પર,
 ને તંગ નિચે લટકાવ્યા પયેરો ને સર.
 તેને ખેંચતો થઈને પોતે સવાર,
 નિશાંનની જગે લાયો દોડી અપાર.
 આવ્યો ટેકરીની ઊપર શાહ થઈ,
 ગમે દર્દથી દીલે આઝાદ થઈ. ૨૩૨૧
 કે શાહની કતોહથી, ને તખ્તે ખુલંદ,
 મુરાદો મળી પાંચો બખ્તે ખુલંદ.
 દોઆઓ કીધી ગેતીના શાહ પર,
 ને ખાન્દાંને ખુસરૂથી નેકબાહ પર.

ખીઝન સાથ રૂઢનની લડાઈ અને રૂઢનનું માયું જવું.

કે છઠ્ઠો ખીઝન ગેવનો, ને રૂઢન,
કમાં બેહુએ ચિલે ચઢાવી ચકીન.
ક્યાં બેહુ જણાં ડાલી ને જમણી મેર,
ગોયા મસ્ત હાથી, ગોયા મસ્ત શેર.
ઘણાં કીધા હુમ્લાઓખી એક દીગર,
થયા ના કમાંના તીરે કારગર.
પોલાદી ગુરઝ સંગ ગેવનો પીસર,
રૂઢન જંગી, બાહુદુરથી ફરતો મગર.
ઊંચો હાથ જંગગાહ ફતેહનો કીધો,
ગોયા ધર્તિ ફાડી ઢકેલી દીધો.
માયેં ગુર્જ રૂઢનને સર જો અખુન,
પડયાં નિકળી માંધાંથી લેખું ને ખુન.
ગુમાવ્યો તેણે જીન પર શીરી જાન,
કીધો ચાદખી ત્યાં વીસેનો પીરાન.
પછી પડ્યો ઘોડેથી ઊંધો અખુન,
લોઢાં લયુર્ તન, ને મોંદુ લયુર્ ખુન. રરરર
નફે લેતાં મુદ્દલખી ખોહયું અપાર,
જવાંનીનો જોયો ન આનંદ લગાર.
લરી હુખ ખાડાની ગેતી છે એ,
જેની પુઠે ચઢતી ને પડતીખી છે.

નિંચે આંચો ઘોડેથી બીજન ખુશાલ,
 અને તેનું ગોયા અહરીમન મીસાલ.
 કીધું જુદુ શમશીરેથી સર ને તન,
 કપાયલાઓ માટે ન ઘોરો કફન.
 કમદેથી જીન સાથે બાંધેબાળી ત્યાં,
 હતો કોઈ ન રૂઢનનો ગમખાર જ્યાં.
 ધયો સ્વાર ઘોડે ગોયા હાથી મસ્ત,
 લગામ તેની લીધી ધરી તુર્ત દસ્ત.
 ને ફેરવી તે તેજી ઘોડાની લગામ,
 કે દોડ્યો તે જગ્યાથી કોહને મુકામ.
 હતો સિંહ સુરત જુડોબી હાથ ખાસ,
 અળકતો જેથી રંગ બલુ ચારો પાસ.
 તે બોલ્યો ફતેહમંદ રહો પાદશાહ,
 સદા રહો સરે પહલવાં પર કોલાહ.

સેપહરમ સાથ હજરની લડાઈ અને સેપહરમનું
 માયું જવું.

હજર સાતમો જંગી પડ્યો બાહાર,
 હતો નામી બાહદુરોમા જે સવાર. ૨૩૨૩
 સેપેહરમ, જે ખેશીએ અફરાસેયાબ,
 હતો નામી જંગી ધરાવનારો આબ.

ક્રીધી જંગ સંગ ગોદરજના પીસર,
 એવો સ્વાર ના ક્યોજમાં કોઈ દીગર.
 ગયા બેહુ જણાંઓ તેઓ જંગગાહ,
 હડી ગદ્દ તે જંગગાહથી સિયાહ.
 લડયા બેહુ જણા શમ્શીરથી મુદામ,
 કે લોઢાંથી આતશ વરસ્યો તમામ.
 હજારે દેલાવર ગોયા મસ્ત શેર,
 કે ધસ્યો સેપેકુરમની સાંમે દીલેર.
 ને નામેથી જંગ આફરી કીરદેગાર,
 નસીબે, નવા ગેતીના શહરચાર.
 મારી તેગ લોઢાંની ટોપીને સર,
 કઝા તુર્ત આવી તેની સર બ સર.
 પડ્યો ઊંઘો ઘોડા ઉપરથી ઝખુન,
 પરીશાં, અને ખવાર, ને ભર્યો ખુન.
 બિતર્યો હજાર ઘોડેથી નેકફાલ,
 તેને સખ્ત બીનેધી બાંધ્યો ખુશાલ.
 થયો સ્વાર ઘોડે, ને તેના રખસ-
 ની, પકડી લગામ ક્યો પાછો તે બસ. ૨૩૨૪
 આવ્યો ટેકરી પર ક્રીધી આફરીન,
 કે નેંઠ બખ્ત પર, ને મુંબારક ઝમીન.
 ખુદાથીજ ખુલંદ બખ્ત તાકાત બેઈ,
 બીદાર બખ્તની ચાલ તે સાત બેઈ.

અન્દરીમાન સાથની ગુર્ગીનની લડાઇ અને અન્દરીમાનનું માર્યું જવું.

ને ગુર્ગીનળી આંઠમો કીનેખાહ,
કે સંગ અન્દરીમાને તુરકી સેપાહ.
તે જગ જોયલા જંગીઓ બધે ખુલંદ,
ગયા, ને કીધી જંગગાડને પસંદ.
લડયા નેઝાઓથી, હુટા તેળી સખત,
તા લીધી તે બેહુએ કમાનો ને દસ્ત.
છુટા તીરો સરદારોની જો કમાન,
ધરી ઢાલ મોહ પર પવરની નિદાન.
વરસ્યા તે તીરો કરાં સમ અગર,
વરઢાલ પર, બખતરો, ટોપ પર.
માર્યો ગુર્ગીને તીર જો છાતી પર,
કે સીંચું રૂમી ટોપથી તેનું સર.
તે સખતીથી ધુન્ધો સવાર જીન પર,
કે માર્યો તે જંગીએ તીર એક દીગર.
તો લાગો તે તુરકીને પહેલું જખુન,
જેના દર્દે આંખોથી ખાહાર આયું ખુન. રરરપ
નિંચે આવ્યો ગુર્ગી ગોયા ગર્દ પુર,
સરે અન્દરીમાં કીધું તનથી દુર.
થયો સ્વાર, ફત્રાકે બાંધી તે સખત,
લગામ સ્વાર જંગી તણી લીધી દસ્ત.

આવ્યો દોડતો ટેકરી પર ઝબર,
કમાં ખુબ લટકાવી બાઝુ ઉપર.
મદદગાર યજ્ઞના બળ સખતથી,
ને ગેતીના શાહના ખુલ્લું બખતથી.
ફતેહથી ફર્યો જો તે બાહદુર નર,
દીલ અફરોઝ ઉભો કીધો જુડો ઝબર.

કોહરમ સાથ બર્તહની લડાઈ અને કોહરમનું
માયું જવું.

મળી નવમો બર્તહ ને કોહરમ જતા,
જો સરદારો, ખુની, સેપાહના હતા.
પડી બાહાર આવ્યા લડાઈગાહા સંગ,
કરવા લાગા શાહોના કીનામા જંગ.
હરેક રીતે જોઈ કરી જંગ સાથ,
પછી લીધી તસ્વાર હીન્દીને હાથ.
ફેરવ્યું ઓર્ચીતુ જો બર્તહથી સર,
કે ચમશીર ભારી કોલાહની ઉપર.
સીના સુધી કોહરમ કપાયો મુદામ,
દીલે શત્રુ બર્તહથી ડયાં તમામ. ૨૩૨૬
તેને બાંધ્યો ઘોડેથી ઉતરી તેવાર,
તુઝી ઝીન સાથે, ને બન્યો સવાર.

આવ્યો કોહો પર મસ્ત ચિ-તો અપાર,
 ધરી તેગ હીન્દી ને કરતો પુકાર.
 હતો હાથ જુડો ક્તેહમંદ ઝખર,
 હતો ઊધો કોહરમ તે ઘોડા ઉપર.
 તે જોલ્યો ક્તેહમંદ છે શાહ ઝખર,
 કોલાહ જેની પુરશીદથી રહો ઉપર.

અખવાસ્ત સાથ ઝંગએશાવરાનની લેણાઈ અને
 અખવાસ્તનું માયું જવું.

કે દસમો, દીવેરો લડાયક મેયાંન,
 થયો ત્યારથી ઝંગએશાવરાંન.
 હતો સામે અખવાસ્ત નસીબે અહીં,
 ફેરવ્યુંતું સર કોઈની જંગે નહીં.
 ગોરઝ ભારી બેહુએ પકડયા નિદાન,
 કે અખવાસ્ત ને ઝંગએશાવરાંન.
 કીધી હાદની બાહર અતી સખત જંગ,
 અને ભારી ગુર્જે કીધી જંગ તંગ.
 ગયા અટકી ઘોડા અરખ તે જંગો,
 ગોયા ઘોડાઓની ન ચાલતી રંગો.
 ફલકથી સુરજ નુરી નમ્યો નિદાન,
 થયું ગમ મયદાન લોહાં સમાન. ૨૩૨૭

કે થાક્યા એવા તે જગાની ઊપર,
 ગોયા દગ ન ભરતા તે આગળ મગર.
 અખાં ખોલી ખોલ્યા તેઓ એક દીગર,
 હવે તો બળેય ગમીંથી આં જગર.
 જેથી લઈયે આરામ મારીને દમ,
 પછી આવીશું જંગમા એકદમ.
 ગયા તે, અને જંગી ઘોડાઓ દૂર-
 કે લાવી, પગો તેના ખાંધ્યા ઝરૂર.
 ને આરામ લઈ પાછા ઉઠી ગયા,
 કે તઈયાર કીના ને જંગમા થયા.
 ધરી નેઝા આતશ જેવા તે સવાર.
 ક્યાં જંગે મયદાનમા બેશુમાર.
 મળ્યો લાગ અંગેને જ્યારે ચક્રીન,
 ગયો તે ધસી ગોયા ચીરી ઝમીન.
 ને જો એક નેઝાને માર્યો કમર,
 પટકયો ઉઘો, ઘોડેથી સર બ સર.
 કોધો શોર વાદળ ગરજતાં સમાન,
 ચિરઈ જાયે ગોયા લડઈતું મેદાન.
 ગયો, ઘોડેથી આવી નિચે તે પાસ,
 ઘસડયો સિયાહ ખાકથી ઉઘો ખાસ. ૨૩૨૮
 ઝમીંથી ઉચકયો મુગ્રીબતથી ગર,
 ઉઘો તેને નાંખ્યો પછી જીન પર.
 ગયો તર્ફ કોહ, બેસી ઘોડે અગર,
 રે! આવ્યું નસીબે શું તુરકીઓ પર?
 નિચેથી ગયો કોહ મુખારક તુરત,
 હતો હાથ જુડે વરૂની સુરત.

લાગ્યો દોસ્તો પાસે, કીધી આફરીન,
શકા પર તથા પહલવાંને ઝમીન.

પીરાન સાથ ગુદઝની લડાઇ અને પીરાનનું
માયું જતું.

ગયા તે દીને નવ કલાકો નિદાન,
રહ્યો કોઈ ન તુરકીમાં બાહળે મેદાન.
થયા બે બુદ્દા તુરકીના તેગે બાન,
દયા ના ગોયા આવી જગને નિદાન.
અગર જેને પાળે છે ખ્યારે સખત,
અને રાખે છે તેને લાંબો વખત.
ખુશાળીમાં હુમલો કરેય તે ઊપર,
ને નાંખેય ખુઆરી, ને સખતી ઝખર.
હવામાથી લાવે છે આતશની ગમ,
એને દાદ કહીયે, કે કહીયે સિતમ.
લડઈ નેહિસ્તથી આ તુરાંનીઓ પર,
ફાકટ કરવે મયદાને કાશીશ અગર. ૨૩૨૬
થયું એમ, કે પીરાંને તુરકી સેપાહ,
ન જીવતો દીઠો સ્વાર એક જંગગાહ.
ઇરાં ને તુરાંના તે સરદાર ખાસ,
કીનો લેવા લયકર થયા ત્યાર ખાસ.

ક્રયા ચારે બાજુ ઝમીનની ઊપર,
 કીનાથી ભર્યાં સર, ને દહીં જીર.
 સવારેની ગર્દે લડછગાહે બસ,
 કે આજેઝ ખુરશીદ રહ્યો જંગ દીવસ.
 શું તલ્વારો, ખંજર, શું ગુર્જો, કમંદ,
 કે જોયા હરેક રીતે અઝમાવી ફંદ.
 મગર આવી ગરદીશ ફલકથી ઝખર,
 ખુદાથી બદી પોંહચી પીરાન પર.
 રહ્યો ચારો રખ મરજી પાસે નહી,
 ન રાન નિંચે ઘોડાને તાકાત રહી.
 પીરાને લીધો જોઈ, વખત શું છે આય,
 ગયો જાંણી, યઝદાંની ગર્દીશ તે આય.
 મગર કામ બાહુદુરીથી લઈ રહ્યો,
 ઝમાનાની ગરદીશની સાંભો થયો.
 ધર્યા તે પછીથી કમાનો ને તીર,
 બે દાના, બે ફઝોજોના સરદારો, પીર. ૨૩૩૦
 કીધો મેહે તીરોનો એવોતો સખત,
 પવન ગોયા કુંકે ચોમાસે દરખત.
 શોધ્યો એક ગુદર્જો તીરે ખંદગ,
 કે પયકાન જેનું કરે પાર સંગ.
 માર્યો તેની પાખરે, ચીરી અપાર,
 તો ધુન્ધ્યો તે ઘોડો, ને હાંક્યો તેવાર.
 ને પડ્યો, જેની નિંચે આવ્યો પીરાન,
 ગબડ્યો, તળે સ્વાર જંગી નિદાન.
 જે બોજે ભાંગી હાથ જમણો ગયો,
 તુરત પેચ ખાઈ ઉભો તે થયો.

તે સમજી ગયો કે વખત આવ્યો પાસ,
 સિયાહ દીનથી પાંમશે ખલાસી ન ખાસ.
 ગયો નાસી ગુદર્જથી કોહો પાસ,
 થયો દુઃખે, ને દોડવે, સુસ્ત ખાસ.
 ચઢવા લાગો પાહડે ઝડપથી નિદાન,
 કદાચ ત્યાંથી પાછો ફરે પહલવાન.
 રડ્યો ભેઈ ગુદર્જ એ આરઝાર,
 ઝમાનાની ગર્દીશો ડયોં અંપાર.
 સમજ્યો, ન કોઈથી વફાદાર રતે,
 કમર ખાંધી રહે છે જફકાર જે. ૨૩૩૧

પોકાર્યો કે અય નામવર પહલવાન !
 થયું શું ? કે દોડે છે ખ્યાદો નિદાન.
 શિકાર જેવો, મારી કણેથી તદન,
 સેપાહ ક્યાં ગઈ ? અફસરે અંબુમન.
 મદદ કોઈ લશ્કરથી આવતું ન બસ ?
 ન ભેતો હું કોઈ તારો ફર્યાદરસ !
 કુવત, મર્દી, તારી ગઈ ક્યાં તમામ ?
 હથ્યારો, અકલ, ગંજ, હીમ્મત મુદામ.
 દીલેરોનો તું સ્થંભ, શાહની પનાહ,
 થયું ખખટ હવે તુજ શાહતું સિયાહ.
 ઝમાનાએ તુંથી ઉઠાવી મહર,
 ફરેબની જગા રહી ન, ચારો ન કર.
 થયું કામ એવું, લે માંગી પનાહ,
 કસમ, લઈ જવશ જીવતો નઝદીક શાહ.
 કરશે માંફખી શાહા ઝફીઝગર,
 છે મુજ જેવો તુંબી દીલેર અઈફ સર.

પીરાને કહ્યું એવું બનતું ના ગર,
કે આવે શેવટ આં ખુરઈ મુજ પર.
કદી પાછી ઝીંઘીળી લાંબી જો થાય,
બનેજ ના કે માંચુ જીવતદાંન આય. ૨૩૩૨

હું જન્મેલો છું મચ્છોત માટે જહાન,
તુને સોંપી ગરદન એ કામે નિદાન.
મમજ્યું છે દાંનાઓથી એવું ખ્યાન,
ગમે એટલો રેહેશે ખુશીની જહાન.
નથી ચારો, મરવું છે શેવટ અને,
જેથી ચારો કરવા, ન કારણ મને.

કુર્યો ત્યારે ગોદર્જ તે કોહની પાસ,
મળી રાહ ન ઉપર જવાની જો પાસ.

થયો ત્યારે ખ્યાલો ધરી હાલ સર,
શિકારી મીસાલે ગયો પાહાડ પર.

લીધી છુટલાલડી, ને આગળ પીપર,
ચઢવા લાગો નિચેથી કોહની ઉપર.

પીરાંએ જોયો તેને દુરથી અગર,
ઉભો તુરકી સરદાર તે પાહાડ પર.

ફેંકી છુટલાલડી ગોચા તીર એક,
વાગી ઝંઘક અફસરની બાબુએ છેક.

તેને હાથે ગોદર્જ ઝખમી થયો,
તો કીનામ ગુસ્સે તુરત થઈ ગયા.

મારી છુટલાલડી પીરાં પર મુદામ,
તો છાતીના બખ્તરને ચીરી તમામ. ૨૩૩૩

પછાડીથી નિકળી, વિધીને જીગર,
પડયો ગમડી ને આગ્યાં ચક્કરો સર.

મોઢે આળ્યું લોહી કલેબંતુ ખાસ,
 ગયો બંનખી તેના સાધીઓ પાસ.
 પડ્યો મસ્ત સિંહ જેવો તે જિંધે સર,
 બની છુટલાલડીથી ઝખ્ખી જીગર.
 તડયો સખત પાહાડ પર થોડીવાર,
 કીનો, જંગ મયદાંથી, લીધો કરાર.
 ઝેહેરી આખ પાયું છે ગેતીએ દસ્ત,
 ચીરેચ ચર્મ ચિત્તા, દીલે શેર મસ્ત.
 ઝમાનાની પોતાની છે એવી ચાલ,
 શિખામણ ન દાંનાની સાંભળતી હાલ.
 ગયો પાહાડ પર ગોદરઝખી જેવાર,
 પડેલો દીઠો તેને એ રીતે ખવાર.
 દુટા હાથ, ને દીલ પુર ખાકે સર,
 ચીરાયલું તે બખ્તર, ને દુટી કમર.
 બોલ્યો એમ ગુદર્ઝ અચ નરરે શેર,
 દીલેરોના સરદાર જંગી દીલેર.
 દીઠા ગેતીએ તું ને હું સમ અપાર,
 નથી ચાહતી કોઇથી તે રહેવા કરાર. ૨૩૩૪
 નિંચે હાથ લઈ જીવ્યું લોહી ગઝબ,
 પીધું, મોઢે ચોળ્યું, અરે! શું અજબ!
 રડ્યો ખુને સ્યાવક્ષથી ઝારોઝાર,
 સેતાચશ કીધી દાદગરની અપાર.
 ખુનો ખ્યારા સી-તેર બેટાના ખાસ-
 થી, રડ્યો તે દાવરો દાદાર પાસ.
 ને સર કાપવા ચાહતો તનથી મુદામ,
 પોતાને ન લાયક દીઠો ખુરે કામ.

ઉભો કીધો ઝુડો તે માથાંની પાસ,
 કીધું માથું છાંયા તળે તેના ખાસ.
 સેપાહ તર્ફ ચાલ્યો પોતાની ખુશાલ,
 વેહતું બાબુથી ખુન નદદી મીસાલ.
 ફતેહમંદ ફર્યો સિંહી જંગથી અગર,
 દીલ અફરોજ જુડો ઉઠાવ્યો અખર.
 હવે પેલા જંગી, કીનેખાહો, ખાસ,
 ચાલ્યા પાહાડ પરથી સેપાહની તે પાસ.
 પેલાં બાંધ્યાં મુરદાંઓ ઝીનની ઉપર,
 એવી રીતે કીનાને લીધો અખર.
 ન જોયો કીનેખાહો સંગ પહલવાન,
 તો રડવાને લાગા અધકે જવાન. ૨૩૩૫
 કે ગોદર્જે, પીરાંનના હાથ પર,
 ખુદાપાથી ખડયું હશે ખુને સર.
 રડી ખુબ સેપાહ સારી તે બેશુમાન,
 જો લશ્કરનો જોયો નહીં પહલવાન.
 સિયાહ ગર્જથી જોયો જુડો તે બાદ,
 કે આવતો હતો જે લડઈગાહથી શાદ.
 દેખાયો જો ગોદર્જ ધુળથી જેવાર,
 વગર દુઃખના બન્યાં દીલે નામદાર.
 નગારાંના ઉઠયા લડઈગાહ પુકાર,
 ગોયા ખાક ચુમતી ફલકને અપાર.
 ખુઝગોંબી આવ્યા તે પહલવાન પાસ,
 કે હસ્તા ખુશાળી ભરેલાઓ ખાસ.
 સેપાહ બોલી રતેનાથી તું પહલવાન,
 કદાચ હોશે ફર્યો દુઃખી લઈ રવાંન.

હતો શેર દીલ મર્દ પીરાન એક,
 ઊમર ભર લડાઈનો કરનાર છેક.
 તો કીધુ પહલવાને સર્વે બયાન,
 દીધા જે ઉપર અઈફ જવાંનોએ કાન.
 બતાવ્યુંખી આંગળીથી મયદાંને જંગ,
 કહ્યું, ગેતીએ શું કીધું તેની સંગ ? ૨૩૩૬
 ફર્માવ્યું, તો રોહામ બન્યો સવાર,
 કમર તેને લાવવાને બાંધી તેવાર.
 કહ્યું બાંધજે તેને ઝીનની ઊપર,
 નિચે લાવજે પાહાડથી તે ઝખર.
 તેનો જુઠો બખતરખી લેજે તું સાથ,
 કમરબંદ, કમરને, લગાડતો ન હાથ.
 કહ્યા પહલવાંને જો એવા સુખન,
 રોહામ બાહાર પડ્યો તુફાની પવન.
 શરીર પાક તેનું ધર્યું ઝીન પર,
 હતું જેનું બખતર ખુને તર બ તર.
 કે બાંધ્યું તેને એમ કમંદને તે બંદ,
 ને લાવ્યો નિચે પાહાડથી તે ખુલંદ.
 તે જુઠો બતાવેલી જગ્યાની પાસ-
 થી, જોયો દીવેર, પહલવાંનોએ ખાસ.
 તો કીધી દોઆઓ દરેકે તમામ,
 અમીનના તે પહલવાન ઉપર મુદામ.
 કે અય નામી ! હામી ઇરાનીઓના,
 પુંજરી તખત, તાજ, કયાનીઓના.
 કીધાં તે કીદા જાન તન ફરોજ પર,
 શું ચઢતી, કે પડતીના, વખતે ઝખર. ૨૩૩૭

કહ્યું અફસરોને ગુઢર્જે તેવાર,
 મને ભારી લાગી લડાઈ જેવાર.
 તો દીલમાં એ આન્યું કે અફરાસેયાળ,
 સેપાહ પાર કરશે આ નદદીતું આળ.
 સેપાહ તાઝી તે રંજથી, હામથી,
 સેપાહ મારી થાકી છે દોડધામથી.
 મોકળ્યો છે જેથી મેં દાંતવ એક,
 સલાહથી દીધી છે તે શાહને અનેક.
 અગર લાવશે શાહા તુરકી સેપાહ,
 તો ટકશું ન હરગેઝ અમો જંગગાહ.
 એવું ધારૂં છું કે તે લઈને સેપાહ,
 કે આવશે શીતાબીથી આં જંગગાહ.
 મુવા જે આં કીનાને મયદાં અગર,
 રેહવા દેને તેને એમજ જીન પર.
 આં મુરદાંથી જીવ આપણાં છે નચિત,
 થયું ખુશ રવાંને સેયાવુશ ખચિત.
 એમજ લાવીશું તેઓને શાહા પાસ,
 તો દરજેબી વધશે, થશે શાહ ખાસ.
 ઇરાની, તુરાનીને, દહેશત હતી,
 એનાથીજ, તે ગુમ હવે થઈ અતી. ૨૩૩૮
 ખુદા પાસ મારી છે એવી ચહા,
 કે આફતાબી ખોરેહનો આવે શહા.
 ને લાવે કીનાથી ભરી કુત્ર સેપાહ,
 રોશન, દબદબાથી કરે જંગગાહ.
 અગર શાહ તુરકીનો લાવે સેપાહ,
 મદદ માટે આવે ને આ જંગગાહ.

આવે તેટલે ખુસરૂ, રહે શાનો ધાક,
 તુરકનો, આં કજિવતે ચઝકાંને પાક.
 કીધી સજિએ તે પર તુરત આફરીન,
 વગર તું ન હોતાં અમાનો અમીન.
 નફા છે દરેક તારી ગુફતારથી,
 મહર માહાબી રોશન તું દીદારથી.
 ગયા એ પ્રમાણે તે લાશોને લઈ,
 ગોરૂંઝરેહ પ્યાદો ઘસડી જઈ.
 કે બાંધ્યા કમંદે બે હાથોને બંદ,
 રસી ગર્દને નાંખેલીથી ખુલંદ.
 પુગા ફઝોજની તેઓ છાવણીની પાસ,
 સેપાહ આવી સરદારને લેવા ખાસ.
 સેપાહની હરોલ ગોસ્તેહમ ગોયા શેર,
 આવ્યો પાસ જે પહલવાંને દીલેર. ૨૩૩૬
 ચુંમી ધર્તિ કીધી દોઆ તે ઊપર,
 કહયું લે સેપાહ આં તપાસી મગર.
 જેવી રીતે સોંપી, હું સોંપુ છું તેમ,
 હોતો ગોસ્તેહમ ગોદરઝ સાથે એમ.
 એવાંમા ચોકીબાંનનો તેજવાર,
 પડ્યો કાંને રયબદના કોહથી પુકાર.
 થયું ધુળે જંગલ સિયાહ રાત અપાર,
 અજબ રીતે આવે છે શોરો પુકાર.
 પોકારોથી કનાયોં ને સાથે કુસ,
 ગોયા સાડ મયદાં ધુળે છે ખસુસ.
 પીરોઆનું છે તખ્ત હાધી ઉપર,
 ગોયા નીલ દરીયો, અળકતું અખર.

હવા થઈ છે જુઠાના કપડાં મીસાલ,
ચળકતા પીળા, બાબુરા, રંગ લાલ.
છે જુઠાબી સીધાં સરવની સમાન,
ઝળકતો દેખાયે છે દુરથી નિદાન.
સવારો છે બખતરોના જેની સંગ,
ઝમી હયાંથી ત્યાં તક છે આંસમાંની રંગ.
હતા જુઠાઓ જુઠા પાછળ ઘણાં,
શું અઝઢાહ, શું હોમાંની સુરત તણાં. ૨૩૪૦
એમજ ચાલી આવશે શીતાબીથી બસ,
તો આવશે આ જગ્યાએ બીજે દીવસ.

લહાકં અને ફરીદવર્દનું પીરાનના માર્યા
જવાથી વાકેફ થવું અને તેઓનું
નાસી જવું.

પેલી તર્ફ દીદબાં કનાબદ ઊપર-
થી, દોડ્યો નેઈ તાઅબુબી આં અગર.
કે પાસે તે લહહાક ફરીદવર્દ,
દીલે ગમ ભર્યો, હોઠ પર હાય સદ્.
કહયું કે અપંગ હોયે નાં મુજ નઝર,
યા થાકી ન હોય નેતાં નેતાં અગર.
તો ચઝઢાંથી પોંડયી બદી તુર્ક પર,
મળી ધુળમાં તેની મેહનત અબર.

કે ટેકરીથી ઊતરે છે નિચે સવાર,
 ધરી હાથ જુડા ને કરતા પુકાર.
 ઊંધો જુડો સરદાર પીરાંનો છે,
 કે દેખાએ છે તન ખુને ગર્ક તે.
 ગયા દસ દીલેરો જે હયાંથી સવાર,
 પીરાં પહુલવાં સંગ જંગે અપાર.
 ઉધા તેમણે જોઉં છું દુરથી મગર,
 તનો લોહી ભર્યાં, ઘોડાઓ ઉપર.
 પુકારોથી કરતા દીલેરે ધરાન,
 ગયા ગોસ્તેકુમ પાસે હમણું નિદાન. ૨૩૪૧
 ને રચબદ તરફથી સિયાહ ગદ્દ એક,
 ઊઠી, જેથી જંગલ બહુ બન્યું છેક.
 સેપાહ વચ્ચે જુડો છે કાવેયાની ખાસ,
 પોલાદી રહી તેગો ચમકી તે પાસ.
 શહનશાહનો જુડો, નગારાં, ને કુસ-
 થી, પડ્યો નઝર થઈ ઝર્મી આબનુસ.
 લડાકે અને ફરશીદવર્દખી દીગર,
 ગયા જંગગાહથી તે ચોકી ઉપર.
 મુવેલો દીઠો આંખે પોતાની જઈ,
 શહા જેવો પોતાનો સરદાર ભઈ.
 ને સ્વારો, સરદારોથી તારેલા દસ,
 હતા તુર્ક જંગી લડાયેકો બસ.
 તો ચોકીએ ચીંદલાતા ગાંડા થયા,
 ખુને ભાઈથી રડવા લાગી ગયા.
 બેલ્યા એમ રડતાં અરે નરરે શેર,
 કે સરદારે તુરકી, સવારે દીલેર.

શું કામ આવી ? બુદ્ધિ, ને રાસ્તી, મગર,
 જવા ચાહયું એ રીતે જગથી અગર.
 મુરાદો આવી શત્રુની ખર તમામ,
 અમાનો થયો બુરો તું પર તમામ. ૨૩૪૨
 કીનો તારો જગમાં છે લેનાર કોણ ?
 તારી રાહ રીતી કરશે અખત્યાર કોણ ?
 કે શેહેરે તુરાં પર ને અફરાસેયાખ-
 પર, આવી બદી બનશે ખાંતુ ખરાખ.
 હવે દેવાં જોઈયે કપાવા આં સર,
 તનો, તેજો, હાથો, કરી બુને તર.
 કીધો ચાદ પીરાંનનો બોધ અગર,
 ન ચાલ્યા તેઓ બેહુદી વાત પર.
 ગયોતો પીરાં લડવા ગુદર્જ પાસ,
 તો ફરશીદવર્દને કહયું તું એ ખાસ.
 કતલ થાઉ જો હું અગર જંગગાહ,
 ઉભા કોઈ ન રહેતા આં પાસે સેપાહ.
 ન હોવશ અગર હું આ મયેદાંને જંગ,
 થશે નામદારો ઉપર જેહાંન તંગ.
 ન કોઈ રહેશે વીસેના ખાન્દાંને નર,
 કે પુરતું જેતું હોય લેબુળી સર.
 હમોને જો મારશે લડઈગાહ પર,
 ઇરાં લઈ જશે તન વગરનાળી સર.
 તો ચાહશે સેપાહ માંફી ગોદર્જ પાસ,
 તમો લાગવા દેતા ના હીણું ખાસ. ૨૩૪૩
 વળી રાહ પકડજો તમો બેયાબાન,
 બચાવશે કદી બુરા શત્રુથી જાન.

ગયા છાવણીનાં પોતાની ફરી,
 કે નળજે બદન આંખ લોહીયે ભરી.
 સેપાહે લીધું બાણી સરવે ચક્રીન,
 કે મેઢાંતુ ટોળું છે ભરવાડ વીન.
 કરવા લાગા શોરો પુકારો ઝખર,
 ભુંબયા ગોયા તેઝ અંગાર પર.
 કે નઝદીક લહહાક ફરશીદવર્દ—
 ની આદ્યા, ભરી હોઠ પર હાય સર્દ.
 અમે કર્યે શું આં હવે જંગગાહ,
 ગયો જંગી તુરકી સેપાહની પનાહ.
 તો કોણ કરશે હીંમતખી કસવા કમર,
 ને કોલાહ પોલાદીખી મુકવાને સર.
 લહાક ફરશીવર્દે દીધો એ જવાબ,
 કોણે રોકી ચઝદાંની મરજી શીતાબ.
 લખ્યું બખ્તે એમજ ખુશ્ખે જેવાર,
 કે થાય કીનામા ઠાર રડતો, ને ખવાર.
 બને શમ્શીરે બુદુ સરથીખી તન,
 ન પાંમે સિયાહ ખાકવિન તે કફન. ૨૩૪૪
 મુવો ઘસડે શત્રુ તેને દર બ દર,
 કે લઈ કપડાં, બખ્તર, ને સર ખુને તર.
 થવાનું થયું મુઝો પીરાં મુદામ,
 ગયાં વ્યર્થ સજી તેના ઇચ્છા ને કામ.
 હતો ફઝોજનો સ્થંભ જીવતાં તલક,
 ભર્યો જીવ સેપાહ મેહરથી હર પલક.
 નિગાહ શત્રુથી ફઝોજ પર આણુતો,
 ને સર નામી પોતાનું તુચ્છ બાણુતો.

પડ્યું કામ બદ નેક ભનોઈ ધામ,
 કીધો દાવરે નેક કરનારો કામ.
 મુવા બાદ આપણીજ ફીકે તદન,
 લડઈમાં લીધો ગોદરઅથી વચન.
 મરૂ જંગગાહે અગર નો હું ખાસ,
 ન લેતો કીનો ફર્યોજે તુરાંની પાસ.
 જવા દેજે, કે તેઓ જાયે તુરાન,
 ન દેતો તેને કીના માટે ઝયાન.
 ન ફરશે વચનથી ધરાંનીઓ ખાસ,
 ન રાખવી જેને માટે દહેશતની આસ.
 આવ્યાં પાસે લાચારીએ કામ ત્રણ,
 દીધો કાન સઉ અઈફ ને જવાંન પણ. ૨૩૪૫
 અગર માંગવી હોય માંકીળી હાલ,
 તુરત કરવો જોઈયે તે માટેનો ખ્યાલ.
 ખીન્નુ, પાછું ફરવું, કે છે જ્યાં કોઠાર,
 ભલી ભુંડી રાહ ત્યાંથી લેવી તેવાર.
 યા લડવા ફેરવવી લગામો શીતાબ,
 કે ભાલાઓને પાઈ લોહીનું આખ.
 હવે જો એમજ હોય લડવા વિચાર,
 તો દીલખી ઘટે જંગગાહે લગાર.
 સેપાહ શાહથી પીરાંને માંગી છે ચાર,
 હશે શાહે કીધી સેપાહ જે તઈચાર.
 વખત જાય છે તેમા આવશે સેપાહ,
 થયું તે ઉપર તે પછી કીનેખાહ.
 હરેક રીતે વાતો વિચાર્યે મગર,
 ન બનતું શેવટ રળની મરજી વગર.

વિચાર હોય શેહેરે જવા પાયતખ્ત,
 ન રોકશે તે રાહ આપણી આવ વખત.
 બે હોય શાહથી માફીની ઇચ્છા ખરી,
 જવું બેઠયે હયાંથી તઇયારી કરી.
 છે હર કોઈ તનનો ને મનનો ધણી,
 કે ભઓ બે ઇચ્છા છે ઇરાં ભણી. ૨૩૪૬
 ન રાખતા અમો બેઠ ભાઇયોથી આસ,
 ન દીલ ધોશું હરગેઝ કીનાથી ખાસ.
 થયો તુખમે વીસેમા એવો ન કોય,
 કમરખંદ કમરનો ઘસાયો ન હોય.
 કે નસીહતે સરદાર પીરાનથી,
 જઇયે છે તુરાં, રાહ બેયાબાનથી.
 અગર રાહા રોકશે હમારી મુદામ,
 તો લડશું, છે જ્યાં સુધી શકિત તમામ.
 સુની વાત તુરકીઓએ બે શીતાબ,
 તું બે કે! દીધો શું તેઓએ જવાબ.
 કે સરદાર, લઇ જંગી દસ નામદાર,
 મુઓ ખ્વારીથી એ રીતે બેશુમાર.
 આવેચ તે તરફથીળી ખુસરૂ શહા,
 તો શકશે ટકી કોંબુ આં જંગગહા.
 પગો, હાથ, ઘોડા, ન હથ્થાર છે,
 ઝર્મી, મુલક, ના ગંજ, સરદાર છે.
 ન રાહ નાસવાની, ન જંગતુ કુવત,
 તો તનની ઉપર લઇયે સખતી સખત.
 અમો ફર્યે પાછા, કે ગુદર્જ શાહ,
 રવાના કરે પુઠે હાથી, સેપાહ. ૨૩૪૭

તો જીવથી બચે એક જાણી ન લેશ,
 નહીં બેઠ શકે તેઓ ઘરબાર ખેશ.
 શરમ માંડીમા હમને રજ ભર નથી,
 સેપાહ છે ઘણી પણ તે અફસર નથી.
 હવે કર્યે કાં? શાહે તુર્કીનો ધાક,
 શું અફરાસેયાબ, કે શું એક મુઠી ખાક.
 થયો કાં ન? શાહે ઇરાં સમ મગર,
 કીધી મેહેર જેણે સેપાહની ઊપર.
 કે દોડ્યો સેપાહની જે ચારી ઉપર,
 કમાં બાજુએ લઈ બોળ નામવર.
 ને શાહ નાંમીઆનો નદીની તે પાસ,
 સુતો ખાતો બેઠો છે આરામે ખાસ.
 સેપાહે દીધો એવી રીતે જવાબ,
 ઉઠ્યા ત્યાંથી બેઠ નામદારો શીતાબ.
 સમજ્યા એ ફર્શીદવદ્ ને લહાક,
 રહ્યો વખત ના જંગ શરમનો જરાક.
 ખરૂં સર્વે છે જે કહે છે સેપાહ,
 કે ભરવાડ વિન થાય મેઢાં તખાહ.
 તઈચારી કીધી નાસવાની નિદાન,
 ધરી રાહા લાંબી બેયાબાં મેયાન. ૨૩૪૮,
 હતો તેઓને હાથ જુઠો બુલંદ,
 ખુને તર હતી આંખ, દીલ દર્મદ.
 ગયા સાથે દશ નામવર લઈ સવાર,
 દીલેરો, લડાઈને લાયક, અપાર.
 હતા રાહમા ઇરાં સવારો મુદામ,
 નિગેહબાંન રાહના દીલેરો તમામ.

થોડા ત્યાંથી તુકોંએ માર્યા જેવાર,
 કે દોડયા તલાયાઓ પુઠે અપાર.
 ન ધારેલી થઈ ગઈ તેઓમાં લડઈ,
 ઝમીં ખુને ગુલલાલા જેવી થઈ.
 મુવા આંઠ મઢો ઇરાંની સરસ,
 દીલેરો હતા શેર જંગને દીવસ.
 સિવા તુરકી સરક્રાઝ બે પહલવાન,
 બચાવ્યા ન કોઈયે તલાયાથી જાન.
 ગયા નાસી ત્યાંથી તે બંધે દીલેર,
 યેયાખાંને રસ્તેથી જાણે કે શેર.
 કીધો ચોકીથી ચોકીદારે પુકાર,
 કે અય સરક્રાઝો દીલેર નામદાર.
 આ તુરકી સેપાડમાંથી બે નામદાર,
 યડયા બાહાર સંગ નામીઓ દશ સવાર. ૨૩૪૯
 વળગ્યા તલાયાથી એવા તો સખત,
 કે ખુન ખાકમાં લેળી દીધું તે વખત.
 માર્યા આંઠ જણુ ઇરાંનીમા મગર,
 તે બે જણુ ગયા નાસી ખાંધી કમર.
 સુની બોલ્યો ગોદર્ઝ આં બંધે મઢ,
 સિવા હોય ન લહહાક ફરશીદવઢ.
 ગયા છે ઉઠાવી તે ગરદન મગર,
 નથી દુદુ દોડવે તેઓનું જીગર.
 અગરજો ઇરાંથી જશે તે તુરાન,
 થશે આપણી ફઝોજને બહુ એયાન.
 હવે નામ ચાહે છે કોણુ શાક પાસ,
 જે સર રૂમી કોલાહથી ઢાંકીને ખાસ.

કે જઈ પાસે લહહાક ફરશીદવર્દ,
 ને કાઢે તે બધેની શમ્શીરે ગર્દ.
 હતા સઉ ઇરાનીઓ થાકા અખર,
 અને સુસ્ત, લોઢે ઘસાઈ કમર.
 દીધો જવાબ ના, ગોસ્તહમના વગર,
 જે જંગમા હતો શેર વિકાળ અગર.
 કહયું ગોદરઅને, ઓ લાયકે તખ્ત,
 ગયો તુ સેપાહ તુર્કની જંગે સખત. ૨૩૫૦
 મને સોંપી છાવણી, નગારાં, ને ઢાળ,
 કહયું ઊભો રેહવા સેપાહની હરોળ.
 દીલેરોએ કીર્તિને પાંમી તમામ,
 મારે ભાગે આવ્યું ન જંગને હીંગામ.
 હવે આય કામે હું કીર્તિને પાઊ,
 એકાએકી જાઊ ને ફાંદામા લાઊ.
 તો ગુદર્જ હસ્યો, થયો શાદતર,
 થયો ગમથી છુટડો, ને ખીલ્યો ચહર.
 કહયું, દીધું ખુરશીદે બખ્તે ખીદાર,
 તું સિંહ, નરે ગોરખરો તારા શીકાર.
 તું જા, હોજો તારી મદદ કીરદેગાર,
 લહાક જેવા ત્રણસો તારા હો શિકાર.

ગોસ્તેહમનું લહક અને પ્રશીદવર્દની પુઠે જતું.

પેહયું જંગ બખ્તરખી ગોસ્તેહમે,
મળ્યા જંગી જે, કહી દોઆ તે સમે.
સેપાહથી પોતાની સ્વાંના થયો,
બે તુરકી દીલેરોની જંગમા ગયો.
સેપાહ સારી બોલી તેવારે નિદાન,
કે પુગશે એથી ગોસ્તેહમને પ્રેયાન.
સેપાહ એક અફ્રાસ્યાબ પાસેથી ગર-
કે ચાલી, ગોયા કીશ્તી પાણી ઉપર. ૨૩૫૧
મદદ માટે આવતીતી 'જંગીની ખાસ,
પણુ આવી દુધુયના બે જંગલની પાસ.
બગર થઈ કે માર્યો ગયો છે પીરાન,
ને નિવડી દીલેરોની જંગ એ સમાન.
તો રાહથીજ પાછા ગયા તેઓ ખાસ,
ગયા શોર કરતા તેઓ શાહ પાસ.
ગયો ગોસ્તેહમ, થઈ બીઝનને ખબર,
કે લહકાક, ફર્શીદની, જંગે અગર.
તો બીઝન વિચારે કે તે બે મગર,
બતંગ આવે દશતે દુધુયમાં અગર.
ન થાય એવું, લહકાક ફરશીદવર્દ,
લહકાઈને દીન તેની કાઢે બે ગર્દ.
ગયો સિંહ જેવો તે બપાવાની પાસ,
ગમે ગોસ્તેહમથી દુઃખી દીલે ખાસ.

પડી જો બપાવાને ચેહેરે નઝર,
 કીધી કંઈક વાતો પુકારી ઝખર.
 રે પહલવાં ! નથી અકલથી ઠીક ચાર,
 બબલે હુકમ તારો હર નામદાર.
 તેને મરવા ફેકટ રવાના કરે,
 પછી ફરતાં ચકના બહાના કરે. ૨૩૫૨
 સેપાહે તુરાંથી જો જંગી દીવર,
 ગયા છે જો રાહ દોડતા ગોયા શેર.
 હુમાં ને પીરાંથી દેલાવર ઝખર,
 મુલકના ખુઝર્ગો છે ખુન્યાદે ગર.
 તે જો જણની જંગે ગયો ગોસ્તહમ,
 ન થાય એમ કે આવે તેપર કોઈ અલમ.
 ખુશી સારી હુઝમાં ફરી આં જશે,
 જો તે શેરે નર ફઝોજથી ગુમ થશે.
 સુની વાત ગુદર્જે તેની જેવાર,
 તો સખતી એ કામે ઉઠાવા અપાર.
 તેણે ખ્યાલ કીધો પછી થોડી વાર,
 કે છે રાસ્ત બીઝનનું ધાયું અપાર.
 કહયું શાહના સરદારે પહલવાંનો પાસ,
 જે કોઈ આહે કીર્તિ, ને મર્તબો ખાસ.
 થવું ત્યાર ગોસ્તહમની પુઠે જવા,
 મદદગાર, દુશ્મનથી તેનો થવા.
 નહીં જ્યાળ કોઈયે દીધો અંબુમન,
 ન ગમખાર કોઈ, ન આસુદે તન.
 કહયું બીઝને ગોદરઝને કે બસ,
 નથી મુજ સિવા કોઈ ફરીયાદરસ. ૨૩૫૩

એ કામે પડે પ્રાણ પહલવાંનથી,
 ધરાયું ન કોઈ પોતીકા જાનથી.
 જવું જોઈયે મુજને તેના કામે ગર,
 છે હીલ દર્દે પુર, આંસુ ભર્યો ચહર.
 તો બાલ્યો તે ગોઠર્જ અથ શેરેમર્દ,
 ન ગેતીની જોઈ તેં ગર્મી કે સર્દ.
 નથી જોતો ! જીત્યા છે આપણ મગર,
 ન કર તુન્દી તેજી એ કામે પીસર.
 ફતેહમંદ થશે ગોસ્તહમ તેઓ પર,
 કે કાપશે તે બધેના ખંજરથી સર.
 સખર ! ગોસ્તેહમની પુઠે હું મગર,
 સવાર એક મોકળું છું શેરે બખર.
 લડઈગાહામાં જે મદદગાર થાય,
 સરે ખાકમાં નાંખે શત્રુના આય.
 કહયું ત્યારે બેઝને અથ પહલવાન !
 અકલમંદ, હોશીયાર, રઓશન રવાન.
 મદદ જોઈયે હમણાં, છે જીવતો તે મર્દ,
 ન ત્યારે ! કે કાઢે તેઓ તેની ગર્દ.
 મુઓ ગોસ્તેહમ જંગમા જો મુદામ,
 અને આવી આંખર, થયું ઊંધુ કામ. ૨૩૫૪
 નફે શું ! તે પાસે જો મોકળે સવાર,
 સિવા લોહીનું માથું, ન મળશે લગાર.
 તેના ગમને માટે હુકમ દે અગર,
 તો બાંધુ કમર તંગ તે કામ પર.
 તું કેહશે કે ના જા તો આ માફ સર,
 હું તેજી આં ખંજરે કાપીશ અગર.

કઝા બાદ તેની, હું ઝીંદગી મગર,
 ન આહતો કે રહે, માટે બાંહતુ ન કર.
 તો ગોદઝ બોલ્યો, ઉતાવળ તું કર,
 નથી ગેહર તુને જો તું જીવ જીપર.
 નથી જો ધરાયો લડઈથી તું આ,
 કમર બાંધ જલ્દીથી તઈયાર થા.
 ખાચતજ નથી તારૂ દીલ બાપ પર,
 કે બાળે છે હરકમ તેનું તું જીગર.
 તારાં સર ઉપર નાંખશે તુંજ ખાક,
 નથી એવી જંગનો મને કોઈ ધાક.

બીઝનનું ગોસ્તેહમની પછાડી જવું.

નિંચુ સર કીધું બેઝને સમજી ચાર,
 ઝમી ચુંમી, આવ્યો તે દરથી બહાર.
 તઈયારી કીધી જંગની બાંધી કમર,
 તથા ઝીન બાંધ્યું તે શબરંગ પર. ૨૩૫૫
 જો બેઝનની થઈ ગેવને એ ખબર,
 કે બાંધી કમર કીને ફરશીદ પર.
 ગયો ગોસ્તેહમની પુઠે દોડી રાહ,
 કે જંગમા સવારોની તુરકી સેપાહ.
 કુદી ગેવ ઉઠ્યો તુરત બેશુમાન,
 અરબ ઘોડે બેઠો ધુવાની સમાન.

ને દોડ્યો, તેને જોયા નાહમાં મુદામ,
 તો ગુસ્સાથી એક તર્ક ખેંચી લગામ.
 ને ખોલ્યો, કે સમજાવ્યો મેં કેટલી વાર,
 નથીજ માનવાનો કહ્યું મુજ લગાર?
 રહીશ ક્યારે તુંથી હું પગળી ખુશાલ ?
 તું ક્યાં જાય છે દોડનો એમ હાલ ?
 હરેક કામે મુજને દુઃખી કર ન તું,
 ખુદાપામાં કહે મુજથી માંગે છે શું ?
 સિવા તારા ફરજદ નથી કંઈ મને,
 ના જીવ ખુશ રહેનો દુઃખી જોઈ તને.
 દીધું નેકી દેનરે નેક બખત જ્યાર,
 ઘટે શાદ આરામે ખેસ્તું તેવાર.
 રહ્યો જીન પર તું દીવસ રાત દસ,
 ખેંચી તેજ શત્રુની કીનાની બસ. ૨૩૫૬
 બદન, ટોપ બખતરે ઘસ્યું તમામ,
 છતાં ખુનથી નહીં ધરાના મુદામ.
 કઝાની અવલ કાં ગુમાવે છે સર ?
 નચિંત બહુ થયો છે તું ખંજર ઉપર.
 ન જે કોઈ રાખે છે શેવટતું ધાન,
 મુરદે તે પોહ્યે નહીં આ જહાન.
 ન જા મચોત સાંમે શિતાળીથી પાસ,
 તેણે મોંડું રાખ્યું છે આપણની પાસ.
 પિદર કાજે એ વાતે પાછો તું ફર,
 ન જોઈએ દુઃખવતું તુને મુજ જગર.
 કહ્યું ત્યારે ખેત્રને અપ હોશદાર !
 જુદો કરશે તું માટે લોકો વિચાર.

ગયાં કામે નહીં, યાદ કરતો અંગર,
 ખસુસ કાંચ ફેરવે છે ઈન્સાફે સર ?
 સમજ બાપ તુજ વાતે દાદજ નથી,
 યા લાકનની જગ તુને યાદજ નથી.
 કીધું મારી સાથે શું ગોસ્તેહમે ?
 છે મુજ સંગ ખુશી ગમ તેના આ સમે.
 બે ગદ્દીશ ખુદાઈ હશે એવી ખાસ,
 કે લાવે ખુરો વખતથી મારો, પાસ. ૨૩૫૭
 અલગ રહેવાથી લેખ ફરતા નથી,
 વધુ વાતે કાયદાને ધરતા નથી.
 ફેરવ સર ન માડ લડઇથી તેદન,
 એ કામે કીધું છે ફીદા માડ તન.
 કહ્યું ગેવે પાછો નથી ફરતો બાણ,
 તો બેહતર છે કે આં બંચે ને નીચાણ.
 ન મારા વગર જંગમા તું જઇશ,
 મદદગાર હર કામમાં હું થઇશ.
 કહ્યું બેઝને એવું હરગેઝ ન થાય,
 કે શાહી તુખમ નામદારથી આવ.
 બે તુરકી ડરેલા પુઠે, ત્રણ દીલેર,
 કે દોડે એવી રીતે રાહ દૂર વેર.
 કહ્યું ગેવે પાછો તું ફર અય પીસર !
 મદદ તેને જંગમા થવશ હું ઝંખર.
 કહ્યું બેઝને દીન ન આવે અરે !
 હું જીવનો ખુશી રહું ને તું જંગ કરે.
 શું મહફીઝમ કેહેશે દીલેરો સુખન,
 ગયો બાપ જંગે, ને બેઠો ખીઝન.

કસમ જાને સર શાહે રેશન રવાન,
ને જીવના બપાવા દીવેર પહલવાન. ૨૩૫૮

કસમ ખુને સ્યાવક્ષ, કે જંગગાહ-
થી, તું પાછો ફર ને મને આપ રાહ.

હુકમ હું ન માતું એ કામે અગર,
તું કેહેશે મને જંગથી પાછો ફર,

સુની વાત ગેવે તો પાછો ફરી,
ગયા ચાલી, લે પર દોઆઓ કરી.

ફતેહ ભર્યો જા, આવ ખુશાળીની સાથ,
કે ખુલાં દીવે, ખાંધી શત્રુના હાથ.

ગયો દોડી બેઝન પુકે ગોસ્તેહમ,
રખે તુરકીથી આવે તે પર સીતમ.

નદીથી જો લહહાક ફરશીદવર્દ,
શીતાબીથી દોડી ગયા ગોયા ગર્દ.

કલાક એક રાહ સાત ફર્સંગ પર,
ગયા, ફરજોને ઇરાંનથી બેફીકર.

ગોસ્તેહમના હાથ ઊપર લહાક અને ફરશીદ-
વર્દનું માયું જતું.

દીકું વેડતું પાણી ને જંગલ તમામ,
હવું જ્યાં દીવેરોના છાંયાનુ ધામ.

શિકારો તે વનમાં હતાં મુર્ગ શીર,
 ઊંચાં ઝાડો, લીલી ઝમી, વેહેતું નીર.
 શિકારોને કરવા ઉતર્યા તે ખાસ,
 નદી પાસ આગ્યા છીમાંવાને ખ્યાસ. ૨૩૫૯
 ખીધું પાણી તેા કીધું ખાવું પસંદ,
 ખુશી કે ગમીમાં ન રહે મોંદુ બંદ.
 ફર્યા આનુખાત્રુ તે વનમાં અપાર,
 ને માર્યા ઘણીએક તરેડના શીકાર.
 કે સળગાવી અંગાર કીધા કળામ,
 જે ખાઈ, ઝરા પાસે આગ્યા શીતામ.
 નસીબ જ્યાં સીતન હોય કરતુંજ બસ,
 રહે ત્યાં દીવેશેના મોઠો દીવસ.
 કે લહલહ સુતો, ને ફર્શીદ ખાસ,
 મોઠો ચોકીએ તેના મોઘાંની પાસ.
 નિકળ્યો સિયાહ રાતે માણતામ ગર,
 ધર્યાં ખામમાં જે દુઃખીઓએ સર.
 કે આવી પુગો ગોસ્તડમ તે મકાન,
 હતા સાથે જ્યાં પહલવાંને તુરાન.
 આગ્યો ઘોડાને, ઘોડાઓનો જો વાંસ,
 તેા ખખાર મારી ગયો તેઓ પાસ.
 કે ઘોડાખી લહકાકનો તે સમાન,
 પુકાર્યો ખની શુદ્ધ વગરનો નિદાન.
 તેા ફરશીદવર્દ તુર્ત લહકાક પાસ,
 જગાડ્યો જઈ ખુશ ખાખથી ખાસ. ૨૩૬૦
 કહ્યું ખાખે ખુશથી ઉઠીને મગર,
 આ બદ બખતનું કાપ મર્દીથી સર.

અકલની કહીય વાત દાંનાએ આય,
 કે જંગથી વરૂની, જે સિંહ નાસી જાય.
 તો પુઠે વરૂએ જવું ના તે વખત,
 સિવા ખેંચી જાયે તેને બુરૂ બખત.
 કે ચાલ, ઉઠ, જલ્દીથી, આવી સેપાહ-
 ધરાંની, ને રોકી છે આપણની રાક.
 કેવા દોડયા તેજીથી તેઓ અગર,
 છુટો ના કોઈ બદ દીવસથી મગર.
 થયા તેઓ બંધે ઘોડા પર સવાર,
 ગયા દોડતા જંગલેથી અપાર.
 કે ચાલ્યા તેઓ જંગલેથી મેદાન,
 લડાયેકેા જે, જે દીલેર પહલવાન.
 તે બંધે સવારોએ મયદાંને એમ,
 નઝર જે કીધી કે હવે કર્યે કેમ ?
 જણાયો પુઠે ગોસ્તેહમ દૂર જ્યાર,
 ન જોયો તેની સાથ કોઈળી સવાર.
 બિઠાવ્યું દીલેરોએ સરને જેવાર,
 આળખ્યો તુરત તેને જોઈ તેવાર. ૨૩૬૧
 કહ્યું એક બીજાને તેઓએ જે ખાસ,
 કે આવ્યો છે એકલો તે આપણની પાસ.
 નથી ગોસ્તેહમ વિન, જે આવ્યો છે જંગ,
 ધરી હાથ ઝુડો દીલેરોનો સંગ.
 નહી નાસવું જોઈયે તેનાથી ખાસ,
 કદાચ આવે જે તે આ મયદાંન પાસ.
 કે આપણથી છુટશે નહીં ગોસ્તેહમ,
 સિવા કે બુરૂ બખત ચાહે સીતમ.

ગયા તેઓ ત્યાંથી તે મયદાન ગમ,
 પુઠે દઝોડતો કીનાવર ગોસ્તેહમ.
 પુગા આવી તેઓની પાસે જેવાર,
 કીધો મસ્ત સિંહની મીસાલે પુકાર.
 ને વસાવ્યા તેપરથી તીરે ખદંગ,
 જો ફરશીદવર્દ આયો કરવાને જંગ.
 મારી તેગ ગોસ્તેહમે સર ઊપર,
 મગજ લોહી સાથે લેળાયું અખર.
 પડ્યો તુર્ત ઊધો, અને ખોયો જાન,
 મુવો નામી વીસેતુખમ પહલવાન.
 લહાકે ચહર ભાંધેના જોઈ લીધો,
 તો જાણ્યું કે આરામ જંગથી કીધો ૨૩૬૨
 તેના દર્દે ધુંજ્યો, ઘેલો થઈ ગયો,
 અમાનો સિયાહ તેની આંખે થયો.
 ધરાયો તેથી જીવે રોશન, મગર,
 કમાં ચિસ્તે ખેંચી ચઢાવી અખર.
 અને માર્યો તીર ગોસ્તેહમનીથી પાસ,
 કે વરસાવી ખે આંખે આંસુઓ ખાસ.
 કે એક હયાંવી, તો રાંધી મારે દીગર,
 ન રદ તીર એકથી જતો લોંચ પર.
 જેથી તુર્ત અખમી થયા ખેઉ સવાંર,
 પછી લાગા તલવારે લડવા અપાર.
 મળ્યો લાગ જો ગોસ્તેહમને મુઝામ,
 તો આગળ તે ધસ્યો, ને ફેરવી લગામ.
 માર્યો ગર્દને તેગનો અખમ તેજ,
 પલકમાં કીધી તે ઉપર રસ્તખેજ.

દડી સમ પડયું પગ નિચે તેનું સર,
 આવ્યો અંત કીના ને જંગનો ઝખર.
 છે આંસમાં ફરતાંનું એવુંજ કામ,
 કે તોડેય મયા પાળેલાથી તમામ.
 જો સર તેનું શોધે, પગો મળશે ખાસ,
 પગો તેના શોધે, મળે માંથુ પાસ. ૨૩૬૩
 એવો ઝખ્ખી જીને હતો ગોસ્નેહમ,
 ગોયા પડ્યો નગળાઈથી એકદમ.
 આવ્યો જીન પર ખેસી તે 'સર'નું,
 ચલાવના તે ઘોડો, અને વેહેતું ખુન.
 આવ્યો પાણીના તે ઝરાને મુકામ,
 દીકું વેકતું પાણી, ને છાંતે તમામ.
 જિતયો નિચે, ઘોડો ઝાઢાડેથી ખાસ-
 કે ખાંધ્યો, નસીએ આવી પાણી પાસ.
 પીધું ખુબ પાણી શુકરળી કીધો,
 અચાંક ઝખીને ગો ખાંધી લીધો.
 મરોડઈ ગળડ્યો સીયાહ ખાક પર,
 બદન તેગથી બન્યું ઝખ્ખી ઝખર.
 તે ખોડ્યો કે અચે કીરદેગારે જહાન!
 મોકળ ખેસીથી, યા સેપાહથી નિદાન.
 તે દીલસોઝ બેઝને જેવને નિદાન,
 યાતો એક દેલાવર કોઈ પહલવાન.
 મુવેલો યા જીવે. જગાએથી આવ,
 મને લઈ સેપાહે ધરાંમા તે જાય.
 જેથી જાણે સઉ કે વિના નામ ખાસ,
 મુવો હું ની, ગેતીમાં છે એ આસ. ૨૩૬૪

રડ્યો રાત સારી, ઉગ્યો રોઝ પાક,
ગોયા રાંપ દુઃખથી લપેટાનો ખાક.

ખીઝનનું ગોંસ્તલમની નઝદીક આવી પુગલું.

બની ગેતી ખુરશીદે, રોશન જેવાર,
કે બેઝન તે જગ્યાએ આયો તેવાર.
ફર્યો આગુખાઝુ ઘણો બેયાબાન,
કે ગુમ દોસ્ત થયલાની પાંખે નિશાન.
દેખાયો તેને દુરથી થોડો છેક,
બેયાબાનમાં તે સિયાહ રંગ એક.
કદમ ભરતો ચિત્તાના, ચરતો તે ધામ,
હતું બીન બીધુ, ને દુટી લગામ.
હતો બીધો બીનનો કુલ અસગાબખી,
કમંદ ખુન ભરેલી, ને રેકાબખી.
ગયો હોગા બેઝનનો, બેયુ જેવાર,
કીધો સિંહ ગરજતા મીનાલે પુકાર.
ને બોલ્યો લલા દોસ્ત અય મેહેરબાન !
પડેલો છે ક્યાં. તું એવાં બેયાબાન ?
તોડી પીઠ મુજ, કીધું ઝખમી અગર,
હવે અવ જશે ખ્યારો, તનથી મગર.
શું બોલું હવે શોધું ક્યાં તુને હું ?
દેખાડી તુને બહી આંરમાને શું ? ૨૩૬૫

ગયો ઘોડા પગલે ઝરાઓ પાસ,
 અને જોયો તેને તે જંગલે ખાસ.
 ખુનો ખાકમા ટોપ બખતર તમામ,
 હતો સર ઊંધે ઝખ્મી થ લો મુદામ.
 કુદી પડ્યો શબરંગથી બેઝન તેવાર,
 તુરત તેને ધર્યો બગલમાં અપાર.
 ખોલ્યું છાતીથી રૂમી બખતર ઝમર,
 કોલાહથી કીધું ખુલ્લુ ઝખ્મી તે સર.
 નિગાહ ઝખ્મી તન પર કીધી જે શેતાબ,
 ન બાંધવાથી જોયા ઝખમ તે ખરાબ.
 રમી તાથી વેડુતી નદીની સમાન,
 જીગર દદાં લયું, ને ડર લયો જાન.
 કરીને તેના ઝખમ ઉપર નઝર,
 રૂદન કરવા લાગો તે પાસે ઝખર.
 કહ્યું કે અરે ને'ક દીલ યાર ગર,
 ગયો તું તો લાગી લડાઈ ઝહર.
 મને શોધ આગળથી કરવી હતી,
 હતું પોંહ્યવું, કરતો જંગ જ્યાં અતી.
 મદદ હું કદાચે થને રંજ વખત,
 કીધી જે તે' શયતાનોથી જંગ સખત. ૨૩૬૬
 મુરાદો હવે આવી શત્રુની બર,
 જે ચાડ્યું તે કીધું તેઓએ અગર.
 સુખન જોલ્યો બેઝન કે ત્યાં ગોસ્તેહમ,
 હીલીને લયો એક જીઠોખી દમ.
 કહ્યું એમ બેઝનને અય ને'કખાહ !
 ન કર તારૂં તન મારી પાસે તખાહ.

મને મોંત કરતાં છે તુજ હુઝ અખર,
 તું મુક ટોપ પાછી મારાં અખમી સર.
 તું કર કાંઈ ચારો, આં જગ્યાથી ખાસ,
 મને લઈ શકે જઈ શહાની તું પાસ.
 રહુ વખત એટલો હું જીવતો અગર,
 કે એક મર્તબે ભેજી શાહનો ચહર.
 પછી મોંતખીજ આવે તો ડર નથી,
 સિવા ખાક આપણુનું બીસ્તર નથી.
 મુવો ના, જે કોઈ તૃપ્ત ઇચ્છા કરે,
 કરી પાર શેવટ પોતાનું, મરે.
 બીજું બે બીકણુ દુશ્મનો પુર ખતર,
 જેને માર્ગ ચઝદાંએ મુજ હાથ પર,
 બની ભે શરે ખાંધી લે જીન પર,
 ન તો કાપી લે તેઓના તનથી સર. ૨૩૬૭
 કે હથ્યારો તેમણાં, અને નામી સર,
 બા લઈ, કે પડે તેઓની જંગ ખખર.
 શહે ગેતી પાસે તું કરજે બયાન,
 ન મે સર કીધું ખવાર ફાકટ નિદાન.
 કીધી જંગબી ખખત સંગ હર મુકામ,
 હતો ચાહતો મહીં, ને કીર્તિ, ને નામ.
 ખતાવ્યા બે તુરકીઓ બેઝનને તે,
 કપધનિ પડેલા હતા ફર જે.
 એ કેહેતાં થયો જાનબી સુસ્ત ખાસ,
 કે બીઝન ઉભો રડવા માથાંની પાસ.
 પછી ત્યાંથી ઘોડો તેનો ઢીલ વગર,
 કે લાવ્યો, ને તંગ, બંદ, ખોલ્યા અખર.

તે નર અખીના તન નિચે ગાદી ઝીન-
 ની, પાંચરી તેના દુઃખે રડયો યકીન.
 ચીરી તેણે અભલાની દામન અખર,
 અને બાંધી ઊડા તે અખે ઊપર.
 પછી દોડયો ત્યાંથી તે ટેકડી ઊપર,
 સિનાહ જીવ કરી આપ્યો ગમથી અખર.
 તુરક સ્વાર છુટા બે પડયા નિગાહ,
 જે આવતા જણાયા બેયાબાંન રાહ. ૨૩૬૮
 નિચે આપો વિજ સમ ઊંચેથી અગર,
 કઝા ગોસ્તેહમનીથી બીહતે જાગર.
 કે દહેશતના બાધેલા તુરકી સવાર,
 બેયા બે જણાં દોડતા દુર અપાર.
 તેા ફેત્રાકથી ખોલી ચાંચી કમંદ,
 તુરક એકની નાખ્યો ગદને બંદ.
 દીધી માફી, ઘોડેથી નાંખી દઈ,
 મદદગાર તેને કરી પોતે લઈ.
 પછી ત્યાંથી આવી પુગો ગોયા ગદ,
 દોડી પાસે, લહહાક ફરશીદવદ.
 ઊંધા બેયા સરદારો ફર્યાજ અગર,
 પડયા ખાકમા, ખુનમા, તર બ તર.
 સરો પાસે ચરતા ઘોડા જંગી ખાસ,
 જગા કીધી ચરવાની સરદારો પાસ.
 કીધી બેઝને એવું બેઈ આફરીન,
 તે ગોસ્તમને, કે લીધો કીનો યકીન.
 કહ્યું તુરકી તે માંફી લેનારને,
 કે ઝીન પર ધરે ફર્યાજ સરદારને.

પછી ત્યાંથી હોડયો તરફ ગોસ્તેહમ,
 અને આવ્યો મસ્તાના ચિત્તાની સમ. ૨૩૬૬
 પવન સમ તેને, ઘોડેથી ઉતરી ગર,
 ઇંજા વિના મુક્યો ધીરે જીન પર.
 કહ્યું તુકને તો થયો તેથી સ્વાર,
 પછી ધર્યો તેને બગલમા તેવાર.
 ચલાવ્યો ધીમે ઘોડો રાહ કાપનાર,
 હોઆ એવી માંગી તેને માટે યાર.
 શહા પાસે જીવતોજ તેને મગર,
 પુગાડે આં મન્દાને જંગથી અખર.
 ચલાવતો જીજન ઘોડો ગમ દર્દે પૂર,
 હતો જીવ દુઃખી ગોસ્તેહમથી અરૂર.

કયખુસરૂનું પીરાન અને તુરાનના સરદારો
 માટે દખ્ખુ બનાવવા પ્રમાવવું અને ગોવી-
 ઝેરેહને મારી નખાવવું.

થયા નવ કલાકા દીવસના પસાર,
 ફલક ફરતાંથી સુર્ય આવ્યો જેવાર.
 તો ગેતીનો શાહ ખુસરૂની ફરિયાદ પાસ,
 આવ્યો જંગલે દબદબા સાથ ખાસ.

ગયા સાંભા સરદારો પ્યાદા મુ ૧મ,
 લડાયેકો, ને નામદારો તમામ.
 કીધી દાંનાઓએ દોઆ સર બ સર,
 મુખેદોના સરદાર શાહની ઊપર.
 એમજ પોતે ખેત્રી રહ્યો ઘોડે શાહ,
 કે જેથી જુએ તેનો ચહેરો સેપાહ. ૨૩૭૦
 કીધી શાહે તેઓ ઊપર આફરીન,
 ભરી મુજ દીલેરોથી રહેજે ઝમીન.
 સેપાહ પાહાડ સમ પૂઠે રીતો મીસાલ,
 કે ચાલતો સેપાહ સાથે શુદઝ હાલ.
 કે સંગ દસ દીલેરો પેલા, જંગગાહ,
 જેણે જંગમા કાઢી ગર્દે સેપાહ.
 હતાં નાખ્યાં ઊધાં મુવેલાના સર,
 હતા જાંમા, તન, બખતરો, ખુને તર.
 હતા ચાલતા ફર્યોજ પૂઠે અગર,
 દોઆઓ જે કરતા ચહાની ઉપર.
 જે શાહ પાસ શુદઝ આવી ગયો,
 અને દુરથી જેઈ પ્યાદો થયો.
 તો કરતો દોઆ પહલવાંને સેપાહ,
 પડ્યો નિચે આવીને નઝદીકે શાહ.
 બતાવ્યાં તે મુરદાંઓ ખુસરૂની પાસ,
 હતા કાંણુ હરીફા, કહયું સર્વ પાસ.
 લાયો જેવ ગોર્વીઝેરેહનેખી પાસ,
 દોડાવી દીલેરે ધરાં શાહ પાસ.
 દીઠો ગોર્વીને ખુસરૂએ જે મુદામ,
 સરદ હાય ખેત્રી જીગરથી તમામ. ૨૩૭૧

જિતર્ંગી તુરત ઘોડેથી શહરચાર,
 ખુદા પર દોઆ કરતાં બોલ્યો તેવાર.
 શુકર દાદગરના, પનાકુખી દીગર,
 ફતેહ જેણે દીધી, ને શક્તિ ઝબર.
 સેતાયશ કીધી, રહી પગે જિલો શાહ,
 જિતારી તેણે સરથી ક્યાંની કોલાહ.
 ખુદા બાદ, આફરીન પેહેલવાંનો પર-
 કીધી, બાદ લશ્કર ઉપર સર બ સર.
 કે અયે નામદારો મુખારક કદમ,
 તણખલાં છે દુશમન, તમો આગ સમ.
 કુટુંબીઓ સંગ ગોદરઝ નામદાર,
 જે આતશ મીસાલેના તેઝી અપાર.
 કીધો સદકો જેઓએ તન જાનનો,
 ને દમ લઈ લીધો શેહેરે તુરાનનો.
 હવે ગંજ શાહી તમારો છે સહી,
 જે દેવા હું ખાંચશ સીધો હાથ નહી.
 પછી જોયા પેલા મુવેલા અગર,
 ને 'સરદારે તુરાંનો જોયા ચહુર.
 દુઃખી આંસુ નાખ્યાં બે આંખે તમામ,
 કીધાં યાદ સર્વે ભલાં તેના કામ. ૨૩૭૨
 એવું બળ્યું દીલ તેનું પીરાં જિપર,
 ગોયા એક આતશ સળગ્યો ઝબર.
 તેના મોંત પર એક વિવેચન કીધું,
 બે આંખોના ખુને ભરી મોંહ દીધું.
 ખુર ખપ્ત છે અઝદહા તેઝ સમ,
 સિંહો મસ્તના લે છે ફાંદામા દમ.

નથી પામતું મરદીથી કોઇ 'રહા,
 એવો તેજ ચુંગાલ છે અઝદહા.
 મારી રંજને ખેંચતો હર વખત,
 મારાં કામે કસતો કમરખી સખત.
 સિયાવક્ષના ખુને હતો દર્દો પુર,
 થયું કોઇ દુઃખીના તે કામે ઝરૂર.
 એવો મેહેરખાં ! બાદ પાઝી થયો,
 ઇરાં દેશ દહેશતમા આવી ગયો.
 ફેરવ્યું તેનું શયતાંને દીલ મુદ્દામ,
 જેથી તેના બદલાયા ખ્યાલો તમામ.
 નસીહત ઘણી મેંખી તેને કરી,
 ન લાગી મારી વાત કાયદે ભરી.
 અફાસ્યાબથી ના ફેરવ્યું જો સર,
 હવે શાહે દીધું એવું ફળ ઝખર. ૨૩૭૩
 જુદો આપણે ચાહ્યો બદલોખી સખત,
 અને ત્યાર કીધું હતું તાજ તખત.
 બની વાત ધાર્યાથી આપણાં દીગર,
 જુદી રીતે ફર્યું ફલક તેને સર.
 દયા બદલે આવી જફ દીલે ગર,
 ફેરવ્યો જુદી રીતે જેથી ચહર.
 આયો તમથી લડવા લઇને સેપાહ,
 થયા જેથી એટલા ઇરાંની તખાહ.
 શું ગોદઝીં બોધો, ને માફ ફર્માન,
 ને તુલ્છ કયું મારા દીલેરોનું ખ્યાન.
 તખાહ પાક દીલની કીધી તેણે મેહેર,
 ને અમૃતમા દીધું લેખીખી એહેર.

તુરાંથી બની ત્યાર દોડયો અગર,
 હતું મચ્છોત ગુઢર્જી ને'એ મગર.
 પીસર સાથે લાઈ, કમરબંદ, કોલાહ,
 ઝમી, મુઠ્ઠ, હથારો, ઘરદર, સોપાહ.
 ખોયું સર્વ એ કીને અફરાસેયાબ,
 થયું મોંતબી તેપર એટલું શીતાબ.
 ફર્માવ્યું, તો કસ્તુરી ચોખ્ખી કપૂર,
 ગુલાબ સંગ અમ્બરને લેળી ઝર. ૨૩૭૪
 ઘોયું જેથી તેના બદનને તમામ,
 ભરી કસ્તુરી, ને કપુરળી, મુદામ.
 રૂમી રેશમી વસ્ત્રથી તનને પાક,
 કે ઢાંકયું, થયો પાહાડ તે તેની ખાક.
 કહયું દખ્ખું ખુસરૂએ કરવા અગર,
 હતું જેનું ફરતાં ફલક સુધી સર.
 ધર્યાં સરદારોનાળી તપ્તાઓ તે,
 હતા મર્તાબાઓને લાયકના જે.
 અને મુકયો રપહલવાગને તપ્ત ગાહ,
 કમરબંદ કમર, મુકી માંથે કોલાહ.
 ફરેઓ ભર્યાં છે એવાં બેના કામ.
 જે લાવે છે ચઢતી, ને પડતી તમામ.
 તેના કામે દીલ ખુઝરગોના મુદામ,
 ફરી જાય છે ખાઝે વપ્તે તમામ.
 પછી કીધી ગોરૂંઝેરેહ પર નઝર,
 તો લાંનત કીધી લાંનતીની ઉપર.
 નિગાહ કીધી ખુસરૂએ બદ શકલ પર,
 લટકતા દેવો જેવા ખાલોખી સર.

તે બાલ્યો કે અય કીરદેગારે જહાન,
 સમજનારાં જાહીર ને બાતીન નિહાન. ૨૩૭૫
 અગર હોશે કાઉસે કીધી બદી,
 થયો હોશે આઝોરદે થઝાં કદી.
 જેથી 'દેવ મોકળ્યો સ્યાવક્ષની મેર,
 ન બાલુ' તે નિર્દોષથી સાનુ વેર.
 કસમ, આં દીધાં ઝોર હાદારના,
 તે જગ રાહાબર ને'કી દેનારના.
 કે સ્યાવક્ષનો કીનો અફરાસીયાબ-
 થી, લેવશ એ કીનામાં થઇને શીતાબ.
 પછી સાધાં ગોરવીઝેરહના મુદામ,
 હુકમ દીધો કે પાડે છુટા તમામ.
 થયા બુદા સાંધાથી સાંધા ઝખર,
 તો કાપ્યુ તેનું ગોયા ગોસ્ફંદ સર.
 હુકમ દીધો એવો, એને નાંખે આબ,
 કહ્યું ભેઇયે મઓત એજ અફ્રાસેયાબ.
 ફલક પીઠ વાંકીનું છે એવું કામ,
 કે પાળી, પળેલાને મારેય તમામ.
 થોભ્યો વખત કંઈ શાહા જંગને મુકામ,
 કે ગોઠવી શકે જેથી લશ્કરનું કામ.
 દીએ શાહી, શાહીને લાયક જે હોય,
 યા હોય તાજ સરપાવ લાયક જે કોય. ૨૩૭૬
 દીધું એસ્ફહાં ગોદરઝને તે વખત,
 ને તાજે બુઝરગી, સરદારોનું તખ્ત.
 બુઝરગો, કે જેઓ હતા સાથે જંગ,
 કીનો, નામ, કીર્તની, કોશીએ સંગ.

કે તેઓના કામોના અંદાઝા સર,
પોશાકો તે લાયકના દીધા અગર.

તુરાનીઓનું કયખુસર પાસે જીવતદાન માંગતું.

બચેલા હતા જેઓ જીવતા નિદાન,
કે સરદારી લોગવતો જેપર પીરાન.
આવ્યો એક કાસીદ નઝદીકે શાહ,
અકલમંદ પહલવાંન તુરકી સેપાહ.
અમે ^૧શાહના બંદાઓ હૈયે નફર,
હુકમ વિન ન પગ ધરશું ધર્તિ ઉપર.
નથી કોઈ છુટતો સિવા રબ હુકમ,
અગર આવી પરયો નો અઝદાહને કમ.
તું સરદાર જાણેય છીયે કોણું અમે ?
કમર તંગ કરી કાં અમે આ સમે ?
સિયાવક્ષને કામે છીયે બેગુનાહ,
કીધું શયતાંને શાહનું દીલ ગુમ રાહ.
દેમાગ હલકુ, ખ્યાલો નથી જેના પાક,
ન દાંનાની શર્મો, ન યઝદાનો ધાક. ૨૩૭૭
છીયે ઝખ્મી તે દહાડાથી આજ વખત,
દુઃખી દીલે મોંહ ધોધયે આંસુથી સખત.
તુરાંમા બધા ખેશીઓ ગમ કરેય,
શું જન બાળકો નાના માતમ કરેય.

ન મરઝીથી આવ્યા બની કીનેખાહ,
 ન લેવા ઝમીં, મુલક, કે તખ્તગીહ.
 આ કામે હુમોને પુગો છે ઝરર,
 પિસર વીન પીદર, છે પીદર વીન પિસર.
 અગર દે અમોને જીવતદાન ખાસ,
 કંમર ખાંધીએ ગોયા બંદા તું પાસ.
 મગરના છીયે કાચાંમા અમ તમામ,
 સેપાહ તારીની સંગ લડતાં મુદામ.
 સેપાહમાં અમારી છે સરદાર બહિ,
 જેઓ શાહના ખાંદાઓ લાયક છે સહિ.
 હમારો તું શાહ, હમ ગુનાહોથી તર,
 ખરૂં, જે ગુજરશે તુંથી હમ ઉપર.
 લાવ્યે સર્વે સરદારોને તારી પાસ,
 ન લડવા, કે ના બેહેસ કરવાને ખાસ.
 કીનો હોય બે આં દીલ અમારે અગર,
 તો કાપવું છે લાયક ચત્રુનું સર. ૨૩૭૮
 ભલું, બે કરે બદ્દેશો હમ બિપર,
 પછીતો ગમે તે કરે તાજવર.
 દુઃખી વાત સમજી તેઓની બે ખાસ,
 દીધી માંફી શાહે, અમીરી ખવાસ.
 કીધો હુકમ કે આવ્યા સહ તેની પાસ,
 કે ઇચ્છાઓનો ચારો કરવાને ખાસ.
 ઝુકાવ્યાં ઝમીને દરેકોએ સર,
 કીને પુર આંખો, ખુને પુર જીગર.
 કીધું આસમાંની તરફ શાહે સર,
 કે અય દાદગર, દાવરો ચારાગર !

કીનાં ભર્યાં સરની સેગાહ આ યકીન,
 જે આહતીતી પામાલે ઇરાં ઝમીન.
 કે ઝેહેરે હલાહલ બીછાવે મુદામ,
 અમીરોના સર તેમાં નાંખે તમામ.
 જેને એવા કીધા તેં યા દાદગર!
 ન ડાહપણુ, ન દાંનઈ, ન પગબી, ન સર.
 જે હાથે મદદ તારી માગું છું ખસ,
 ન ગેતીમાં આહતો કોઈ ફરીયાદરસ.
 કહીય એક દાંનાએ વાતો મગર,
 ધર્યો પગ જવા જંગમા જીન પર. ૨૩૯૯
 આં ઘોડોજ માડુ ઝળાતું છે તખ્ત,
 ને કરશે માડુ કામ બીદાર બખ્ત.
 અગર તખ્ત તાબેને જંગમા ધડુ,
 ન તો કરકટી લાકડાંની કડુ.
 છું હમણાંતો ચિત્તાને પંજે ઝખર,
 છે ખોરાક ગીધોનોબી મગ્જે સર.
 જિલટયાં છે પાપી કરમ તમ ઉપર,
 સમજશે, જેમાં હોશે ડાહપણુ અગર.
 ન લોહીએ તમારાં, ધોવા આહતો હાથ,
 ન તંગ કરવા આહાતો એવાં દુખો સાથ.
 પનાહમાં છે તમ હાલતો મુજ તમામ,
 હતા આહે દુશમન તખ્તના મુદામ.
 ભલે કોઈ હયાં આહે રહેવાને ચાર,
 ન ઝોરો, કે જખરી, એ કામે લગાર.
 જેબી કોઈ આહે જે નઝદીકે શાહ-
 જવા, તેની આહતો નથી બંધ રાહ.

કમી, ભસ્તી, રંજ, લોભે, મગર,
 ખુદાની મદદથી છું હાજત વગર.
 સુની તુરકીઓએ એ ગુફતારે શાહ,
 તો સઉ કોઇએ માંથેથી કાઢી કોલાહ. ૨૩૮૦
 પુકારવા ફતેહ શાહની મંડી ગયા,
 લડાયેક ચિત્તા, હરણુ તે થયા.
 ફર્માવ્યું કે હથ્યારો સર્વેએ પાસ-
 થી, દેવાં મુકી તેગ લાલાઓ ખાસ.
 શું કોલાહો ફમી, ને પાખરો ખાસ,
 થયા ઢગળી ચંદરના વાદળની પાસ.
 બહુ, લાલ, પીલા, જેની આસપાસ,
 ધર્યાં ઝુંડા તુર્કી દીલેરોએ ખાસ.
 સખત ખાધા સોગંદળી એ મુદામ,
 છીં જીવતા હયાંથી કે ત્યાં વેર તમામ.
 થશું શાહના બંદાઓ સરવે નફર,
 ભરીશું તેની મોહબતે દીલ ઝખર.
 કીધું આ તેઓએ, તો ચાલાક શાહ,
 કીધા માફ સરવે સેપાહના ગુનાહ.
 પછી તેઓને પાડ્યા છુટા મુદામ,
 જુદે જુદે શેહેરે વસાવ્યા તમામ.

ખીઝનનું ગોસ્તહમ સાથ લહાક અને
 પ્રશીદવર્દની લાશ લઈ ધરાની લશકરમાં
 પાછું આવવું.

પોકારો થયા બાદ તે દીઠગાહ,
 કે ઉઠે છે ધુળ બહુ સવારોની, રાહ.
 ને ત્રણ ઘોડે ત્રણ લાશો બાંધેલી ખવાર,
 હું જોઉં છું દૂરથી તે સંગ એક સવાર. ૨૩૮૧
 તો સર્વે દીલેરોએ ઇરાં સેપાહ,
 કીધી થઈ અબાયબ તે રાહ નેગાહ.
 ઝમીને ઇરાં મર્દ કોણ આં ઠરેચ !
 જવા જંગે મયદાંથી હીમ્મત કરેચ ?
 એવાંમા ખીઝન આવ્યો દોડી અપાર,
 કે લટકાવી બાજુ કમાં ચિલ્લેદાર.
 કે લહહાક, ફરશીદ, ઘોડા ઉપર,
 બાંધા નાખેલા ગર્દ, ને ખુને, તર.
 હતો ઘોડે ખીજે ભર્યો દર્દ ગમ,
 બગલમા તુરક એકની ગોસ્તેહમ.
 આવ્યો પાસે ખુસરૂની બેઝન અગર,
 બુલંદ તખ્ત દીકું, અને તાજે સર.
 ચુમી ખાક, સર ને ધરી તે ઉપર,
 થયો શાદ ખુસરૂ તેને જોઈ ઝખર.
 પુછી વાત તેને કે અય શેરે નર !
 ગયો ક્યાં હતો જંગમયદાંથી ગર ?

કીધું બેઝને ગોસ્તેહમનું બયાન,
 લહાક અને ફરશીદવર્દનું નિદાન.
 તથા અખ્મીનું, ઝારીનું, ગોસ્તેહમ-
 નું, જંગે સવારોનું, અયાદા ને કમ. ૨૩૮૨
 છે ઇચ્છા હવે ગોસ્તેહમનીળી એક,
 નથી જે બીકટ કામ તું શાહથી છેક.
 તે માંગે છે દીદાર શાહના થવા,
 પછી પ્રાણ છોડે તો છે તે રવા.
 દયાળુ તે શાહે કહ્યું બાદ ખાસ,
 કે લઈ આવે તે ગોસ્તેહમનેળી પાસ.
 હતો થયલો અખ્મી એવો ગોસ્તેહમ,
 ગાયા ના હતો ચાલતો જેનો દમ.
 સુગંધ આવી શાહની, તે જંગીને ગર,
 તો દઈ કેર, નાંખી તેના પર નઝર.
 પાડ્યાં આંખે આંસુ માયાના અગર,
 કીધું શાહે મોંહ લોહીના આખે તર.
 રડ્યા ત્યાં હતા સર્વ જે અકલવર,
 બળ્યા જાણે અંગાર તેઝી ઊપર.
 થયો ગમ શહાને તેના મઓત પર,
 કીનાની એરંજી ભેઈ, કોલાહનું સર.
 હુશંગ ને, તેહમુસ્તપ, જમશીદનો,
 હતો મોહોરો, અખ્મીની ઉમીદનો.
 જે હીસ્સામાં આવ્યો હતો પાસ શાહ,
 જે બાહુ ઉપર રહેતો હર સાલ માહ. ૨૩૮૩
 બે દીલથી છુટી ગોસ્તેહમ પર મહર,
 બોલ્યો જમણે હાથેથી કીમતી અખર.

બાંધ્યો બાઝુએ ગોસ્તેહમની બિપર,
 ને હાથળી ફેરવ્યો ઝખમની બિપર.
 તખીબોબી હિન્દી, ને રૂમી, ને ચીન,
 શુ' શેહેરે તુરાંથી, શુ' ઇરાં ઝમીન.
 શોધી જેને કુલ ગેતીની આસપાસ-
 થી, રાખ્યાતા એ દહાડાને માટે ખાસ.
 રોક્યા ગોસ્તેહમના તેને ચારા કાજ,
 જેઓએ કીધા હર તરેહના ઇલાજ.
 આવ્યો તે જગાએથી બંદગી ને ધામ,
 એખાદત કીધી રખની લેદી તમામ.
 ગયા હક્કતા એ ઝખમી તે મર્દ પર,
 બિડ્યો, રંજ અને દર્દ વેડી ઝખર.
 લાયા ઘોડા પર તેને નઝદીક શાહ,
 કીધી ગેતીના શાહે તેપર નિગાહ.
 ઇરાંનીઓને કહે કે ચઝદાંથી ખાસ,
 પુગે છે ભલો દીન, ખુશી, સઉની પાસ.
 ફતેહ આપણીમાં ગમે ગોસ્તેહમ,
 દીધો ના જેને આં ખુશી દીલને ગમ. ૨૩૮૪
 ખુદાથીજ છે બસ એ સરવે મહર,
 ન કોઈ નરની દાંનઈ, દયાથી, મગર.
 તુરત ગેવના તેયોં બીઝન ને પાસ,
 દીધો હાથ તેને તે જંગીનો ખાસ.
 છે રખથીજ આં નેકબખ્તી તું માન,
 કદી એતું લેતો ના પોતે અહસાન.
 સદા હાદ લેનાર છે તે મગર,
 દુઃખે હાથ ધરતું ન કોઈ તે વગર.

સજીવન બને તન સુવાંતુ અરે !
 તો જીવતો કીધો ગોસ્તેહમ દાવરે !
 કહ્યું ગોસ્તેહમને દયાળુ અખર,
 અમાનામા જોયો ન બેઝન વગર.
 પોતાથી વધુ આં ન ગણતે જો રંજ,
 તો ક્યાં જોતે આં વાખવાખીનો ગંજ ?
 રહ્યો હકતો એક શાહા રયબદ તેવાર,
 હરેક ચીજો બખ્શી દીરમ ને દીનાર.
 મોકળ્યા હરેક તર્ફ કાસીદો ખાસ,
 ખુઝરગો તથા કુલ અમીરોની પાસ.
 આવે આવે દરગાહે લઈ જાજે જંગ,
 કે કરવીચ લડાઈ શાહે ગંગ સંગ. ૨૩૮૫

મુલતાન મહમુદની તારીખ અને દુઃખી
 ઝીંદગીની ક્રયાંદ.

શાહા પર ખુદાની રહો આફરીન,
 મોટાં જોયી લે તાજે, તખ્તો, પેનગીન.
 ધણી તાજનો, ને ધણી ગંજનો,
 ધણી શમશીરો, બખ્તરો, રંજનો.
 સખાવતની ક્રયાંદખી ગંજ કરેચ,
 મોટાંખી તેના નામે કુલી કરેચ.

સેપાહ એક દર્યાથી બીજે નિદાન,
 છે કીર્તિ લયાં તાજ નિચે જહાન.
 નથી જગની ખાણે એવું સોનું ચાર,
 કે આબુ ન હોય જેના ફરમાને બાહાર.
 છે દુશમનથી લઈ દોસ્તને બક્ષનાર,
 ફતેહમંદ યજદાન છે જેનો ચાર.
 ખઝાનો દીયેય મહુફીલે તે મગર,
 સિહો, હાથી, મારેય લડાઈ જિપર.
 મુલક બંધે જીતવા ધરી તેજ તેજ,
 કરે છે ગોચા ગેતીમા રસ્તખેઝ.
 સખી હાથ, અને તેજ શમશીરે આય,
 ન આહતો તે ગેતીમાં કીર્તિ સિવાય.
 કે મહેશીલમા દર્યો કહેય આસમાન,
 ને ખુરશીદ ચેહેરાનો સિંહ જંગ મ્યાન. ૨૩૮૬
 ઝમી, આખ, દે છે ગવાહ જહાનમા,
 ગોચા રચમે ખુરશીદ અસમાનમા.
 ન તે જેવો શાહ જંગ હંગામમાં,
 ન કીર્તિ, સખાવત, કુશીશ, નામમાં.
 કીના સંગ દયાને ન લેળતે મુદામ,
 તેના ગુસ્સે ખરતે સિતારા તમામ.
 કુવતમંદ તને છે, ને બોહણી સેપાહ,
 હવાનેબી વચ્ચેથી મળતી ન રાહ.
 પૂઠે ફરોજની સાતસો મસ્ત ફીલ,
 જેનો ચાર ગેતીનો રખ, જીપ્રાઇલ.
 લીયે છે ખંડણીબી સરદારો પાસ,
 હરેક મુલક, હર નામદારોથી, ખાસ.

નહીં આપે ખંડણી, પડે દેવું રાજ,
 ખઝાનોખી સર્વે, તખત, સાથ તાજ.
 તેના કચોલથી આડો ચાલી મગર,
 અને હુકમથી ફેરવે કોંણુ સર ?
 લીધે ખઝમમાં રોશની જેથી જહાન,
 ગોચા પાહાડ ખખ્તરનો જંગ દરમેયાન.
 ઓ ફિદોસી ! તે પાદશાહ છે દીલેર,
 જે ગુર્ખર છોડાવે છે ચુંગાલે શેર. ૨૩૮૭
 લડાઈમાં માહમુદ શાહ બેગુમાન,
 દીલેરોના સર નાંખે છે ધુળ મેયાન.
 કરે, ગેતી છે ત્યાં સુધી શાહા રાજ,
 ખુલંદ ખખ્ત, માહતાખનું થાય તાજ.
 નુરાની ફલકની છે શોલા તમામ,
 છે મહફીલમાં બક્ષીશનું વાદળ મુદામ.
 ધરેચ નેકનામી, અકલ, દાદગર,
 ન જંગ હો તેના તાજ ને સર વગર.
 ધરાવેચ સેપાહ, દીલ, ખઝાનો, વઝીર,
 ભરેચ ખઝમ, ને જંગ કરે છે દેલીર.
 બીછાવ્યો છે એવો ગલીચો જહાન,
 થશે ગુમ ન હરગેઝ જેની નિશાન.
 તે ગાલીચે બેઠક, ને આરામગાહ,
 છે બસ ત્યાંજ ફૂલે અહમદની જગાહ.
 હશે શાહોનો એવો ના કોઈ દીગર,
 કે ધર્મી, ને પાકી, દાના, દાદગર.
 છે આં રાજ્યની શાન્તિનો તેજ યાર,
 જે છે રનામીઓમાં વડો નામદાર.

અખાં ખુલ્લીનો, પાક દીલ, પાક દસ્ત,
છે શાહોનો બંદો, ને યઝદાંપરસ્ત. ૨૩૮૮

અકલમંદી ભયાં વઝીર દાદગર-
થી, આબેા મારાં દુઃખનોદિઃઅંત ગર.

ગોઠબુ' છે મેં નામું આં બાસ્તાન,
પ્રમાણિકોના ચુ'ટી દક્તર મેયાન.

કે ફળ જેના અઈફીમાં પામું અપાર,
ને પામું હું મોટાઈ, 'તાબે, દીનાર.

હું થોભ્યોતો જેથી, કોઈ આવે નઝર,
સખાવત પડે બંધ નાં જેની ગર.

નથી એવો જોયો સખી શહરચાર,
તખત ક્યાંનીએખી પ્રકાશિત અપાર.

બચાવનારો દીન, તાજનો નિગેહદાર,
છે દેશ શોભા રંગજદંતના તખ્તે યાર.

દીલેરોની જંગમા અબરદસ્ત છે,
ને તકરારે બાહોશખી મસ્ત છે.

અકલ, ધર્મના, જાડે ફળનો દેનાર,
દાનાઈથી ડાહપણના લાવેચ વિચાર.

અનુભવ થકી છે તે બાહોશ પૂર,
સદા માંગે છે રખ પનાહખી ઝરૂર.

ઉગુઝાર્યાં છે પાંસઠ એવી રીતે સાલ,
ભીખારી દુઃખી સ્ત્રીદેગાંનીમા હાલ. ૨૩૮૯

ગયાં સાઠ ઉપર પાંચખી સાલ આઘ,
વસંત લેહેકી મયદાંથી ઓ નિકળી બાય.

થયો સુસ્ત છાસઠ ગુઝરવાથી મસ્ત,
લગામ ધરવા બદલે ધરી કાઠી દસ્ત.

થયો લાલા ચેહેરો ગોયા ઝઠ્ઠા માહ,
 કપુર જેવી થઈ આય દાઢી સિયાહ.
 સીધું કદ બુઢાપે ગયું વાંકુ થઈ,
 હરણુ જેવી આંખોથી રોશની ગઈ.
 અઠાવનની ઊંમર હતી ન્યારે થઈ,
 હતો જવાંન ત્યારે, મગર જવાંની ગઈ.
 સમજ્યો મેં આવાઝ જગનો બુલંદ,
 ફીકર 'ઝંઝૂ' થઈ મુજ, ન પુગો ગઝંદ.
 કે અય નાંમદારો, દીલેરો, નિદાન !
 મુંબારક ફરીદુનની શોધાય નિશાન !
 છે પણ જીવતો બાહોશ ફરીદું મુદામ,
 ઝમીં, ને ઝમાનો, છે તેના ગુલામ.
 જીતી દાદ બક્ષેશે જેણે જહાન,
 શહનશાહોથી દરજેખી આલીશાન.
 તવારીખી ઝળકે છે તેની નિશાન,
 રહો તેની રબુનખેખખી જાવીદાન. ૨૩૬૦
 સમજ્યા પછી સાદ એવો, નિદાન,
 નથી ચાહતો હું બીજો આવાઝ કાન.
 કીધું નામું અર્પણુ ઉતેના નામ પર,
 જેતું આવે શેવટ ભલું સર બ સર.
 બુઢાપામાં મારા, મદદગાર થાય,
 તખત, તાજ, શમ્શીરનો, વાલી આય.
 એ માંગુ'ય તુ'થી કીરદેગારે બુલંદ,
 પુગે તનને થોડો વખત નાં ગઝંદ.
 કે ગેતીના શાહ નામ પર નામું આય,
 કડ પુડ, કેઈ વાતખી રહી ન જાય.

પછી આં તન અદનાને સોંપીશ ખાક,
 કરશ 'ખાંણુમાં જીવ' સ્વાંના તે પાક.
 સખી પાદશાહે જહાં દાદગર,
 કીધો જેણે ગેતીમાં પયદા હું નર.
 છે માલેક હીન્દનો, ને ચીનનો ધણી,
 ઇરાં ને તુરાંની ઝમીનનો ધણી.
 છે ઊંચ મનને શોભાનો સાહેબ ઝરૂર,
 છે ઠપકાઓ ને અચેબથીથી જે દૂર.
 ચરમ ફાટે છે જેના શોરે ઝખર,
 ઝમીને આં ચિત્તાનું, દરે મગર. ૨૩૯૧
 છે મજલીસમાં દીનારો તે સામે ખાક,
 સખાવતમાં કરતો ન આંચકી ઝરાક.
 છે પાદશાહ મહામુદ ખુરશીદ ચેહેર,
 લડાઈમાં શમશીર સાથેનો શેર.
 તે કરશે મને ગેતીમાં બેનેયાઝ,
 ને કરશે બહાદુરોમાં સરફરાઝ.
 રહો બવીદાં તેનું સર તખ્તથી,
 ફરો દીલની ખાહેશ મુજબ બખ્તથી.
 બહાદુર તે કે સીકત તેની ગાય,
 સીકતથીથી બે ના સીકત જેની થાય.
 કલપનાથી ચઢતો છે શાહે જહાન,
 ગોયા તાજ બહરપતિનું બેશુમાન.
 સેવા મેં કીધીય એવી અચે શહર્યાર !
 થશે મુજ પછી ગેતીમાં ચાદગાર !
 ઇમારતો આખોદ, બનશે ખરાબ,
 કે વરસાદે, ને ગામીએ, આફતાબ.

નાંખ્યો મેહેલનો પાયો કાચે બુલંદ,
 ન પુગશે જેને મેહ, હવાથી, ગઝંદ.
 ઝમાના ગુઝરશે આં નામાં ઉપર,
 તોળી વાંચશે જે હશે અકલવર. ૨૩૯૨
 ને કરશે દોઆ ગેતીના શાહ ઉપર,
 કે દરબાર હોતી ના તારા વગર.
 સીકત તેની ગાશે, ભલાં તેના કામ,
 તેનીજ કીર્તિ ગાયે છે ગેતી તમામ.
 કડૂ સીકત તેની, નથી તાબ અગર,
 વખાણુ ગાજી ચણોની રજની મગર.
 તેનાથીજ જીવજો ઝમાનો તમામ !
 કરો બખ્ત બદાર ડાહપણુ સુદામ !
 રહો શાહ દીલ, ગોયા ખુર્રમ બહાર !
 રહો દૂર ઝમાનાની રંજે અપાર !
 રહો શાહ તેથી દીલે અંબુમન !
 હરેક કામે કતેહ, ઝોરેમંદ તન !
 ફલક જ્યાં સુધી ચક્ર કરતો રહે,
 તેમાં બૃહસ્પતિ જ્યાં સુધી ફરતો રહે.
 રહો ત્યાં સુધી ધંધલતે સરફરાઝ !
 રહો બદ નઝર દૂર, ને બેનેયાઝ !
 હવે એ પછી નામું બાસતાનનું,
 ગોઠવ્યું છે રાસ્તીઓના ખ્યાનનું.
 ફરી આવશે ગરદીશે ગેતી અગર,
 ન શિખ જોઈશે મુજને ગુફની મગર. ૨૩૯૩
 હવે જંગે કયખુસરૂ આવી નિદાન,
 અજબ મુજથી સાંભળવું પડશે બયાન.

આં દાસ્તાંનમા મોતી વસાંવીશ હું,
 ને પત્થરમા ગુલ્લાલા વાવીશ હું.
 હવે એવો મળ્યોય દીખાચો અગર,
 લખાશે એ વાતોનો મુઠ્ઠો અખર.
 ધડો ચાહે જગનો જોવા .ખે નહર,
 કળી છે ખુશી, કળી ગુસ્સો અખર.
 ફલક તેજ ફરતાંમા છે અચરતી,
 નવી રંજે રેહેશે ભયુ' દીલ અતી.
 અમાનાની ચાલ એવી છે, ને હતી,
 નવેસરથી બનવું અજબ ના રતી.
 ઊમર ભર દુઃખો રંજ વેઠે છે એક,
 ખમે છે પશેમાની, સંકટ, છેક.
 તો એક ભાગે આવે છે મધ, સાથે કંદ,
 તને સુખ, લાડ, અને તખ્તે બુલંદ.
 વળી એક ફસે છે ફરેખે સખત,
 કળી ચઢતીએ, પડતીએ કોઈ વખત.
 અમાનો એવીજ રીતે પાળે છે બસ,
 દીપેય કાંટાનું દુઃખ, ગુલથી સરસ. ૨૩૬૪
 વરષ સાઠ જે કોઈનીળી થઈ ઊમર,
 તેને ખેંચવો હાથ લોભે અખર.
 ગુઝારે છે સિ-તેર જવલેજ કોઈ,
 અનુભવ લીધો ફર્તાં આંસમાનો જોઈ.
 તેળી છે બલા, કોઈ ઉપર એની ભય,
 રેહેવાય ના એ ઝીંઢગીએ રડયા સિવાય.
 જો હોય જાળ મચ્છીની સાઠેક ઉમર,
 કરેય યુક્ત છુટવાની દાંના મગર.

મળી ના શકે કરતાં આંસુમાની રાહ,
 જવઈ ના શકાય પાસ ખુરશીદ માહ.
 કુશીશ શાહ કરે આહિ વેઠીને રંજ,
 ન આહિ લડાઈ, કે આહિ ન ગંજ.
 તોળી તેને પડશે જવું બીજી જહાન,
 જશે હયાંજ રહી તેની કુશીશ નિદાન.
 ધડો લેવો ક્યખુસરો શાહથી તમામ,
 જોવાં તાઝાં દુન્યાના પુરાંણા કામ.
 કીનો બાપનો લીધો ન્યાંગાનથી,
 કુનેહ, તેગથી, ચારાથી, ધ્યાનથી.
 મમાવાને માર્યો, રહ્યો ના નિદાન,
 ન ગેતીએ વાંચ્યાંતા પુરાં કરમાન. ૨૩૬૫
 છે ત્રણ પાંચની ગેતીનો એ રીવાજ,
 રહેવા દુર કોશીશો કર રંજ કાજ.

ક્યખુસરનું અપ્રસાસિયાબની લડાઈ માટે લશ્કર
 તૈયાર કરવું.

પીરાં ગોદરઝનું થયું પુર કામ,
 તે: શાહ તે કતોહમંદે જંગની તમામ.
 તૈયારી કરી, હર તરફ અફસરો,
 આગ્યા ભારે લઈ પોતાના લશ્કરો.

કનથિના આવાઝો ઉઠ્યા મુદામ,
 ને મયદાંને છાવણીખી નાંખી તમામ.
 ફીરોઝાનું એક તખ્ત હાથી ઊપર,
 ધયુ, ગેતી થઈ નીલ દર્યો ઝબર.
 બેઠો તખ્ત પર તાજ સાથે તે શાહ,
 ઊઠ્યા શોર મયેદાં અને ખરગાહ.
 નહીં ચાલવા રાહા મયેદાંને રહી,
 જગા રહી શહરમા સુવાની નહી.
 બેઠેરી થઈ નગારાં, ને કરનાયે જહાન,
 પોલાદી ઝમી થઈ, બહુ આસમાન.
 અગર હાથીના તખ્તે શાહ નામવર,
 વગાડીને ઘંટ, બાંધતો બે કમર.
 રવા ના હતું પાદશાહોને હર,
 કે બેસે, પણ આવે દરે શાહા પર. ૨૩૯૬
 તે શાહોના શાહ નામવરનો મુદામ,
 હતો એ હુકમ સલતનતમાં તમામ
 હતી જે મુલક મોકળેલી સેપાહ,
 ઘણીએક આપી શિખામણી રાહ.
 શું લોહરારૂપ, કે રૂસ્તમે તેજ દસ્ત,
 જે દર્યાથી બેચતો મગરનેખી મસ્ત.
 ખીબે નામવર અશકશે પહલવાંન,
 ચુટેલો, સખીખી, ને રોશન રવાંન.
 દીધું દરગાહે પાછા ફરવા ફર્માન,
 લડાયક હતા જે કોઈ પહલવાન.
 ખઝાનાનો દર ખોલી દીધો પગાર,
 કીધી બાપના રૂહ તણી યાદ અપાર.

સેપાહથી તે કાસીદો ચુંટયા અગર,
 સુખનવર, અકલમંદ, દીલના ચતર.
 સ્વતંત્ર હતા જે દરેક નામવર,
 લખ્યાં પહલવી નાંમાઓ તે ઉપર.
 ફતેહમંદ ખુસરૂએ પીઠેથી પૂકીલ,
 વગાડ્યો છે ઘંટ, ગેતી થઈ ગોયા રનીલ.
 ન આરામ કરવો, કે નેધેયે ન ખાખ,
 મગર લેવો છે કીને અફરાસેયાખ. ૨૩૯૭
 કે વાંચ્યું ને સરદારોએ નામું તે,
 જેની શાહીમાં કરતા સરદારી જે.
 તો જગના દીલેરોમા ઉઠ્યો પુકાર,
 ઝમીન જોશમાં આવી દર્યો અપાર.
 દરેક મુલ્કના ખુઝરગો, સંગ સેપાહ,
 કીધાં સૌએ મોંડ તર્ફ દરગાહે શાહ.
 થઈ જંગ માટે સેપાહ ભેગી જ્યાર,
 જે લાવેલા હર મુલ્કના નામદાર.
 પછી આસપાસે ઊતે ફર્યો સેપાહ,
 અને સર્વે ગોઠવી તરફ જંગગાહ.
 ચુંટી કાઢ્યા તે ફર્યોજથી નામદાર,
 સવારોખી શમ્શીરકશ ત્રીસ હજાર.
 રહે કલ્બગાહે પોતા સંગ તમામ,
 ખુને હાથ ધોયાતા લડવા મુદ્દામ.
 સેપાહમાંથી ચુંટયા પછી ત્રણ શખસ,
 અકલમંદ, રૂઝનતન, ને સરદારો ખસ.
 જેવો કે પહલવાંન રૂસતમ અઈફ,
 ને ગોદર્જ પકડે વરૂ સમ અઈફ.

ને સોનેરી જોડાનો પહલવાન તુસ,
ધરાવતો જે કાઢ્યાંની જુડો ખસુસ. ૨૩૮

જગા હાથ એક તુસ પહલવાંની,
અકલમંદ ^૧મનુશાંન ખુઝાંનની.

હતા મુઢકે પારસના શાહો નિદાન,
ઝરી કોલાહના જે મનુશાં, ખુઝાન.

^૨આરશ તેથીખી દૂરનો કીનેખાહ,
સેપાહની શોભા જંગી ગુરાંનશાહ.

હતો પાદશાહે ખુઝીયાન એક,
જેતું બખ્ત જંગમા હતું સાથ છેક.

લડાઈમા કેરમાનનો શાહ લગાર-
ન, દીલમા કદી કરતો દીલનો વિચાર.

અકલમંદ સખખાહા શાહે યમન,
દીગર શેરે દીલ એરચે ફીલતન.

હતો શેહેરે કાબુલનો શહરયાર,
પહરેઝગાર, દાંનાવ, અને જેહાનદાર.

ને શમ્માખ સુરી, સુરીઓનો શાહ,
કમર તગ જેની હતી જંગગાહ.

વધુ તેથી કારન લડાયક તદ્દન,
ફતેહમંદ હર કામે લશ્કર શીકન.

શહા શેહેરે ખાવર તણો જે થતો,
દાંના હુકમ કરનારો શાહ જે હતો. ૨૩૯

હતા જે કોઈ તુખમે કોખાદના,
ખુઝર્ગો, દાના, નેક ખુન્યાદના.

મુકામ હાથ ડાલે તેઓને દીધો,
દીલઅરૂઝને ફીખાજ સાજી કીધો.

ગુદર્જી તુખમ દાના ૧શમ્શીર કશ,
 સિયાહ રાતે વાળ સિયાહે સરશ.
 બીઝન ગીવનો, ને દીલેરે રોહામ,
 ગણ્યા શાહે જેમણે અમીરો તમામ.
 શુ' ગુરગીને મીલાદ, રયેના દીલેર,
 ગયા સર્વે શાહના હુકમથી તે મેર.
 બીજે આં હતો જે કે તુખમે ઝરસ્પ,
 ખુરેહમંદ કરનારો આઝરગોશસ્પ.
 પુઠે જેની રાખ્યા નિગેહદાર રચંદ,
 ઊંચા નેઝા વાદળથી ધરતા ખુલંદ.
 સોંપી તુર્ત ફસ્તમનેબી જમણી ગમ,
 જે એકલોજ હતો એક લશકરની સમ.
 જે કોઈ કે હતા આખુલેસ્તાંનના,
 બીજા સરદારો ખેશી દસ્તાંનના.
 દીધી જમણી બાઝુ તેઓને તમામ,
 જે આહતા લડાઈની શોભા ને નામ. ૨૪૦૦
 સેપાહબી ચુંટી કાઢી એક ડાબી ગમ,
 તુરી મેષ રાશિના ખુરશીદ સમ.
 જે સરદાર ગુદર્જ કશવાદ હતો,
 હજાર, ને સરઅફરાઝ ફરહાદ હતો.
 ઇબ્દુઅ, અર્દબીલ, મુલ્કના અફસરો,
 હતા શાહા પાસે જે નામેવરો.
 જેણે માંગ્યો ગુદર્જ સરદાર ખાસ,
 ઊભા સફ સમારી સેપાહ ડાબી, પાસ.
 ફર્માવ્યું, જેથી ફર્યાજની કલ્બગોહ,
 લડાયેક હાથીઓથી બાંધી રાહ.

અમારી મુકી હાથીની પીઠ પર,
 ઝમીં ગોયા થઈ નીલ દર્યો ઝખર.
 ને જંગને વખતના હઝારો દેલીર,
 ખેસાડયા અમારીએ મારનાર તીર,
 દર હાથીએ રખવાળ ત્રણસો સવાર,
 લડાયક દરેકો, દરેક નામદાર.
 ને બગદાદી જંગી દીલેરો તમામ,
 હતા ઝંગેશાવરાન સાથે મુદામ.
 ચુટી ફઝોજથી કર્ખના પહલવાન-
 ફર્માયુ, જેથી લઈને ચર્ખીં કમાન. ૨૪૦૧
 ઉભા હાથીઓ પાસે ખ્યાદા મગર,
 બે માછલ હતે પાહાડ સાંભો અગર.
 તો પત્થરના વિધતે તીરોથી જીગર,
 ન ઝખમોની તાકત હતી કોઈને ગર.
 ઉભા કીધા હાથી પુઠે, દઈ ઝખર-
 કે નવ વેંત ભાલાઓ ભોકવાના સર.
 ગીલાંની ધરી ઢાલ આગળ મગર,
 બિકળતું હતું ખુન તેમણાં જીગર.
 સફે ખેચી ખ્યાદા, પુઠે નેંઝેદાર,
 કે ઢાલદારો લઈ તીરો બખતર ગુઝાર.
 ઉભા જેની પીઠે લડાયક સવાર,
 ખદંગી તીરોના ઠેલા સંગ અપાર.
 ચુટયા શાહે ખાવર સેપાહથી તેવાર,
 કોલાહ રૂમીના, બખતરી, ઢાલદાર.
 દીલેરો, ને ગરદનકશો ત્રીસ હઝાર,
 ફરીબોઝને દીધા જંગી સવાર.

ને શેહેરે દહેસ્તાંને તોખાર શાહ,
 હતા દુશમનો તુચ્છ જેની નિગાહ.
 હતો તુખમથી દરમહના નામવર,
 હતી બુઝરગી ખાન્દાંને ઝખર. ૨૪૦૨
 હતો નસ્તુહ, દસ્તે ફરીબોર્ઝ પર,
 જેની પાસે દુકડી સેપાહની ઝખર.
 લડાઈના જાણીતા જંગી સાલાર,
 સવારોના મયદાંનથી ભાલેદાર.
 સેપાહની હુરોડનો વડોખી ઝેહીર,
 છીનવતો જે હુરણીને ચુંગાલે શીર.
 ફર્માબુ, તો ચાલ્યો તે નસ્તુહની પાસ,
 બની ફર્યોજે શાહ ડાભી ગમ કોહો ખાસ.
 હતી ફર્યોજ રૂમ બરખરેસ્તાંની છેક,
 વડો નામે પીશરવ રુમલકગીર એક.
 સવારો, ને ખ્યાદા, હતા ત્રીસ હઝાર,
 ગયા શાહની ડાભી તરફ તેજવાર.
 સેપાહખી હતી ખોરાસાંની દીગર,
 પિછાણુનારી ઇન્સાં, ને કામેલ ઝખર.
 ઇમિનેચેહેરે આરશ જે સરદાર હતો,
 મેળવવાને કીર્તિ, નિગેહદાર હતો
 કૂખાંની અવલાદે નામી દીગર,
 જે ખાન્દાંને કોખાદ હતો નામવર.
 હતું નામખી જેતું ફીરૂઝ શાહ,
 પુર હીમતનો સરદાર, એખે સેપાહ. ૨૪૦૩
 હોનો ગરેચગાંનો શહા ગોયા શેર,
 જે લાવતો હતો હાથીની પીક ઝેર.

કીધી જગ્યા તેમણી મિનોચેહેર પાસ,
 કુટુંબી વડાને વડો કીધો ખાસ.
 કાંહે કાફથી જે અમીર આવેયા,
 વડાઇથી નેજા ગુરજ લાવેયા.
 સેપાહ તુખમથી જમ ફરીદુન હતી,
 જે ઝાઢશમના વંશથી કીને પુર થતી.
 ચુંટયા ત્રીસ હજાર શમશીરો મારનાર,
 અનુલવ તણાં તુખમએ શહરચાર.
 સેપાહ ગેવને દીધી સોંપી અગર,
 હતો મુઢક જેનાથી ખુશ દીલ ઝગર.
 પુઠે ગેવ, સમકનાની આવે હતો,
 એકક બખ્ખેની હારે ચાલ્યો જતો.
 મહદમા પુઠે ગેવની નેકનામ,
 ગયા જંગી, બાહુદુરો, દાંના તમામ.
 મોકળ્યા તરફ જમણીબી દસ હજાર,
 ધરાવનારા શમશીર દેલાવર સવાર.
 દીલેર પહલવાંને બીજા દસ હજાર,
 વધુ ગેવ પાછળ મોકળ્યા તેવાર. ૨૪૦૪
 ચાલ્યો ભીડથી બરતેબી તેગઝન,
 કે સંગ પાહાડના જેવું તે અંબુમન.
 મહદગાર ગેવનો થવા જંગ વખત,
 દીલેરો, સરઅક્રાઝો, સંગ ફર્યોજ સખત.
 રવાંના કીધા ડાભી ગમ ત્રીસ હજાર,
 લડાઇને લાયક ચુટેલા સવાર.
 શું બગદાદી બાહુદુરો, મહોંબી કર્ખ,
 સેપાહ આગળ રાખ્યા કમાં સાથે ચર્ખ.

કે વરસાદ તીરોનો એકદમ કરે,
 હવા ખાહારના વાદળાં સમ કરે.
 અવારેહ હતો જંગમા પેશગાહ,
 લડાયક નવાની હતી કુલ સેપાહ.
 લડાયક દીલેરોમાંથી દસ હઝાર,
 ચુટી શાહે કાઢ્યા તે જંગમા અપાર.
 રહ્યો કારન, આગળ લડાયેક થઈ,
 સેપાહના નાંમીઓની સરદારી લઈ.
 કે જેથી તે દરમ્યાનમા બે સેપાહ,
 લડાયક પહલવાં રહે કીનેખાહ.
 પછી એમ કહ્યું ગોસ્તેહમનેથી આ,
 કે જઈ જંગી કારનથી બેડાઈ બા. ૨૪૦૫
 પછી એમ કહ્યું વચ્ચેવચ પીસરે તુસ,
 ફરે હર જગેહ લઈને કર્નાયો કુસ.
 કે અટકાવે જેથી તેના ઝુલ્મી દસ્ત,
 જે કોઈ કે ના હોયે યઝદાં પરસ્ત.
 ન રહે કોઈ ખોરાક ખાધા વગર,
 ન પડતો સીતમ હોય કોઈની ઉપર.
 જે બેઠયે તે માંગીલે શાહથી મગર,
 હુલાવિયો બને ફર્યાજનો, કામે હર.
 ગાડાં પાડાઓથી ભરઈ ગેતી પાક,
 ચલાવ્યો પછી શાહે આગળ ખોરાક.
 તલાયાઓ મુક્યા તપાસે તેવાર,
 ઉઘેલાંના સર કરતા ખાબે બેદાર.
 કહ્યું એમ પછી રૂસતમે કીનેખાહ,
 કે રાખે જે હર એક જગાએ નેગાહ.

હતા પાહાડ જ્યાં, ત્યાં દીધા ચોકીખાન,
 સેપાહને ન વિખાવા દે બેગુમાન.
 મોકળ્યા લડાયે. ચોગમ તમામ,
 કે બાહોરીથી જુએ ગેતીનું કામ.
 ખીણો, પાહાડો, જંગલ, ને મયદાં, તમામ,
 ફરે ફર્યોજની ચારે બાજુ મુદામ. ૨૪૦૬
 હતી એક ખીજમાં મળેલી લગામ,
 ઉડાવીતી ગરદનો જંગમા તમામ.
 તેઓમા ન કોઇને હતો ડર કે રંજ,
 ચાલુ કીધો શાહે પોતા સાથે ગંજ.
 તઇયાર ફર્યોજનું કીધું એ રીતે કામ,
 ફલક તક કોલાહ ક્યાંની ઉચકી તમામ.
 શું બદ ખો,યા નેક ખો,દીલે કોઈ નર,
 ધરાવતો ન ઇચ્છા લડાઈ વગર.

અફ્રાસિયાબનું પીરાનના માર્યા જવાથી વાકેફ
 થવું અને કયખુસરની લેણાઈ માટે
 લશકર ખેંચવું.

અલ્લે અલ્લા,

શેહેરે ચાંચની પેલી ગમ તુર્કે શાહ,
 હતો બેકો આરામથી તખ્તગાહ.
 હતું લાખ વીસનું તે લશકર મુદામ,
 સેપાહ જંગી હથ્થારો સાથે તમામ.

હતું જેથી કંઈ મુલક પહાડી ભિખર,
 શું વાવેલી ખેતી, શું પાનો, શજર.
 ગયા ખાઈ તેઓ દરેક ફળ ને પાન,
 હતી ગોયા ખાઉંશ મરવા જહાન.
 હતો શેહેરે બચકંદ સરદારે તુર,
 હતા ખેશીઓ જેની પાસે ઝર.
 દીવેરાળી ચીની, ને માચીની, ખાસ,
 ઝમીને તુગંના હતા શાહા પાસ. ૨૪૦૭
 ભરઈ ગેતી તંબુ, ને છાવણીએ, ગર,
 જગા રહી ન તંબુથી ધતિ ઉપર.
 અકલમંદ જહાંજેય અફ્રાસેયાખ,
 ખેસી કરતો 'કુનદેઝમા ખાવું' ખાખ.
 તે શેહેરે કીધો એટલા માટે મુકામ,
 જે કુનદેઝ ફરીદુને બાંધ્યું તમામ.
 હતું બાંધ્યું કુનદેઝે આતશખેહરામ,
 લખી ઝંદ અવસ્તા સુનેરી કલામ.
 હતું નામ કુનદેઝ પહલવી મેયાન,
 અગર પહલવી જાણે જો તું ઝમાન.
 છે બચકંદ. કુનદેઝતું હાલ નામ,
 બનીય ગેતી ફંદી, ફીતુરી, તમામ.
 નખીરા, ફરીદુનનો અફ્રાસેયાખ,
 જવા ચાહતો કુનદેઝથી ના શીતાખ.
 તે જંગલે ખેડો મદદગારો પાસ,
 જેની ફર્યાદથી ડરતું આસમાન પાસ.
 હતો ચીની રેશમનો તંબુ મુદામ,
 હતા તંબુ મોટામા નાના તમામ.

હતા તંબુમા તંબુ ચિત્તા ચરમ,
 હતી જેમ તુરક શાહ પશંગની રસમ. ૨૪૦૮
 બીછાવ્યું હતું તંબુમા તખ્તે ઝર,
 જે તખ્તે હતો સાજ ઝર ને ગોંહર.
 હતો જે ઊપર શાહે તુરાં સેપાહ,
 ગોરઝ હાથમાં, સર ઊપરથી કોલાહ.
 વળી તંબુના તે દર્વાઝાની બાહાર,
 ઊભા ઝુંડા સરદારોનાળી અપાર.
 માર્યા સજિએ તંબુઓ દરવાઝે ખાસ,
 હતી જેમણે ઇઝઝત ઘણી તેની પાસ.
 હતા કંઈક લાઈ, હતા કંઈ પીસર,
 બેગાંનાઓળી સઉ હતા પુર હુંનર.
 તે ધારતો હતો કે પુઠે લઈ સેપાહ,
 ને જાએ પીરાંની મદદ જંગગાહ.
 આવ્યો બાંમદાડે ઝડપથી સવાર,
 કીધી વાતો પીરાંનની બેશુમાર.
 તથા ઝખ્મીઓળી પુઠે એક દીગર,
 આવ્યા રડતા, ને ખાકથી લયોં સર.
 કહ્યું સર્વે જે કોઈયે ખમ્યું ઝખર,
 ઈરાંથી બદી જે પડી તુર્ક પર.
 શું લહહાક, ફરશીદ, અને શું પીરાન,
 બીજા નામેવર જંગ દીવસના નીદાન. ૨૪૦૯
 હરોલની સેપાહ, શું પુઠેની સેપાહ,
 હતી શું શું આફત ખમી જંગગાહ.
 વળી આવ્યો તે દીને કયખુસરૂ શાહ,—
 જંગે, કોહથી કોહ સુધી ખેંચી સેપાહ.

તો ગઈ આપણી કુઓજ શરણે સગર,
 ગોયા ટોળું ભર્વાડ વિન ખાઈ ડર.
 સુની વાત શાહ બાવરો થઈ ગયો,
 સિયાહ દીલ થયું, ઝડં ચેહેરો થયો.
 નિચે આવ્યો તખ્તેથી રડતો તે ખાસ,
 ફેંકી તાજ દીધું અમીરોની પાસ.
 ઉઘ્યા કુઓજથી શોરખી જેને દર્દ,
 થયા દર્દે ચેહરા દીલેરોના ઝડં.
 કીધા દુર તેણે પરાયા તદ્દન,
 કીધું ભેગું એક ખેસીનું અંબુમન.
 કે રડ્યો તે દુઃખ માટે અફરાસેયાબ,
 તેણે બાલ પીખ્યા, અને રેડયું આબ.
 બોલ્યો રડતો કે મારી આંખો સમાન !
 સવારે સરઅફરાઝ રૂઢન જવાન !
 રે ! લોહાક, ફરશીદ, હુમાન, ચાર !
 લડાઈને દહાડેના સિંહો સવાર ! ૨૪૧૦
 રહ્યા નહીં આ જંગે ખીરાદર, પીસર,
 સેપાહો, કે અફસર, કે સરદારો, ગર.
 તે રડ્યો, ને ફેરવાયા તેના ખેયાલ,
 થયાં તાઝાં પીરાંના દર્દો, મલાલ.
 પછી ખાધા સઉગંદખી એક સખ્ત,
 ગમે, દર્દ ને, રંજે, બોલ્યો તે વખત.
 કસમ રખના, કંટાળ્યો છું તખ્તથી,
 ને સર, તાજે કંટાળ્યું આં વખતથી.
 થશે જલ્સો બખતર, ઘોડે માડ તખ્ત,
 કોલાહ તાજ માડ, ને નેઝો દરખત.

કરશ અયેશ આરામ હવેથી નહી,
 કરશ પર્વરીશ તાજનીતો સહી.
 મગર કીનો હું આં નામેવરના મુજ;
 જહાંજેય, મારનારા ખંજરના મુજ.
 કે લેવશ હું બદઝાદ ક્યખુસરૂ પાસ,
 ન રહો જગમાં અવલાદે સ્યાવક્ષ ખાસ.
 તે બોલતો, ને એ રીતે કરતો પુકાર,
 ખખરખી મળી ખુસરૂની તેજવાર.
 કે આખું છે લશ્કરખી જયહુનની પાસ,
 સેપાહ મુલ્કમાં ગઈ છે પંથરાઈ ખાસ. ૨૪૧૧
 બોલાવી સેપાહ દર્દ, ઝારીથી, ખાસ,
 કીધી વાતો પીરાંની ખુબ તેઓ પાસ.
 તેના ભાઈ ફરશીદનાં ખુન તણી,
 રૂઈન, જંગના જંગીઓની ઘણી.
 બોલ્યો એમ તેઓ પાસે અફરાસેયાખ,
 હવે ના તમે જોતા આરામ ખાખ.
 કરી ફરજોજ દુશમન થયો તેઝ હસ્ત,
 ન હીલની જગો, કે વિચારવાનો વખત.
 હવે ખુન રેડવા કીનાનો છે વખત,
 શીર્સી જાન માટે છે લડવાનું સખત.
 છે 'માયાનું' દુઃખ, દુખ લડવાને કાજ-
 પીરાં માટે, શાહે ઇરાં સંગ આજ.
 બુઝરગોએ તુરાંના અફરાસેયાખ-
 ને, આંખોમાં આંસુએ દીધો જવાખ.
 અમે શાહના બંદાઓ હૈયે તમામ,
 ન જીવતાં સુધી ફરસુ કીને મુદામ.

જણ્યા માએના જેવા રૂઢન પીરાન,
 ને કરશીદ, તુખમે કરીદુન સમાન.
 ઉભા શાહ કણે હમ છીયે સર બ સર,
 અગર સરફરાએ કે નાના અગર. ૨૪૧૨
 જો જો તર્કે કોહ લોહીએ દયો થશે,
 ને મોટી આં સખ્યા નાની થઇ જશે.
 ન એક જણખી હટશું કદી જંગગાહ,
 થશે જો મદદ તે ખુદાવદે માહ.
 થયું તુરકીના શાહનું તાજું જગર,
 ફરી ખ્યાલો બદલાયા, કુદ્યો અગર.
 પગારો દીધા ખોલી ગએના ફર,
 હતું સર પવન ભર્યું, દીલ કીને તર.
 હતાં ટોળાં ઘોડાના કોહ બેયાબાન,
 સેપાહને દીધાં બક્ષી તે બેજુમાન.
 કે તુરકીઓ શમશીરના ત્રીસ હઝાર,
 પસંદ શાહે કીધા લડઇમા તેવાર.
 કહ્યું કે ઓળંગે તે જયહુન શીતાબ,
 ને કીશતીથી કાપે નદીના તે આબ.
 સિયાહ રાતે, એમ કે તઇયારી વગર.
 ન કોઇ લાવે હુમ્લોખી કીશતીઓ પર.
 સેપાહ ચોતરફ મોકલાવી અગર,
 હરેક રીતે રાખ્યા બિપાયો મગર.
 મગર એ હતો હુકમે ચઢાંને પાક,
 કે થાયે તે ઝુલ્મી શહનશાહ હલાક ૨૪૧૩
 મિયાહ રાતે બેઠા તે સંગ અકલવર,
 મુબેદો, સલાહકારો, દાંનીશવર.

ક્રીધી મસ્લતો હર તરેહ બેગુમાન,
 બલટ ને પુલટ ગોયા ક્રીધી જહાન.
 થયા સર્વ એક, એજ વાતે કે શાહ,
 ઉતારે પેલે પાર જયહુન સેપાહ.
 બદીઓથી શત્રુની, શોધ્યા ઉપાય,
 સેપાહના ક્રીધા તુર્ત બે ભાગ આય.
 કરાખાન તેનો વડો જે પીસર,
 ફરમાવ્યું, કે આવ્યો તે પાસે પીહર.
 હતો બાપ સમ મર્દી હરમ્યાનમાં,
 દેખાવ, દળદબા, અકલમા, ધ્યાનમાં.
 સેપાહ ભારીથી સોંપી અરધી તેવાર,
 હતા બાહદુરો, બુઝરગો, નામદાર.
 બુખારા જવા તેને ક્રીધો હુકમ,
 પીહર પુઠે રહે જે સખત પાહાડ સમ.
 કે મોકળાવે હથોરો, હર પળ સેપાહ,
 નહીં અટકે આવતી જોરાક્રીબી રાહ.
 પડ્યો બાહાર બયગંદથી શાહ તાજવર,
 તુરત આવ્યો જયહુન, કીનારા ઉપર. ૨૪૧૪
 હતી ફરોજ નદ્દીની હયાંથી કે ત્યાં,
 હઝારથી વધુ લાવ્યા ક્રીશ્તીઓ જ્યાં.
 ચાલી આખ પર ક્રીશ્તીઓ હફતો એક,
 હતી ફરોજ પાહાડો, ને મયદાં દરેક.
 હાથીઓની ભીડ, સિંહોની ઠઠ નિદાન-
 થી, જયહુનની રાહ, થયું વાનું તુફાન.
 કે ઢંકાયું ક્રીશ્તઓથી ગોયા આખ,
 સેપાહ ચાલી આમુઈના જંગલ શીતાખ.

સેપાહની પુઠે આવ્યો અફરાસેયાબ,
 વટાવ્યું લડઈના વિચારેજ આખ.
 દોડાવ્યા ચારે તર્ફ સાંઢણી સવાર,
 એકક મર્દ રઓશન રવાં હોશીયાર.
 કહયું જોવા ડાહી ને જમણી જગાહ,
 છે ક્યાં પોહળી, લાંબી, ઉતરવા સેપાહ.
 આવ્યા પાછા ચોતર્ફથી પકારસાજ,
 કહયું એમ શાહને તે ગરદનફરાજ.
 સેપાહ ભારી માટે આં જંગને મુકામ,
 ખોરાક, ઘાસ, જોઈશે જિતારાનું ધામ.
 ગીલાનના છે દર્યાની એક તર્ફ રાહ,
 છે છાવણી, ને ઘોડાને ચરવા જગાહ. ૨૪૧૫
 જ્યાં વેહેતાં તે પાણીની જયહુન પાસ,
 પુગાડશે ખોરાક મર્દો ચાલાક ખાસ.
 છે રેતીથી ભર્યું તે બોહળું મુકામ,
 છે મેહેલ લાયક તબુ, ને છાવણીનું, ધામ.
 થયું તાઝું દીલ આં ખબરથી ઝખર,
 તરે થઈને બેઠો શાહી તખ્ત પર.
 લડઈ શાહે જોયલી ઘણીએક ઝખર,
 ન ચાલતો સલાહકારોની વાત પર.
 જગા ફઝોજની કીધી, ને કલ્બગાહ,
 મુક્યા ચોકી, દુશ્મનથી કરવા નિગાહ.
 તથા પીઠ, અને સામનોની જગાહ,
 સજી ડાહી, ને જમણી, બાઝુની રાહ.
 કીધી છાવણી પાદશાહી તઈયાર,
 રાખ્યા વચ્ચે લાખ શમ્શીરો મારનાર.

જગા પોતે જોઈ લીધી કલ્પગાહ,
 તે અફસર હતો, ગોઠવનારો સેપાહ.
 પસંદ તેણે કીધો પશંગ ડાલી ગમ,
 ધરાવતો જે બળ ચિત્તા ચુગાલ સમ.
 સેપાહમાં હતો ના એવો નામદાર,
 હતો ના કેઠેળી એવો કોઈ સવાર. ૨૪૧૬
 શીદહ બાપ કેહેતો, પશંગ જેનું નામ,
 હતો શીદહ નુરમંદ ખુરશીદ તમામ.
 દોડાવતો તે ઘોડો, તો ચિત્તાની દુમ,
 ઉખેડી બળે હાથના કરતો ગુમ.
 તે હાથીની સુઢે વળગતો હતો,
 તેના શેરથી સિંહથી નાસી જતો.
 ધરાવતો તે પોલાદી નેઝા તમામ,
 લડાઈમાં વિધતો જે કોડને મુદામ.
 દીલેરો, ને બાહદુરોથી, સોહઝાર,
 દીધા તેને જંગ માટે શાહે સવાર.
 શીદહથી એક બિમરમાં નાનો હતો,
 મુબારક જેનો ભાઈ, સાથી થનો.
 જેહન નામ જેનું, બહાદુર ખાસ,
 ફેલઈ જેની કીર્તિ હતી ગેતી પાસ.
 સલાહકાર હતો બાપ પાસે, મગર,
 હતો અંજુમનમાં અતી દાંના સર.
 રએગેલના દીધા તુરકીઓ સોહઝાર,
 લડાઈને લાયક હતા જે સવાર.
 નિગેહબાંની રાખે જે પીઠે પશંગ,
 ન સર ફેરવે વાદળથી વરસે જો સંગ. ૨૪૧૭

નળીરો હતો શાહે અફરાસેયાળ,
 જે સિંહોની પીઠ કાપી કરતો કબાળ.
 સેપાહળી સબળી જેણે જમણી પાસ,
 છુપાયો સુરજ ફરતો ગેતીથી ખાસ.
 તતારી,ને ખલ્લોળી, બલળી, સવાર,
 જે ખંજરો મારનારા જંગી અપાર.
 હતો જેનો સરદાર પાંચમે પીસર,
 લડાયક, પહલવાંન, એક નામવર.
 હતા જેને કેહેતા, રંગવે ગોર્દગીર,
 ઘુસાડતો જે પાહાડોમાં તલ્વારો તીર.
 લડાયક પહલવાંનેથી ત્રીસ હઝાર,
 ગયા જંગના ખંજરો સંગ અપાર.
 દમુર ને જરનબસ ગયા સાથ ખાસ,
 મદદ માટે જેહન સરઅફરાજ પાસ.
 લડાયેક નસ્તુહળી સાલાર હતો,
 પશંગ જંગી જેપર નિગેહદાર હતો.
 તે સઉ ત્રીસ હઝાર પહલવાં તુર્કેમાન,
 ગયા સાથ લઈ ગુંઝ, તીરો, કમાન.
 લડાયેક સરદાર હતો એગ્રીરસ,
 જે ગણતો નદી પાણીની, લોહીને ખસ. ૨૪૧૮
 દીલેર તેગ મારનારા ચાળીશ હઝાર,
 ચુંટી કાઢ્યા શાહે લડકમાં તેવાર.
 કે અફસર જેનો ગર્સીવઝ પીલતન,
 જે સરદાર જહાંગેય હતો, અબુમન.
 તેને દીધા હાથી શાહે, તાજવર,
 સેપાહની પનાહ જે સરે નામવર.

પછી ચુટયા પહલવાનોળી ફસ હઝાર,
 ન બણતા જે હઠવાનું જંગમા લગાર.
 કહયું તેઓને : દરમેયાં બેઠી સફ,
 કે મપદાંને જંગ લાવી હોટોએ કફ.
 વિખેરાઈ મારે ઘોડા ફઓજ પર,
 તોડે ઇરાંનીઓની પીઠ ને રજગર.
 ઊભી બાખતર તર્ફ પીઠે સેપાહ,
 પડી રાત, હાથીઓથી બાંધી રાહ.
 દેખાડયું એવું, રશાહે ગેતી ફીરોઝ,
 કે રાખે છે લશકર નિગાહ નીમરોઝ.
 થયો જ્યારે વાટેફ રશાહે જહાંન,
 કે દાંના બસુસોની વાતે નિદાન.
 તુરકીઓથી, ને કામે અફરાસેયાબ,
 કે લાવ્યો છે લશકર, ઓળંગીને આબ. ૨૪૧૯
 સેપાહ ખેંચી જયહુને આસાનથી,
 થયા પતથરો, રેતી, શુભ જહાનથી.
 સુની ખુસરૂએ તૈયાં પહલવાનો પાસ,
 કહયું પાસ તેઓની સમજેલું ખાસ.
 ચુટી ફઓજળી પહલવાનો મેયાન,
 હતા જેજે લાયક ખુઝર્ગે ઇરાન.
 હતુ જગનું ચાખેલું ખાફ ને તદખ,
 મદદ ગોસ્તહમની ગયા તેઓ બદખ.
 ને અશકશને ફર્માયું કે જાયે ઝમ,
 કે લઈ ફઓજ, હાથી, ખઝાનો, દીરમ.
 કે આવે ન જેથી પીઠેથી સેપાહ,
 એ ખ્યાલે, કે થાય ઇરાં સિહો તખાહ.

પછી તે થયા સઉ દીલેરો સવાર,
 સેપાહ ચાલી, કર્નાયો વાગી જેવાર.
 ચાલ્યો અકલ, હોશે, ધીરજથી, નિદાન,
 તેજી લાવે પસ્તાવો જંગ દરમેયાન.
 આગ્યો પાદશાહ જે બેયાબાંન પાસ,
 સેપાહ કયાં ચલાવવી, કીધી તે તપાસ.
 જનારી હતી ક્યોજ ખારઝમ મેયાન,
 હતાં જંગ લાયક તે રેતી, મેદાન. ૨૪૨૦
 ડાલી ગમ દહેશતાં, ને જમણીએ આખ,
 વચ્ચે રેતી, ને સાંમે અફરાસેયાખ.
 પોને, ગેવ, ગોદર્જ, રૂસતમ, ને તુસ,
 સેપાહ ભારે નામી, દીલેરો, ખસુસ.
 ક્યો આસેપાસે ઘણો જંગગાહ,
 બેયા રસ્તા, જંગલ, ને ઉગટની રાહ.
 મમાવાના લશ્કરનું જાણી ગયો,
 તો યુક્તિ લયો શાહા દીલથી થયો.
 હતી ક્યોજ ગંત્રીથી ઝયાદા ઝખર,
 હતા મસ્ત હાથી, નરો નામવર.
 તો ખાઈ ખોદાવી સેપાહ આસપાસ,
 હરેક ગમ વિખેર્યા તલાયાઓ ખાસ.
 રેડયું રાત પડતાં તે ખાઈમાં આખ,
 હતો જે તરફ કે તે અફરાસેયાખ.
 વેર્યા કાંટાઓ મયદાંની. આસપાસ,
 કે દુશ્મનો જઈ ના શકે ત્યાંથી ખાસ.
 જે મેષ રાશિથી આફતાબે ઝળક,
 ઝળકતી કીધી કુલ ઝમીને ખલક.

સેપાહની કીધી તુર્કી શાહે તપાસ,
 ને સફ ખેંચી કરનાયો વગડાવી ખાસ. ૨૪૨૧
 ભરઈ ગેતી શેરે કનાયો સેપાહ,
 દીલેરોએ મુકી પોલાદી કોલાહ.
 ઝમીનની સપાટી ગોયા થઈ પોલાદ,
 બખતર પેહુરુ' નેઝાનુ' 'વાએ આખાદ.
 સેપાહ રહી દીવસ ત્રણ, અને રાત ત્રણ,
 હીલવ્યા નહીં હોઠ એકેખી પણ.
 શુ' આ તર્ક, તે તર્ક સઠિ ઝીન ઉપર,
 રહ્યા ખ્યાદાઓખી એ'મજ સર બ સેર.
 ઝમીં થઈ ગોયા પાહાડ લોખંડ તણો,
 થયો સાજ બખતર ફલકનો ઘણો.
 નબુમી હતા પાસે બેહુ પાદશાહ,
 ને જંગ ક્યારે કરવી? તે જોતાતા રાહ.
 તેઓ આડતા આસ્માનનું લેદી ખ્યાન,
 નબુમથી, કે કોણ પર થશે મેહરખાંન.
 ફલકખી નઝર કરતું જંગમા તે વખત,
 હતા શુ'ચવણોમા નબુમીઓ સખત.

પરાગનું અફ્રાસિયાળ સાથ વાત કરવું.

થયું કામ ચોથે દીવસ જ્યારે તાંગ,
 ગયો બાપ પાસે દેલાવર પશંગ.
 અને બોલ્યો અયે નામદારે જહાન,
 સરઅફરાઝ સહિ પાદશાહો મેયાન ! ૨૪૨૨

ફલક નિચે તારા જેવો શાહ નથી,
 તારા દુશમનો મેહેર ને માહ નથી.
 બને પાહાડ પોલાદી, દયાનું આળ,
 જે સમજે અગર નામે અફરાસિયાળ.
 નથી તુજ સેપાહની, ઝમીનનેળી તાળ,
 કોલાહ સમ નથી તુજ, તુરી આફતાળ.
 ન કોઈ આવ્યો શાહોથી તું પાસે ગર,
 સિવા ખેશી તુજ બેપિદર બદ ગોંડર.
 સિયાવક્ષને રાખતો પીસરની મીસાલ,
 તેપર મેહેર કરતો પીદરની મીસાલ.
 પવન ગમગી એક કુંકયો તેની ઉપર,
 કુંકાવો તે જોઈતો હતો ના મગર.
 જેથી સર ફેરવ્યું, જે ધાર્યું દુરસ્ત,
 કે શોધેય તે તારાં કોલાહ, તાજ, તખ્ત.

ન મારતે તેને તું જે ગેતીનો શાહ,
 'તો મળતે ફરી તેને મોહોરો કોલાહ.
 હવે આવ્યો છે લડવા જે તારી પાસ,
 વધુ વાર રહેશે ન જગમાં તે ખાસ.

૧-યાને પાદશાહ કાઉસનું તખ્તોતાજ સ્યાવક્ષને ફરી મળતે.

તુંએજ પાળ્યો આં શુભ નાપાકને,
ન સોંપ્યો તેને બાપ સમ ખાકને. ૨૪૨૩

જીવાડ્યો, તેને આવ્યાં જ્યાં સુધી પર,
લાયક, શાહની મેહેરે થયો તાજે ઝર.

ઉડ્યો! મુર્ગ સમ તુરાંચી તે ધરાન,
દીઠોજ ના મમાવાને ગોયા નિદાન.
કીધું શું શું પીરાંએ કર ખુબ નઝર?
ના લાયક, મરદ બેવશ, સંગ અગર.

ભુલ્યો માયા પીરાંનની તે ઝખર.
કીધું દીલ કીને તર, ને જોશ ભર્યું સર.

હતી ઇચ્છા તેમ હાથ આવ્યો જેવાર,
માર્યો મેહેરબાં એવો પહલ્લાં તેવાર.

હવે ફર્યોજ લઈ લડવા ઇરાંચી ખાસ,
આવ્યો તેજ હાથે મમાવાની પાસ.

નથી ચાહતો દીનારો, ચાકે કોલાહ.
ન ઘોડા, ન શમશીરો, ગંજો, સેપાહ.

નથી ચાહતો કંઈ ખેશીનાં જીવ વગર,
નથી એ સિવા વાત કરતો દીગર.

તું શાહ, અકલમંદ પાદશાહ છે પીદર,
થશે એક, મુજ રાસ્ત કેહવા ઉપર.

સેપાહને નજીમીનું શું કામ અગર?
બહાદૂરો શમશીરે પાંખેચ હુનર ૨૪૨૪

સવારો, કે જે જમણી ગમ છે મુદામ,
છે એકમત, ને એક દીલ, જંગે તમામ.

હુકમ દે મને તું અગર પાદશાહ,
ન રાખું સવાર કોઈની આં જગાહ.

સીવું તીરે તેઓનાં કોલાહો સર,
 ન રાખું હું ખાઈ, કે પાણીનો ડર.
 સુની વાત અફરાસેયાબે અગર,
 કહ્યું કે ઉતાવળ ને તુન્દી ન કર.
 સુખન છે ખરા સઉ કહ્યા તેં જે આય,
 સમજવું ન જોઈયે છે રાસ્તી સિવાય.
 તેા પણ જાણે છે તું કે જંગી પીરાન,
 ધરી રાહે નેંકી તમામ આં જહાન.
 ન જુઠઈ ફરેખ જેના દીલમાં, મગર,
 ન જોયું કશું નેંકી, રાસ્તી, વગર.
 હતો જંગ દીવસ હાથી બળનો અખર,
 દીલે દર્યા, તુરમંદ ખુરશીદ ચહર.
 લડાઇનો ચિ-તો જેનો લઈ હુમાન,
 ને લોહાક, ફરશીદવર્દ પહલવાન.
 કીના ભર્યા તુરકીઓ લાખ એક સવાર,
 જે નામોના શોધનારા જંગમા અપાર. ૨૪૨૫
 ગયા જોશથી હયાંથી જંગમા અખર,
 કરૂચ ગમ, ને ઝારી, જે માટે જીગર.
 સુઆ એ રીતે તે કીનાને મેદાન,
 અમીન થઈ તેઓ નિચે કાઢવ સમાન.
 ટુટાં સઉના દીલ મુલકે તુરાં તમામ,
 કપાયાં છે ગમથી જીગરથી મુદામ.
 પીરાં ની કઝા વિન ન કંઈ જોતા ખાખ,
 નથી લેતા કોઈ નામે અફરાસેયાખ.
 જઈયે થોભી, કે આપણાં નામદાર,
 સેપાહના બુઝરગો, ને આપણાં સવાર.

ધરાંનીઓને જુએ પોતે ચશમ,
 ને થાય દીલથી ગુમ દર્દ, ગુસ્સો, ને ગમ.
 ધરાંનીબી આપણી ભારે સેપાહ-
 જુએ, કુલ ખાનો, ને તપ્તો, કૌલાહ.
 પછી બાહાર કાઢીશ લડાયક ઝબર,
 કરશ તેઓના ખુને મયદાન તર.
 તો દીધો જવાબ એ કે અય તાજવર !
 કે એવી તરેહ તું લડાઈ ન કર !
 નથી ને'ક જંગ ટોળાંબંધ કરવી ચાર,
 હવા હાથ રેહેશે, અને મળશે હાર. ૨૪૨૬
 સેપાહમાં હું શુરવીર લડનાર છું,
 ર્ધનતન, દીલેર, સ્વારો મારનાર છું.
 નથી જંગ દીવસ જોયો કોઈને ખાસ,
 હવામા જે ધુળ ફેંકે મુજ ઘોડા પાસ.
 છે ઇચ્છા મને જંગે ખુસરૂની ચાર,
 જે છે ગેતીનો આં નવો શહરચાર.
 અગર લડશે મુજથી જો તે, બેગુમાન,
 ન પાંમશે રેહાઈ મુજ હાથે નિદાન.
 દીગર આવશે કોઈ લડવા અગર,
 નાંખશ તેનું સર બાકમાં દીલ વગર.
 દીલો, પીઠ, ધરાંનીના દુટ્ટી જશે,
 ને ઘભરાટ બહુ તે સેપાહમાં થશે.
 કહ્યું 'તેજો કે મર્દ અયે બેહુનર !
 તુથી કેમ લડશે ક્યાંની તાજવર ?
 હરીફ માંગશે, તો છું લાયક તદન,
 પગો નિચે કચડશ તેનું નામ, તન.

જો તે આવશે મારી સંગ જંગગાહ,
 તો પાંમશે રાહત જંગથી બેહુ સેપાહ.
 શીદેહ બોલ્યો કે અપે અકલમંદ મદ,
 ઘણી જુએલા ગેતીની ગર્મી સદ. ૨૪૨૭
 અગર પાંચો બેટા ઉભા તારી પાસ,
 ન માનીશું, કરશે જો લડવાનો ક્યાસ.
 ન યજ્ઞાં પરસ્ત, ના સેપાહને પસંદ,
 કે પેહેલ તું કરે તેની જંગે ખુલંદ.

શીદેહનું અક્રાસિયાબના પયગામનું કયખુસરૂની
 નઝદીક લખ જણું.

શીદેહને કહ્યું શાહી લાયક પીસર !
 બદી દૂર રહે તુંથી જગની ઝખર !
 જો ચાહે છે ખુસરૂથી કરવાને જંગ,
 ન કર તારાં દીલને તું તે કામે તંગ.
 ને જા, રહેજો તારી મુદદ દાદગર !
 તથા પડજો દુશમન તણું જિંધુ સર.
 પુગાડજે તું ખુસરૂને મારો પયામ,
 ને કેહેજે જુદીજ થઈ છે ગેતી તમામ.
 કરે જંગ નખીરો મમાવાથી ગર,
 તેનું હોય ફરેખ, ને બદી, લયું સર.

હતો એજ ગેતીના રખનો વિચાર,
 કીના, જંગથી, જગ ભરાયે અપાર.
 નથી બેગુનહા મુવો સ્થાવક્ષ મગર,
 શિખવનારાઓથી ખોયું તેણે સર.
 બે મુજ વાંક હતો, કીધું પીરાંને શું ?
 લહાક, રૂઈ, ફરશીદ, પહલવાંને શું ? ૨૪૨૮

કે બાંધવા પડ્યા ઘોડાની પીઠ પર,
 ભયાં લોહીથી ગોયા હાથી ઝખર.
 બે તું કેહેતો હોય કે, છું હુંજ ખુર તન,
 ખુરા ખ્યાલનો, તુખમથી અહરીમન.
 બે કે મુન્યાદે મુજ તુખમથી તું છે,
 વગોવે છે ખાનદાંની નેકી ને જે.
 રહેવા દે કીનો કાઉસ ગોઢર્જ પર,
 જે લાવે સેપાહ મારી સાંમે અગર.
 તું તો ખેશી છે, દુશમનો તે ખરે,
 માટે થોભ તું, કે તેઓ જંગ કરે.
 ન જાણુતો ડરીને કહ્યું છે આં ખ્યાન ?
 યા ખુદો થયોય જેથી બીહને નિદાન ?
 સેપાહ દર્યાની રેત જેટલી છે ખાસ,
 નરે સિંહો, પહલવાંનો, છે મારી પાસ.
 અગર દહિ હુકમ તો કેહે જંગ સખત,
 કરે દર્યા સમ, અય પીસર જંગ વખત.
 ડર છું હું તે દાદગરથી મગર,
 ખુનો રેડવા જગ ખુરદથી ઝખર.
 કે એટલાં સરો નાંમવર બેગુનાહ,
 થશે તન થકી બુદાં આં જંગગાહ. ૨૪૨૯

ન ફરશે મારી સામે જંગથી અગર,
 તો પડશે તું નામોશીમા સર બ સર.
 કરે મુજથી, સોગંદ લઈ તું કરાર,
 ન કોશીશ કરે કબોલ તોડવા લગાર.
 દેખાડું એવું કામ, થઈ રહ્યું માય !
 સેપાહ ગંજ કાયમ રહે તારાં આય !
 ભુલે કામ સ્યાવક્ષનું બેશુમાન,
 મમાવાને સ્યાવક્ષ બાણે તુરાન.
 તો લાઈ બને, જંગી જેહન, પશંગ,
 કરેગ દર્યો, જંગમા ગોયા પાહાડ ગંગ.
 ઝમીં મુલક ધરાંને લગતા મુદામ,
 તુરાનીથી ખાલી કરાવશ તમામ.
 ખઝાનો વડીલોનો છે જે આં વખત,
 શું દીનારો, તાબે, ને બેસ્વાના તખ્ત.
 હથ્થારો, ને ઘોડા, વધુ, કમ, થકી,
 જે વારસો છે ન્યાગાન અદશમ થકી.
 ખુઝગોના તાબે, ને તખ્તો, કોલાહ,
 જેબી ચીઝ માંગે તું, કાજે સેપાહ.
 તારી પાસ મોકલીશ સઉ આપોઆપ,
 'થશે બેટો પહલવાં, ખેશી, જેનો બાપ. ૨૪૩૦
 સેપાહ લેશે બે, હર્દે જંગથી આરામ,
 જશે રંજ મહેફીલમા ફેરવઈ તમામ.
 મગર બે તારા બાંને અહરીમન-
 કે ફેરવે, ને ચાહે તું પેહરવા કફન.
 ને હોય ના વિચારો ખુનો જંગ સિવાય,
 શિખામણુ ઊતરતી ન હોય લેબાં મ્હાય.

તો પડ તારાં લશ્કરથી બાહાર એકદમ,
 ધરશ હુંબી જગ્યાથી આગળ કદમ.
 લડીશું બે એકલાજ આં જંગગાહ,
 કે આરામ જંગથી લીએ બે સેપાહ.
 છે દુન્યાં આં તારીજ, મરૂ હું અગર,
 થશે ક્યોજ તાબે, ને ખેશી પીસર.
 અગર તું મરે બે મારા હાથ પર,
 ન દેવશ સેપાહથી હું કોઇને ઝરર.
 પનાહ મુજ સેપાહ તારી રેહશે મુદામ,
 થશે દોસ્તબી આં અમીરો તમામ.
 ન આવે બે હયાં મુજથી કરવાને જંગ,
 ન હોય તાબ જંગી મગરની બે સંગ.
 કમર બાંધી તુ પાસ આવેચ પશંગ,
 ન દીલ કરતો, માંગે તે કરવાને જંગ. ૨૪૩૧
 થયો બાપ બુઢો, તે છે મર્દ જવાંન,
 જવાં સાથ ડાહ્યો ને રઝોશન રવાંન.
 કે લડશે તે મયદાને જંગ તારી સાથ,
 દેખાડશે દીલે સિંહ, ને ચિત્તાના હાથ.
 પછી બેશું આસ્માં ફરેચ કોણ પર ?
 મુકેચ તાજ માયાનુ તે કોણને સર ?
 ન તેથીબી ચાહતો હોય લડવા મુદામ,
 બુદીજ રીતનું માંગતો હોય કામ.
 તો થોભીજ, લે રાતે રાહત સેપાહ,
 મુકે પહાડ માંથે સુનેરી કોલાહ.
 સિયા રાત દામનને ખેંચે શીતાબ,
 ને જાળીનેા મોઢેથી ખેંચે નેકાબ.

તો લશકરથી ચુટશું લડાયક મુદ્દામ,
 સરઘરાજો, ને ગુર્જદારો તમામ.
 ઝમી કરશું રૈશમને રંગ ખુને તર,
 કમી કરશું હુશમનની જિયઈ ઝખર.
 બીજે દીન મરઘાની બાંગે ખસુસ,
 કે બાંધીયું હાથીઓની પીઠે 'કુસ.
 મદદ માટે સરદારો કાઢીશું બાહાર,
 ને ખુન વેહેતું કરશું નદીમાં અપાર. ૨૪૩૨
 ધરાં ને તુરાં મુલકના નામવર,
 લડઈ કરશે કીના ભરી એક દીગર.
 ત્રીજે દહાડે કોહ સમ સેપાહો મુદ્દામ,
 જિતારીશું જંગ ને કીનામાં તમામ.
 પછી જોશું આં આંસમાંને ખુલંદ,
 ગણેય ખવાર કોંણે, કોંણે અર્ઝમંદ ?
 તે બદખાહ સુને મારો પયગામ કુલ,
 ફરે મારી શિખે, કરે ના કબુલ.
 તુંથી લડવા તનહાબી કેહેજે નિદાન,
 ન જોય કોઈબી તે સેપાહ દરમેયાન.
 પછી ચુટ્યા દાંનાઓથી ચાર મદદ,
 ઘણી જોયલા ગેતીની ગર્મી ને સદદ.
 પડ્યો બાહાર કરતો દોઆ તે ઉપર,
 રડ્યો બાપ, ને દીલ કીધું ખુને તર.
 પડ્યા બાહાર તે સંગ સિપાહો હઝાર,
 અકલમંદ, લડાઈને લાયક અપાર.
 તલાયાએ રાહમાં દીઠો જ્યારે દુર,
 તે જુડો, ને નેજો, ને સરદારે તુર.

હતા તુરકીઓમાં જે આગળ તેવાર,
 નવા ને અનુભવ વગરના સવાર. ૨૪૩૩

વળગ્યા તલાયાથી રાહમાં અખુન,
 શિદ્દેહ વિના રેડયું બેમરજીથી ખુન.

થયા કંઈક અખમી ઇરાંનીઓ ત્યાં,
 કે થઈ ચુકી ચાલુ લડાઈથી જ્યાં.
 તે જગ્યે શીદ્દેહ આવી લાગ્યો જેવાર,
 તો જોયા ઇરાંનીઓના ચોકીદાર.

તે કામે શીદ્દેહનું દુઃખાયું જીગર,
 લીધા તેડી જગથી દીલેરો અખર.

ઇરાંનીઓને કહે કે નઝદીક શાહ,
 સ્વાંના કરો સ્વાર હોય રસ્મ રાહ.
 જે કહે, દીલનો દાંના શીદ્દેહ જેનું નામ,
 શાહા માટે લાગ્યો છે કેટલોક પયામ.

અફઝાલ સરદારે ચીનીથી ગર,
 જે શાહ મુલકે ઇરાં, ની માંનો પીદર.

ગયો સ્વાર દોડી તલાયાથી ખાસ,
 શીતાબીથી તે શાહે ઇરાંન ખાસ.

કે કાસીદ શાહે તુરાંની સેપાહ,
 દીલેર, દાંના, લઈ જુલો આવ્યો સેયાહ.

તે કહે છે શીદ્દેહ ખાસ છે માફ નામ,
 જે આવવા, ને ગાહે છે દેવા, પયામ. ૨૪૩૪

એ વાતે થયું શાહનું દીલ શર્મે પુર,
 ગરમ આંસુ આંખોથી રેડયાં ઝર.

કહયું એમ શીદ્દેહ મારો મામો નિદાન,
 છે કદમા, ને મરદીમા, મારી સમાન.

નિગાહ શાહે. કીધી પહલવાંને પર,
 હતો કોઈ ન કાવેના ^૧કારન વગર.
 કહ્યું તેને જા ખુશ કદમ તેની પાસ,
 દોઆ કહી, સમજ તેનો પયગામ ખાસ.
 આળ્યો જ્યારે કારન તે નજદીક સેપાહ,
 ને જોયો ઝળકતો તે ઝુંડો સેયાહ.
 શીદેહ પાસ આવી દોઆઓ કરી,
 શહાની, ને ઈરાનીઓની ખરી.
 ઉઘાડી રતે જવાંનેથી શીરી ઝખાન,
 હતો દીલનો ચાલાક, રઓશન રવાન.
 કહ્યું સમજેલું પાસે અફરાસેયાખ,
 ખુશીનું, ને મહેશીલનું, જંગનું, શીતાખ.
 સમજ્યા સુખન શીરી કારને જ્યાર,
 મરદ નાંમવરથી, ને મગ્જે ખીદાર.
 કહ્યું આવી સઉ શાહે ઈરાન પાસ,
 જે પયગામ હતો અકલથી લયો ખાસ. ૨૪૩૫
 સમજ્યા જે કારનથી શાહે સુખન,
 જુનો યાદ આળ્યો ઝમાનો તદન.
 હરથો ખુબ ખુસરૂ મમાવાને કામ,
 તેના જોઈ ચારા, ફરેબો, તમામ.
 પછી એમ બોલ્યો કે અફરાસેયાખ,
 પશેમાં થયો છે ઓળંગીને આખ.
 કરેચ દીલ ફેરવવાની કોશીશ, અને,
 ડરાવે છે ભારી સેપાહથી મને.
 છે દીલ વાતે પુર, બેશરમ છે ચશમ,
 જુના દેઈ મુજ દીલ તો છે લયું ગમ.

ન જાણતો આં ફરતું ફલક છે જે સખત,
 નથી ફરતું મરજી મુજબ રંજ વખત.
 નથી કામ માફ જવા વિના ખાસ,
 કે' દીલ મુજ કીનાએ ભરી તેની પાસ.
 લડઈ કરવા મયદાંને તે સંગ ફરશ,
 ન દીલની કુશીશ જંગ વેળા કરશ.
 અકલમ'દોએ, સરદારોએ, સેપાહ-
 પુકારી, કહયું કે નથી આય રાહ.
 અકલમ'દ પુર દાંના અફરાસેયાળ,
 ફરેખો સિવાયે નથી જોતો ખાળ. ૨૪૩૬
 ન જાણતો ફીતુરો, ને જાદુઈ, વગર,
 ફરેખો, અદાવત, ખુરી ખો, અખર.
 શીદેહને કીધો છે સેપાહથી પસ'દ,
 દીઠી એજ આવી ખલાઓને બંદ.
 તે ગાહે છે જંગ શાહે ઇરાંથી બસ,
 કરે આપણો, ધુળ ભર્યો દીવસ.
 તેની તેજી ઉપર દીલેરી ન કર,
 ધરા ઇરાંથી, તાજથી, ના મગર.
 જિતર મયેદાં તે સંગ ન તેજીથી આય,
 પડયે દર્દ, રંજે, અમે એમ ન થાય.
 થશે જો શીદેહ તાર હાથે તખાહ,
 તો કમ એક થશે નામવર તે સેપાહ.
 થશે દુર હયાંથી જો તું થઈ હલાક,
 તો જિડશે ઇરાંમા સિયાહ એક ખાક.
 ન એક રેહેશે જીવતો અમો દરમેયાન,
 અમી, શહર, રેહેશે ના મુલકે ઇરાન.

ન કેઈ રહેશે અમ પાસે તુજમે કયાન,
 જે ખાંધે કમર તુજ કીના દરમેયાન.
 છે ખુદો મમાવો પુરો જહાનનો,
 છે માંણીતો ચીનનો, ને તુરાનનો. ૨૪૩૭

ખુરદ જે કરી તેથી પસ્તાય છે,
 લાચારીએ લડવાને તે રૂઢાય છે.
 તે કહે છે કે ઘોડા, ને ગંભે, દીરમ,
 જમાવ્યો તુરે, વાસતે અદથમ.

સરદારોના તાબે, ને સોનેરી તખ્ત,
 કમરબંદ ઝરીના, ને ગુર્જોખી સખ્ત.
 તેના ગંજથી મોકળે તારે ગંજ,
 જેથી ટાળવા ચાહે છે તેની રંજ.

જે છે શેહેર કે મુલ્કે ઇરાંના ખાસ,
 તુરકીઓથી કરવા તે કહે છે ખલાસ.
 તો ચાલો ઇરાંને ફતેહમંદ, શાદ,
 ન કર્યે વિટાં કામોની કાંઈ ચાદ.

એવી રીતે બોલ્યા તે અઈફા, જવાન,
 સિવા નામવર રૂસતમે પહલવાન.

ફેરવ્યું આં સુલ્લેહથી ફીલતને સર,
 હતો દર્દે સ્યાવક્ષનો કીનો જીગર.

ધરી દાંતમા હોઠ પોતાના શાહ,
 કરી તેઓ પર ભારે કરડી નિગાહ.
 પછી એમ બોલ્યો નથી ઠીક રાહ,
 ફર્યે પાછા ઇરાં તજ જંગગાહ. ૨૪૩૮

જે છે કંઈ શિખામણુ, ને સોગંદ આય,
 મારા ખેશી શાહથી, તેનું કેમ થાય ?

રહેશે તખ્તે જીવતો ને અક્રાસેયાળ,
 થશે જેથી ઇરાં અતીશે ખરાળ.
 કેવી કરશું તોજેશો કાઉસ પાસ ?
 ને કેમ જોશું આં આંખોથી તેને ખાસ ?
 સમજ્યું તો છે એરચે નેંક બખ્ત ?
 શું વિટ્યું છે તુરથી, લીધે તાજે તખ્ત ?
 અક્રાસ્યાબથી જોયું શું નવદરે ?
 શીતાળી કીધી જેને મારવા અરે !

ને સરદાર સ્યાવક્ષળી જોગુનાહ,
 માર્યો ગંજ માટે ને તખ્તો કોલાહ.
 દગા ભર્યો તુરકી સેપાહમાંથી ખાસ,
 જે ચાલીને આવ્યો છે ને મારી પાસ.
 તેણે જંગ મુજ સંગ માંગી અગર,
 તમારો જેથી કાં થયો ઝઘ્ઘ ચહર ?
 નવઈ જેથી તમ માટે લાગેચ, મગર,
 વધે છે જેથી ચોર કીના ઝખર.
 હતો ખ્યાલ ના કે ઇરાંનીઓ આમ,
 કીનાથી કમર છોડી દેશે તમામ. ૨૪૩૯

ન મેં કોઈને જોયા કે ઇરાં સેપાહ-
 થી, માર્યા ને હોય કોઈનેથી જંગગાહ.
 થયા છે તમે તેઝ આં જંગ ખુલદં,
 અક્રાસ્યાબની વાતે, કરવાને બંદ.
 ઇરાંનીઓએ શાહથી એવા સુખન-
 સમજ્યા, થયા વાંકે ગમગીં તદન.
 કહ્યું માંડી ચાહી, અમો તુજ ગુલામ,
 ફકત કીધી માયાથી સુચના તમામ.

નથી ચાહતો શાહ તું ભલાં નામ વિન,
 જે હર કામના નેક અંતમ વિન.
 ખરેજ મોટાં મનનો શહનશાહ મગર,
 ન ચાહે, કે ઠપકો રહે અમ ઉપર.
 કે ધરાંનીઓમાં હતો ના સવાર,
 કરે જે લડાઈ તેની સંગ લગાર.
 પુકારે તો બહુ જંગે મયદાં સેપાહ.
 નહીં હામ ભીડી સિવા કોઈએ શાહ.
 ન ચાહે મગર તું શાહે મુખેદાન,
 કે રહે જેથી અમ પર શરમ બવેદાન.
 દીધો જ્વાળ એવો, અને બોલ્યો શાહ,
 કે અયે દાંનાઓ, ને દેખાડનારા રાહ ! ૨૪૪૦
 બાણો આં શીદેહ જંગ ફહાટે મગર,
 ન મયદાંને ગણતો પીઢરનેળી નર.
 હથ્યારબંદ બાપે કીધો બહુએ,
 ખુરશએ, ખુરી વિદ્યાએ, બદ ખુએ.
 થશે ના તમ હથ્યારોની કઈ અસર,
 પોલાદી તેની ટોપી બખતર ઉપર.
 છે દેવની તુખમ તેનો ઘોડોખી હાલ,
 ને ખાસ્યતે સિંહ છે, પવન તેજ ચાલ.
 ન તુર જેને દાદારે દીધું અટળ,
 તે તે સાથે લડવા ધરાવે ન બળ.
 ન તમ સાથે લડશે કદી એકદમ,
 આવશે તુખમની, દબદબાની શરમ.
 નખીરે ફરીદુન, નખીરે કોખાદ,
 બે જંગી છીયે એક દીલ, એક બોલાદ.

જળાવશ તેના બાપનો જાન એમ,
પીસર માટે કાઠિસને બાળ્યો છે તેમ.
સવારો સિંહો સમ ઇરાને ઝમીન,
કીધી સઉએ તે શાહ ઉપર આફરીન.

શીદેહનું ક્યખુસર પાસેથી જવાબ મેળવવું
અને તેનું પાછું ફરવું.

કહયું એમ કારંનનેળી કોનેબાહ,
કે જઈ પાછો પોંહ્યાડે પયગામે શાહ. ૨૪૪૧
થયું આપણું કામ લાંબુ દુશ્વાર,
ગઈ છે હવે વાત હદની બહાર.
હું નરમદ જંગી મરદ જંગે સખત,
નથી ઢીલ કરતો લડાઈને વખત.
ન જોઈતો તુંવી ગંજ મુઠ્ઠે તુરાન,
ન કોઈ રહેતો જગ ફાનીમાં જાવેદાન.
હવે જોઈએ દાદારે ખુરશીદ માહ,
કે કોણને કહેય શાહ આં જંગગાહ ?
સોગદ ઝોરે દાવર, અને કીર્દેગાર,
તથા તખ્તે કાઠિસ, પર્વરદેગાર.
ન રાખીશ તમને હું એટલોળી વખત,
પવન કુંકે કુંલે વસંતી ગો સખત.

બીજું એ, કહ્યું તેં કે અરખાળ માલ,
 ખર્જાનો, ને ઘોડાઓ, સંત્રેહલા હાલ.
 નથી ગર્જ તે માલની મુજને ખાસ,
 જમાવ્યો છે ઓરો સિતમથી જે પાસ.
 મદદ જેને યજ્ઞાનની હોય મુદામ,
 છે હસ્તો સદા બખ્ત, દીક્ષી, તમામ.
 તારાં મુઠક, ગંભે, સેપાહ, તે છે મુજ,
 તારાં શેહેરો, તખ્તો, કાલાહ, તે છે મુજ. ૨૪૪૨
 લડઈ મુજથી માંગી પશંગે ખરી,
 સેપાહ બખ્તરી લઈ, ને ધાંધલ કરી.
 થશે મારો મેહમાં સહવારે મગર,
 ભેશે માફ ખંજરખી, લેનાફ સર.
 ન ભેતો કોઈ કુઆજે ધરાનમાં,
 જે ઉતરે તે સંગ જંગ મયદાનમાં.
 હું હું, શીદેહ, મયદાં, ને શમ્શીર, તેજ,
 તો શેવટ કરશ તે ઉપર પ્રસ્તબેજ.
 ભે એ રીતે જંગમા ફતેહમંદ ઠરશ,
 તો હરગેઝખી લીલ હું ના કરશ.
 કરશ જંગી બેહુ તફ કરતા પુકાર,
 થશે ખુનથી મયેદાં રંગી અપાર.
 ને તે બાદ કુલ ટોળાંબંધ પહલવાન,
 ઉતારીશ જંગમા હું પાહડો સમાન.
 એ કહી, બાદ કેહેજે શીદેહને મગર,
 કે અય દાંના, સરદાર, ને નામવર.
 તું આવ્યો હયાં ફાંસામા તનહા તમામ,
 મેળવવા નથી આવ્યો કીર્તિ, કે નામ.

ચાતો ના કે પયગામે અક્રાસેયાળ,
 થયોય બદ દીવસ તારી ઉપર શીતાળ. ૨૪૪૩
 મોકળ્યો તુને શાહે બે અંબુમન-
 થી, તો હયાં થશે તારૂં દખ્ખું કંઈન.
 થશે હાનિ, સર બેગુન્હાતું બુલંદ,
 કીધું તનથી બુદ્ધ ગોયા ગોસકંદ.
 તું પરબી એમજ રડશે તારો પીદર,
 કે કાઉસ રડેય જેમ બેટા ઉપર.
 દોડ્યો શાહા પાસેથી કારન તુરત,
 ગયો પાસે. જ્યાં બુઝો કાળી મુરત.
 સુખન જે સમજ્યા, કહ્યા તેની પાસ,
 હતા સર્વે આંહર, ને ખુલ્લા જે ખાસ.
 ગયો શીદેહ નઝદીકે અક્રાસેયાળ,
 હતું દીલ ગોયા આગ ઉપર કબાળ.
 દીકું છુપું આંહર તેણે જે તમામ,
 કહ્યું તે દરેક બાપ પાસે મુંદામ.
 થયો જવાબે દીલગીર તુરકીનો શાહ,
 બની ગમગીં ને ખેંચી એક ઊંડી આદ.
 અને ખાળ, જે લાંબા વખતની ઉપર-
 બેઈ, સઉથી રાખ્યો હતો છુપો ગર.
 જેથી દીલ ડર્યું, અને ફર્યું સર,
 ને બાણ્યું, આવી પાસે પડતી ઝબર. ૨૪૪૪
 'કહ્યું' તેટલાં કે કાલે આ જંગગાક,
 નહીં રહેશે લાશોથી કીડીની રાહ.
 કહ્યું શાહે એમ, ખાંમદાદેથી બસ,
 ન જંગ યાદ કરતો પીસર જે દીવસ.

આં જંગથી દુહું છે ગોયા દીલ ખર,
 દીલે થાય છે એમ કે જીવ પર કર.
 તો કહે બેટો અયે શાહે તુરકી ને ચીન,
 ન કર ખુર દીલ એમ પોતાનું ચીન.
 ઉઠાવશે ને ઝુટો ખુરેહમંદ મહર,
 અળકશે ફલકનો બલુ રંગ ચકર.
 હું હું, ખુસરૂ, ને મયદાને જંગગાક,
 કાઢીશ પાદશાહની હું ગદે સેયાહ.

એક બીજની લડાઈમાં શીદેહનું કયખુસરૂના
 હાથ ઊપર માયું જવું.

બની સિયાહ ચાદર ને રોશન નિદાન,
 ને થઈ પીલાં યાકુત જેવી જહાન.
 પશંગ જંગી બેટો ઘોડાની ઊપર,
 જવાંનીની ધુધએ ભર્યું જંગ સર.
 બદન ઢાંક્યું રોશન તેણે બખ્તરે,
 મુકી શાહી કોલાહ પોલાદી સર.
 હતો જુટો, એક તુરકી જંગીને હાથ,
 આવ્યો ચાલી ચિત્તા જેવો લાડ સાથ. ૨૪૪૫
 સેપાહે ઇરાં પાસે આવ્યો અગર,
 મોકલ્યો શહા પાસે એક નામવર.

કે આવ્યો છે બે ફોજો વચ્ચે સવાર,
 ધરી હાથ તેગ બેશ કરતો પુકાર.
 તું કહે ગોયા અઝદાહ છે ગુસ્સા મેયાન,
 કુંદારથી ચાહેચ જલાવા જેહાન.
 કહેચ તેઝ ચુંગાલ એમ નામવર,
 કે આવ્યો પશંગ, આપો શાહને ખબર.
 શાહે માગ્યું બખ્તર, ને હસ્થો ઘણો,
 જિલો કીધો બુઝો બુઝર્ગી તણો.
 ધરી એક કોલાહ રૂમી સર જિપર,
 દીધો બુઝો રોહામને તે મગર.
 સેપાહ લાગી રડવા, ને કરવા પુકાર,
 ગોયા તેઝ આગે ભુજાઈ અપાર.
 પુકાર્યા તેઓ કે અરે તાજવર !
 ન પોલાદે તન પાક રનજુદા કર.
 જગા શાહોની તો છે તખ્તો જિપર,
 તે તો બાંધ્યો કીને કમરબાંદ કમર.
 જગા તેની ના હો સિયાહ ધુળ સિવાય,
 ન ઇચ્છા, ન કામો, તેના પાર થાય. ૨૪૪૬
 ગોરઝ, કોલાહ, બખ્તરથી, સજ તાજવર,
 કીધી જેણે કેટલીક દોઆ ફોજો પર.
 કકયું હઠવું એકેથી નહીં જંગગાહ,
 ડાલી, જમણી, ચા કેઠે, વચ્ચે સેપાહ.
 ન જંગ, હુમલો, કોઈએથી કરવો મગર,
 ધરભો કાન રોહામે ગુફર્જ જિપર.
 જો આંરમાને ખુરશીદ આવશે બુલંદ,
 તો બેશો કે પોંહચે છે કોણે ગઝંદ.

અગર જે કુતેલમંદ થાયે પશંગ,
 તેા રસતમથી લેજે તમે હુકમે જંગ.
 તેના કર્માબરદાર થઈ સર્વ આય,
 ને શોધજે તેનાથીજ દુઃખનો ઉપાય.
 તેના જેવો કુઓજી નિગેહખાંન હોય,
 તેા કુલ જંગના કામો આસાંન હોય.
 થતા ના તમો કાંઈ આં દીલે તંગ,
 એવાંજ હોય શેવટ, શુરૂઆતે જંગ.
 કળી ચઢતીએ, તેા કળી પડતી પર,
 કળી શાદમાંની, કળી પુર ખતર.
 પછી માર્યો રશખરંગ-ખેડઝાદ ને,
 કે પાછળ હવાનેથી નાંખતોતો જે. ૨૪૪૭
 કોલાહ, નેઝો, ખખ્તરથી, ખાંધી કમર,
 ઉડી નાઅલથી ગર્દ આંસમાન પર.
 શીદેહે દીઠા જે સફામાં જે વખત,
 તેા સર્દ હાય ખેંચી જીગરથીથી સખત.
 કહયું, તુંજ સ્યાવક્ષનો છે પીસર,
 અકલમંદ, હોશીયાર, ધીરો, અગર.
 નખીરો શહનશાહે તુરાં સેપાહ,
 છે ચંદ્રના આંસમાને જેની કોલાહ.
 જીદોજ તેથી છે તું, જે રાખેચ વિચાર,
 તું માટે, અકલમંદો, ને હોશીયાર.
 હતે લેજું તેા તારા મામાની સંગ,
 નહીં પડતે આગળ, તું કરવાને જંગ.
 જે છે જંગનો ચાહ તેા લશ્કરની પાસ-
 થી, જઈ દૂર જગ્યા પસંદ કર તું ખાસ.

જુએ કોઈ ધરાંની, તુરાંની, ન બસ,
 નહીં બેઠયે દોસ્તો, કે ક્યાંદરસ
 દીધો પાદશાહે તેને એ જવાબ,
 કે અય શેર લય'કાર જંગના શીતાબ !
 છું તે બેગુનાહનો દુઃખી હુંજ પીસર,
 સિયાવક્ષ, મુવો શાહના જે હાથ પર. ૨૪૪૮
 કીના માટે આવ્યો છું મયદાં મુંદામ,
 ન કે તખ્તો, મોહોરોને, માટે તમામ.
 આવ્યો થઈને તઈયાર તું બાપ પાસ,
 સેપાહથી તેં માંગી ભારી જંગ ખાસ.
 મનેજ તેરો, તો ના હતું ઠીક ખાસ,
 મોકળતે બિતરતાને બે તારી પાસ.
 હવે મર્જીતું કોઈ બે જંગ મુકામ,
 સેપાહમાંથી જે દૂર હોય તમામ.
 કીધો કબોલ કે બેતરફથી મગર,
 મદદમાં ન આવે કોઈ કીનાવર.
 ને આપણનાં જુ'ડા ધરાવનારા આવ્ય,
 સમાળવું, સિયાહ દીન તેઓનો ન થાય.
 ગયા કબોજથી બે જણાં દૂર એમ,
 મઝા કરવા ખુશ મર્દખી જાય જેમ.
 પુગા તે જગે જ્યાં સિહો વાઘ મસ્ત,
 મુકે પગ ન બેઆબ ધર્તિએ સખત.
 હતું મયદાં તે જંગ લાયક અતી,
 કે ખારબમની હુદ તે જગાએ હતી.
 ન શકતાં ગરૂડ ઉડી આકાશ પર,
 કોઈ લાગ રેતાળ, કોઈ સખતતર. ૨૪૪૯

કીધું ત્યાર બોહળું લડઇતું મેદાન,
 બે જંગીએ, ભયંકર વરૂના સમાન.
 સવાર આવ્યા, સિંહો કુદે ગાર જેમ,
 શિકારને દીવસ થઇને વિકાળ, તેમ.
 પડ્યા લડવા નેઝાઓ લાંબા ધરી,
 નિંચે જ્યારે ખુરશીદ ઊતર્યો ફરી.
 નહીં નોક નેઝાઓની રહી તમામ,
 પસીને થયાં તર તે પાખર લગામ.
 ધરી શમશીરો, ગુર્જા રૂમી ઝખર,
 વળગ્યા લડાઇ ભર્યા એક દીગર.
 સવારોની ગર્દે હવા થઇ સેયાહ,
 ધરાયા ન લડવાથી તે જંગગાહ.
 શીદેહે બેયું ખુસરૂનું બળ, ને હામ,
 પડ્યાં આંસુ પાપણુથો ચેહેરે તમામ.
 ગયો સમજી, ઇઝદી ખોરેહ ઝખર,
 રડવું એથી પડશે મને પોતાપર.
 તરસથી કરવા પડ્યો ઘોડોખી ગમ,
 થવા લાગ્યું તે મર્દનું ઝોર કમ.
 બે તંગ તેથી બન્યો, કીધો દીલે ક્યાસ,
 કહું છું બે શાહને લડાઇમા ખાસ. ૨૪૫૦
 કે આવ આપણુ કુશતીમાં ખ્યાદા થઈ,
 લડ્યે ખુન, પસીનામાં, ગર્કાવ જઈ.
 ન ખ્યાદો થશે લાજ લાગશે અપાર,
 કરવા તેના શાહી બદનને ખુવાર.
 એવા ચારાથીખી ન છુટો થવશ,
 તો બેશક હું અઝદાહના મોહમા જવશ.

કહ્યું કે ઓ શાહ નેત્રા, તેગે, તમામ,
દરેક જણ લડે છે, ને ફેરવેય લગામ.
કર્ચે જંગ પ્યાદા બનીને નિદાન.
ને લખાવે પંજાઓ સિંહના સમાન.

મગર શાહ કયખસરેયે તેજ વાર,
લીધા બાણી બદ ખ્યાલના તે વિચાર.

કહ્યું દીવથી સિંહ, જંગ કુવતનો ઝખર,
નખીરે ફરીદુન, પશંગનો પીસર.

થશે આસુદો તો તે કાપશે આં સર,
ઘણાં શેર દીલોને રડાવશે ઝખર.

અગર પ્યાદો થઈ જો કરૂ છું હું જંગ,
થશે ઇરાંનીઓ ઉપર કામ તંગ.

કહ્યું ત્યારે રોહાંમે અય તાજવર,
લખવ તુખમ ના શર્મી કામે ઝખર. ૨૪૫૧

પેયાદો અગર જંગ કરે શહરચાર,
તો કાં જોઈયે મયદાંને એટલા સવાર?

ઘોડેથી જો પગ ધરવો છે ખાક પર,
તો હાઝર છું ફેશવાદી ખુનપાદ અગર.

કરૂ જંગ પ્યાદો તેની સંગ ઝખર,
તું છે ગેતીનો શાહા બાકદુર મગર.

કહે તુર્ત રોહાંમે શહરચાર,
કે અય મહરબાં મુજ પહલવાં સવાર!

દેલાવર પશંગ છે તુખમથી પશંગ,
સમજ કે તે તારેથી કરશે ન જંગ.

ટકી શકશે જંગમા તેની સાંમે નહીં,
ન સરદાર છે એવો તુરકી મહીં.

છે તુખમે ફરીદુન તે જંગી નર,
 એવો માએ જણ્યો ન કોઈ નામવર.
 નથી શર્મ મુજને જવા તેની જંગ,
 લડીશું પેયાદઓ જંગે પલંગ.
 પેલી ગમ દુલાખ્યો ગયો શિદેહ પાસ,
 કહયું કે બદીથી આં શત્રુની નાહાસ.
 સિવા પાછો ફરવા ન ધારતો શિતાખ,
 નથી જંગે ખુસરૂની તારાંમા તાખ. ૨૪૫૨
 વખત પર જવું નાસી શત્રુથી બસ,
 પોતે પોતાથી લડવા કરતાં સરસ.
 શીદેહ બાહ્યો નાંમી દુલાખ્યાની પાસ,
 કે છુપતો ન મદોનો આવાઝ ખાસ.
 સમજ કે મેં બાંધી છે જ્યારથી કમર,
 ઉડાવ્યું છે ત્યારથી મેં ખુરશીદે સર.
 આવો દબદબો, ઝોર, શકિત નિદાન,
 ન કોઈ જોયો મયદાંને જંગ પહલવાન.
 કે થાય નાંસવા કરતાં તો અસ્તોદાંન-
 લલુ, માડ આંચે લડાઈ મેયાન.
 ન આંસમાની ગદ્દીશે બચશું અગર,
 હો અઝદાહની આંખો કચડનારા ગર.
 હશે મોંત માડ એનાજ હાથ પર,
 બચાવશે ન દોસ્તો, કે દુશ્મન મગર.
 હું બાણું છું મરદી, કુવત, કયાંથી છે,
 ખુરેહ નામવર પર ખુદાઈ છે એ.
 મગર ખ્યાદો લડવામાં ફાવશ કદી,
 કરંશ વેહેતી જંગમા હું લોહીની નદી.

શીદેહને કહે ગેતીનો તાજવર,
 કે ખુઝડગ ખુન્યાદ અય નામવર. ૨૪૫૩
 થયો તુખમે ક્યાંનીમાં ના બેશુમાન,
 કીધી હોય જેને જંગ પ્યાદા નિદાન,
 મગર તારી ઇચ્છા છે એવીજ તમામ,
 તો ઇચ્છાથી તારી ન ફેરવથ લગામ.
 નિંચે આંચો શખરંગની પીઠેથી શાક,
 ઉતારી તેણે સરથી ક્યાંની કોલાહ.
 અને દીધો રોડાંમને કીંમતી અરપ,
 ને ચાલ્યો મીસાલે તે આઝરગોશરપ.
 પશગે દીઠો પ્યાદો દૂરથી અગર,
 આંચો ઘોડેથી નિંચે જંગી મગર.
 વળગ્યા તે મયદાંને હાધી સમાન,
 ખુનો ખાક લાગા મેળવવા નિદાન.
 શીદેહે દીકું શાકનું કદ, ઝોર, પુર,
 તથા એવી શક્તિ, ને થઝદાંનું નુર.
 જેથી કરતો ચારો છટકવા અગર,
 કે શોધે તે લુચ્યો બહાના ઝખર.
 ગયો પાંમી ખુસરૂ તેનો ભેદ જ્યાર,
 કે માર્યો તુરત તેણે ભારે પોકાર.
 ને બળથી તે ગેતીના રખ કીદેંગાર,
 માર્યો હાથ કયખુસરૂએ નામદાર. ૨૪૫૪
 ગોયા શેરે નર ગોરખરની ઉપર,
 મારી હાથ નાંખે તે ગુર ઉંધે સર.
 સીધો હાથ પીઠે, ને ડાલો ગર્દન,
 ઊઠાવી પટક્યો ઝમીને તદન.

બરૂ જેવો કાંઠોળી પીકનો મુંદામ-
 દુટો દુઃખથી, ને લાગો પગળી તમામ.
 ખેંચી મ્યાંનથી તેજ શમ્શીર બાહાર,
 ચીયું નામવરનું તે દીલ તેજવાર.
 કીધું સર્વ બખ્તર તેનું ચાકચાક,
 પછી સર ઉપરળી તેના નાખી ખાક.
 રોહાંમને કહયું આં બુરો બે મીસાલ,
 જે છાળકો, મગર જંગી મામો છે હાલ.
 મુવા બાદ મેહેરબાંની કરજો દરેક,
 બનાવજો એનું શાહી દોખમુંળી એક.
 લગાડજો સરે કસ્તુરી, ને ગુલાબ,
 શરીરે ચોપડજો કપુરળી શીતાબ.
 ગલે સાંકળીળી સોનેરી કરી,
 કોલાહ માથે અંબરથી મુકજો ભરી.
 દુભાખ્યાએ કીધી જો રાહમાં નિગાહ,
 તો જોયું તને નાંમબરદારે શાહ. ૨૪૫૫
 કે રેતીથી બિચકી ખુને તર બ તર,
 જતા તર્ક ફોજો શહા સર બ સર.
 આંચો ત્યારે રડતો શહાની તે પાસ,
 કે અયે નાંમવર, દાદગર, શાહા, ખાસ !
 હતો તેનો નોંકર હું નાચીઝ અપાર,
 ના પહલવાન કે ના હું જંગી સવાર.
 બખ્શ મેહેરબાંની શહા મુજ બિપર,
 તારા બવે આંસ્માન રહો શાહ તર.
 કહયું શાહે, મુંજથી જે જોયું તદન,
 તે ફેહેજે મમાવાને જઈ અંબુમન.

હતાં આંખો, દીલ નામદારોના રાહ,
 કે આવશે શીદેહ ક્યારે હયાં જંગગાહ.
 ગયો સ્વાર દોડી રેતીથી નરમ,
 જિંઘાડે સરે, આંખે આંસુ ગરમ.
 છુપો ભેદ ખુલ્લો કીધો તેણે ખાસ,
 કહ્યો સરવે તુરકીઓના શાહ પાસ.
 થયો પાદશાહ ગેતીથી નાજીમીદ,
 ને પીખ્યા કપુર જેવા ખાલો સુકીદ.
 ભરી રેત ઉડતી, તેણે સર મેયાન,
 આવ્યા ફોજોથી જે હતા પહલવાન. ૨૪૫૬
 જોયો જેણે કે શાહે તુરકી ચહર,
 તેણે કુલ પોશાકો, ને ચીર્ષાં જીગર.
 હતો શોર એવો સેપાહ દરમેયાન,
 કે આવી દયા મેહરો, માહને, નિદાન.
 અને ખાલ્યો રડતો તે અફરાસેયાખ,
 ન જોવશ હવેથી હું આરામ ખાખ.
 મદદ સોગમાં મુજને કરજો મુદામ,
 તમે મન એનો સોગ ધરજો તમામ.
 નહીં જોશે શમશીરની નોક મ્યાંન,
 રહીશ ના હવેથી હુંખી શાહમાંન.
 હવે જોડી દાંમનનેખી એક દીગર,
 ન રાખશું ઝમીં, મુલક, ઇસં શહર.
 ન ઇન્સાં સમજ, બલકે દેવ, જાનવર,
 ન થાય જેનું આં દર્દે દુઃખી જીગર.
 નહીં હોતી આંખોમા તેની શરમ,
 ન મુજ દર્દે થાયે જેનું લોહી ગરમ.

લડાયક હુતો સ્વાંર માહુતાળ ચહર,
 નદી કાંઠેનું ગો સરવનું શજર.
 ખુની આંસુ આંખેથી પાડતો તે પાસ,
 એવું દર્દ ! કે યારો ના વધે પાસ. ૨૪૫૭
 હરેક નામદારોએ દેવા જવાળ,
 જ્યાં પાદશાહ પાસ ખોલી શીતાળ.
 કરો દુખ આંસાં તુપર દાદગર,
 કરો કર ભર્યાં દુશમનના જીગર.
 અમોમાથી ઢીલ કરશે એકબી ન બસ,
 પશંગના કીના, હર્દે, રાતો દીવસ.
 અમો રડતાં કરશું દીલે કુલ સેપાહ,
 ને છાંટશું સરો તેઓના જંગગાહ.
 ન કંઈ રાખ્યું ખુસરૂએ બાકી મગર,
 વધાર્યો છે હમણાં કીને, કીના પર.
 દુઃખે શાહના, દુઃખી સેપાહ થઈ ગયા,
 પોકાર, ભેશ, કરતા દીલેરો થયા.

ક્યખુસરૂ અને અફ્રાસિયાખનાં લશ્કરની ભેગી
 લડાઈ અને અફ્રાસિયાખનું નાસી જવું.

બે સર કાઢ્યું વૃશ્ચિકથી સુર્યે બાહાર,
 થયા જંગલે મુર્ગાઓના પુકાર.

તો છાવણીથી ઢોલોના આવ્યા અપાર,
 નગારાં, ને કર્નાયોનાખી, પુકાર.
 દીલેર તેગ મારનારાઓ દસ હજાર,
 ચલાવ્યા 'જેહને લડઇના તઇયાર.
 આવ્યો જંગમા જંગી, જીતનારો જેહાન,
 તુરક સ્વારોએ હાથ લીધી કમાન. ૨૪૫૮
 પડ્યો બાહાર ચાલાક સંગ દસ હજાર,
 ઝખાં ગાળોથી, લખ ખુને પુર અપાર.
 જોયા જ્યારે ખુસરૂએ તેઓને પાસ,
 ફર્માવ્યું, તો કાવેનો કારનખી ખાસ.
 આવ્યો પાહાડ સમ કલ્ખગાહથી બહાર,
 લડાયક સેપાહ સાથ લઈ દસ હજાર.
 ગોયા ગદ્દ, જંગ ગોસ્તેહમ નવદરી,
 આવ્યો દોડી જુ'ડો લડઇનો ધરી.
 બલુ જગ થઈ ગદ્દે સ્વારે ઝર, ઝર,
 ઝમીં પુર સેપાહથી, હવા જુ'ડે પૂર.
 આવ્યો ફરોજ વચ્ચેથી ક્યખુસરૂ શાહ,
 અને ત્યાંથી અફરાસેયાળ જંગગાહ.
 થયું એમ કે બન્યું સિયાહ આસમાન,
 આવ્યાં ચક્ર બાહુદુરોની આંખ મ્યાન.
 ફતેહમંદ લડાયક જો કારન થયો,
 તો જેહન દેલાવર તે હારી ગયો.
 થયો કોહની દાંમન ઉપર રમાહ સવાર,
 ફર્યા જંગ મયદાંથી જંગી તેવાર.
 થયો ખુશ ઇરાંનીઓથી શહરયાર,
 ફતેહમંદ લડાઇમાં બન્યા જેવાર. ૨૪૫૯

રહ્યા જંગ તઈયારીમાં રાત ભર,
 ન ખાણી કે પીણી કીધી કંઈ અગર.
 ઊઠાવ્યું સુર્યે કર્ક રાશિથી સર,
 ખની જંગ ભરી ગેતી શેરે અખર.
 તે બે મુઠ્ઠના લશકરે ખેંચી સફ,
 લાવ્યા જંગ માટે લખો પરખી કફ.
 તથા શાહે ઇરાંખી, પીઠે સેપાહ,
 ગયો દૂર નોકરની સંગ નેકખાહ.
 થયો ખ્યાદો, થોડોક ચાલ્યો જેવાર,
 કીધી યાદ ગેતીના રખની તેવાર.
 ને ચેહેરો મસબો સિયાહ ખાક પર,
 કહ્યું પાક ઇન્સાફી અય દાદગર !
 તું જાણેચ, સિતમનો હું જોયલો મુદામ,
 ખુશીથી ગુઝાર્યાચ ખુરા દીન તમામ.
 તો મારી તે મુઝીને લે વેર મુંજ,
 સિતમ જોયલાઓનો રહાખર છે તુંજ.
 પછી ત્યાંથી દીલને ભરી ગમ થકી,
 કીને સર ભરી તુખે આદશન થકી.
 ને આવ્યો પુકારતો તે વચ્ચે સેપાહ,
 ધરી સર ઊપરખી મુંખારક કોલાહ. ૨૪૬૦
 કે ઊઠ્યા ત્યાં રણશિંગડાંના પુકાર,
 નગારાં, ને કર્નાયોના, બેશુમાર.
 સેપાહ સાંભીખી પાહાડ જેવી મુદામ,
 ચાલી જોશ કરતી ટોળાંબંધ તમામ.
 હુતી ફઝોજ તે ગોયા દર્યાએ આખ,
 હુતા વચ્ચે જેહન, ને અફસોસેયાખ.

વધ્યાં બેહુ લશ્કર જો છોડી જગો,
 બાણે ખીણ જંગલને આવ્યા પગો.
 થયો ગદ્દે લશ્કર, સિયાહ આક્રતાબ,
 ને તેગોની નોકે, ને પરથી ઓકાબ.
 કર્નાયોના શોરે, ને ખાંગે સેપાહ,
 દીલેરોના ગુર્જોથી તે જંગગાહ.
 પીગળતાં કોહો, લોહું, પથ્થર, ઝખર,
 શું જંગલમા ચિત્તા, શું હર્યે મગર.
 હવા શોરે પુર, ને ઝમીં જોશ મ્યાંન,
 લાગા ફાટવા મસ્ત વાઘોના કાંન.
 ગોયા સારી ગેતીમાં અહુરીમનો,
 કે આંસ્તીથી દામન સુધી દુશમનો.
 થયા ઢગ જગેજગ પહાડો સમાન,
 દીલેરે ધરાં ને તુરાંના નિદાન. ૨૪૬૧
 પગો, હાથ, સર, ખુને, રેતી ભરઈ,
 ઝમીનખી દીલે કાંપવા લાગી ગઈ.
 ઝમીં મુલ્ક કુલ નાઅલ નિચે નિદાન,
 કાંજ લોહીની પાયલાં કપડાં સમાન.
 પછી કુલ અક્રાસ્યાબના નામવર,
 આલ્યા, ગોયા કીશતીઓ પાણી ઉપર.
 ધસ્યા અંમારીઓના હાથીઓ પાસ,
 હતા જેમા બેઠા તીરંદાઝો ખાસ.
 હતો ગોયા કીલ્લો, સામે કલબગાહ,
 ઉભા રાખી હાથી, કીધી બંધ રાહ.
 વરસ્યા તીરો હાથી પરથી અગર,
 થયા શોરોખી ધર પકડના ઝખર.

ધસ્યા નેંઝાદારો, ને હાથી, મગર,
 તે કલ્પે સેપાહથી સેપાહખી ઝખર.
 અફાર્યાખે કીધી ખેમાઈલ નઝર,
 અંમારીના હાથી, સેપાહ ભારી પર.
 તો મસ્ત હાથી, ને સઉ ચલાવી સેપાહ,
 કે થઈ ગુન રોશની, ખની જગ સેપાહ.
 પુકાર્યો કે અય જંગી નામેવરો !
 જગા માટે કાં ભીડ એવી કરો ? ૨૪૬૨

ઊભા કાં અંમારીના હાથીઓ પાસ ?
 છે જંગ, અને જંગી, તો કંઈ માઈલ ખાસ ?
 આગળ કલ્પગાદ ને અંમારીથી જાવ,
 તથા ડાલી ને જમણી ગમખી ફેલાવ.
 કહ્યું કે જેહન જંગ અઝમાનાર,
 વધે, લઈ સેપાહના ખુઝરગો અપાર.
 સવારો લડાયક તે હોય હસ હઝાર,
 લડાઈને લાયકના કુલ નેંઝાદાર.
 ડાલી ગમ લડાઈનો જંગી ખખર,
 ગયો તુર્ત, સંગ મહોની નામવર.
 દીડી ખુસરૂએ જંગે તુરકી નિદાન,
 કે છુપ્યો જેથી સુર્ય ફરતો જહાન.
 તો ફર્યો પોતાના તે નામીઓ પાસ,
 હતા જે લડાયક પહલવાનો ખાસ.
 ને ફરમાવ્યું કે તેઓખી ડાલી ગમ-
 પ્રકાશિત કરે, મેષના સુર્ય સમ.
 ચાલ્યા હસ હઝાર નાંમદારો મુહામ;
 હતા ખખતરી, ગોઝદારો તમામ.

બોલ્યો . શાહા શરમાળેસુરીની પાસ,
 કે કુઓળે ધરાં નામદારેખી ખાસ. ૨૪૬૩
 લડાયક ચુંટી કાઢ તું દસ હજાર,
 જવાં, પહુલવાં, જંગ લાયક, સવાર.
 ખેંચઈ શમશીરો બે સફે દરમેયાન,
 પડવા લાગ્યાં ઝીન પર સરે બેશુમાન.
 વળગતાં બે લશ્કર એરીતે થયાં,
 બન્યાં એમ, ગોચા કે લેખાઈ ગયાં.
 ચકાયક બે તર્ફી રહ્યા શોર થઈ,
 નદી જંગમા લોહીની વહી ગઈ.
 અંમરીના હાથી કીધા એક ગમ,
 બની ગેતી નીલના તે દર્યાવ સમ.
 ઉઠી ગર્દ ડાલે સીધે હાથ અપાર,
 માગ્યું જંગ બખતરને શાહે તેવાર.
 પડ્યો કલ્પથી સંગ રૂસતમની બાહાર,
 સેપાહની પનાહ, કરતો બેશે પુકાર.
 અવાઝો થયા કર્નાયોના, ને કુસ,
 તો એક હાથે ખુસરૂના, સરદાર તુસ.
 થયો ત્યાર કાવ્યાની લઈ ભુંડો હાથ,
 ઝરી બેડા પેહેરનારા પેહેલવાનો સાથ.
 જગાએથી જઈને દુઃખી દીલ સાથ,
 ઉભા શાહે ધરાંનને ડાલે હાથ. ૨૪૬૪
 લડાયેક રૂસતમ સીધા હાથ પર-
 ને ભાઈ ઝવારેહ, ગયા બેહુ અગર.
 જહાં બેયલો ગુદઝે કેશ્વાદગાન,
 ખુઝર્ગોખી કંઈએક આઝાદગાન.

ઊભા તેઓ સરવે, તહમતનની પાસ,
 અરઅરપ, મનુશાંન, નેંક ખ્યાલ ખાસ.
 થયા જંગગાહે પકડ ધર પુકાર,
 એવી જંગ ભેશે ન કોઇ જીનહાર.
 તમામ લાશોથી મયદાને જંગગાહ,
 તે ધુળ ભર્યા માર્ગે જણાંતી ન રાહ.
 ભરઈ રેતી કુલ લાશો અખમીથી બસ,
 હતો જેળી કોઇનો કે ખુરો દીવસ.
 થયુ લોહીએ જયહુન બેયાબાં અખર,
 ભે એક સર વગર, તો બીજે ઉધે સર.
 સવારો, ને ઘોડાના, મયદાં પુકાર,
 નગારાંથીબી ઊંચા ચઢયા અપાર.
 તું કહે ગોયા કોહતું ચિરાતું જીગર,
 અમીન સ્વારોની સાથે ઉડતી મગર.
 વિના સરના તન, ને તનો વિના સર,
 અવાજો હતા ગુર્જોનાબી અખર. ૨૪૬૫
 ચમક તેજ શમશીર ખંજર તણી-
 થી, રાહ ભેતો ખુરશીદ નાસ્વા ભણી.
 તું કહે ગોયા આવીને વાદળ સેયાહ,
 હતું ખુન વરસાવતું જંગગાહ.
 થયો ડાભી ગમ જેવો ફર્તુસ તખાહ,
 કે હાથે ફરીબોર્જે કાવુસ શાહ.
 ને જમણે, મનુચેહેરના હાથ પર,
 'કહીલા, સો હાથીને તનનો અખર.
 તુફાન એક, વાદળબી મધ્યાંન રોઝ,
 આબુ, જેથી ખુરશીદે ગેતી ફીરોઝ-

ને ઢાંક્યો, તો ગેતી સિયાહ થઇ ગઇ,
 તથા આંખોથી જોવાથી મંદ થઇ
 આંખો નિંચે ખુશીદ જ્યારે અગર,
 ધુન્ધું ડરથી તુરકીના શાહનું જીગર.
 સવારોના જોશે હરેક કેશવરો,
 હરેક શેહેર, હર મુલ્કના, અક્સરો.
 જુદા જુદા, બખ્તર જુદાં, બેશુમાન-
 થી, થઇ લાલ, પીળી, ને જાંબુડી જેહાન.
 નિગાહ ગર્સીવજે કીધી પીઠે શાહ,
 ને લાંચો લડાઇમા સઘળી સેપાહ. ૨૪૬૬
 મોકળુંબી લશ્કર તેણે જમણી પાસ,
 જે નામીયું, એકદીલ, ને સંપીલુ, ખાસ.
 અને ડાલી ગમળી સેપાહ એવી ખાસ,
 ને વિખેયાં સરદારોની ચારો પાસ.
 કે તલવારોના સ્વાર ચાળીસ હજાર,
 ચુંટી લીધા બુઝરગો ૧૫૪૨ ગુઝાર.
 ગયો ગર્સીવજ પીઠે લશ્કરની ખાસ,
 શિતાબીથી આંખો તે લાઇની પાસ.
 પડી લાઇની લાઇ પર જો નિગાહ,
 તો હીમ્મતથી આગળ ચલાવી સિપાહ.
 પકડ, ધર, દે, ઉઠ્યા સેપાહમાં પુકાર,
 હવા છુપી તીરોના પરથી તેવાર.
 આંખું અંધારૂં સુર્ય પાછળથી ખાસ,
 આંખો રાતનો ચેહેરો દહાડાની પાસ.
 ત્યારે ગર્સીવજ બદ ઠગારોની ખાસ,
 આંખો કાંપનો, ધુન્ધતો, લાઇ પાસ.

હવે લડશે કોણ પહલવાંમાથી મર્દ ?
 ઝમીં ખુને તર છે, હવા પુર ગર્દ.
 સેપાહ ખેંચી લે, રાત, થઈ, ચારો કર,
 ન તો ઉઠશે તુર્કોથી શોરો ઝખર. ૨૪૬૭

સેપાહ લાગશે, રેહેશે લડતોજ ગર,
 ન પોતાન તન સાથે તું જંગ કર.
 હતો જુસ્સે, ગુસ્સે, દીલે શાહ તુરાન,
 ન તુંન્દીથી સમજી તેણે વાત કાન.
 ને માર્યો તેણે ઘોડો વચ્ચે સેપાહ-
 થી, આવ્યો દોડી, પાસે તે જંગગાહ.
 ને માર્યા ઇરાંનીમા કંઈ નામવર,
 એ ભેઈ આવ્યો ખુસરૂ મદદની ઉપર.
 બે શાહો, બે દેશો, તણાં કીનેદાર,
 ઉતરતા સવારોથી પડ્યા બાહાર.
 ન જેહન, ને ગર્સીવઝે ભેયું ઠીક,
 કે ભયે તે લડવાને ખુસરૂ નજીક.
 જેથી તેને વાળ્યો ધરીને લગામ,
 ગયા ત્યાંથી આંમુયના રણને મુકામ.
 ફર્યો તે, કે ઉસ્તુકીલા તેજ વખત,
 આવ્યો, કે કરે શાહાથી જંગ સખત.
 આવ્યો જંગી ચિત્તા જેવો શાહ ઇલા,
 બીજો જંગનો નામીચો બોરઝુઇલા.
 ત્રણે જણુ ગોયા સખત પત્થર હતા,
 બેઅબી ભરેલા, સીતમગર હતા. ૨૪૬૮

ભેયુ એમ શાહે સેપાહ દરમેયાન,
 આવ્યો તેજ ઘોડો કરી કોહ સમાન.

માર્યો નેઝો ઉસ્તુકીલા જંગી પર,
 નાંખ્યો ઝીન પરથી ઝમીને ઝખર.
 દોડ્યો શાહ ઇલા નઝદીકેથી સેપાહ,
 માર્યો એક નેઝો કમરબંદે શાહ.
 ધ્યો નેઝો ના બખ્તરે કારગર,
 નહીં તેના રેશન દીલે લાગો ડર.
 ભેયાં તેના ખુસરુએ હીંમત ને બલ,
 તુરત મ્યાંથી તેગ ખેંચી તે પલ.
 કીધા કટકા બે મારી કમર ઉપર,
 દીલે લાગો બોરઝુઇલાનેબી ડર.
 એવો ઝખમેશાહ બોરઝુઇલાએ જ્યાર,
 ભેયાં બળ, ને હીંમત, ને શક્તિ અપાર.
 ગયો નાસી તે ભેઇ અંધારૂ તમામ,
 ગોયા ફાટતું તન ઉપર તેના ચામ.
 સેપાહે દીઠો એવો બે દસ્તે શાહ,
 ન ટક્યો દીલેર કોઇબી જંગગાહ.
 અફ્રાસ્યાબને થઈ બખર મઓત સમ,
 થયાં બે તે બરગશતા કામ એકદમ. ૨૪૬૯
 તુરક સ્વાર વાકેફ થયા બે મુંદામ,
 થયા હાથ લડવાથી કોતાહ તમામ.
 ગયા જંગગાહ છોડીને બે તે ખ્વાર,
 તો ફર્માબ્યું મારીને મોટે પુકાર.
 છે રાતને લીધેજ તારી આં બાહદરી,
 બઉચ રાતની જંગથી હું ફરી.
 ફુકો છે પવન બેકે આજ એક વાર,
 તારેજ માટે ખોલી ખુશાળીના બાર.

આં રોશન બને રોઝ બેબે તું મુજ,
 કે બુડો દીલ અફરોઝ બેબે તું મુજ.
 કરશ ધર્તિ જંગલની દરીયો તમામ,
 કરશ નુરી ખુરશીદ 'સુરખયો મુદામ.
 બે શાહો, બે લશ્કર લડાયક તમામ,
 ફર્યા પાછાં પોતાની છાવણી મુકામ.
 થઈ રાત કાળીથી અરધી પસાર,
 ફલક ફર્યું રફરતા ગોળા પર જેવાર.
 બાંધ્યો તુરકી સરદારે સામન મુદામ,
 દીધાં ટોપ બખ્તર સેપાહને તમામ.
 ફર્માન્યું કે મુખડા ઊપર દસ હઝાર,
 રહે ત્યાર બખ્તર કોલાહના સવાર. ૨૪૭૦
 અગર બે કરૂ હું પસાર આય આબ,
 કહે એમ લશ્કરને અફરાસેયાબ.
 થબે એક પુઠે એક તમેબી પસાર,
 ન કરતા જયહુન, રાત, દીનનો, શુમાર.
 સિયાહ રાતે સંગ ફર્યોજ અફરાસેયાબ,
 થયો પાર આમુયથી ઓળંગી આબ.
 ઉગટ રાહે, ને મુલ્કની સારી રાહ,
 સરાપદાં, તંબુ, હતા બેસેપાહ.
 ઊઠાવ્યું બે કોહથી સુફેદીએ સર,
 સેપાહ બેઈ ન મયદાં, તલાયાએ ગર.
 આગ્યો ખુશ બખરથી શહનશાહની પાસ,
 કે આં જંગથી શાહ ગયો નાસી ખાસ.
 બેઠયેય સરાપદાં, ને તંબુ, તમામ,
 નથી સ્વાર દુશમનનો કોઈ તે મુકામ.

સુની ખુસરૂ દોડી, પડ્યો ખાક પર,
 સેતાયશ કીધી દાદારે પાક પર.
 ને બોલ્યો કે અય નુરમંદ કીદેંગાર !
 જહાંદાર, દાદાર, પર્વરદેંગાર !
 દીધાં તેજ બળ, રાજ્ય, ખોરેહ, ઝગર,
 કીધાં અધ શત્રુના જાંનો જીગર. ૨૪૭૧
 સીતમગરને ગેતીથી દૂર રાખજે,
 સદા ડરથી દુઃખ્યો ઝરૂર રાખજે.
 ધરી ખુરશીદે ઢાલ ઝરરીન અગર,
 ધર્યો રાતે પરદો ફીરજાનો સર.
 શહા બેઠો તખ્તે હાધીદાંત પર,
 દીલઅફરોઝ ધર્યું પેલું તાજ સર.
 સીફત કરતા આવ્યા તે પાસે સેપાહ,
 કે રહેજો અમર લાયકે તખ્તગાહ.
 બની ગંજે, હાજત વગરની સેપાહ,
 ગયો છે જે રહી ફરજોજનો ચીની શાહ.
 બોલ્યા સઉ કે એટલોજ છે ગમ ખમુસ,
 કે નાઠો તે લઈ ફરજોજ, કર્નાયો, 'કુસ.
 દીલેરોના હાથે સિયાહ રાતે ગર,
 ગયો છે જો છટકી એવો નામવર.
 કહે તેઓને એમ ચાલાક શાહ,
 કે અય નાંમદારો ઇરાની સેપાહ !
 મુવેલો ભલો, શાહનો શત્રુ જો કેઈ,
 ભલું, નાસે જંગથી દુઃખોખી તે જોઈ.
 દીધો દાવરે મર્તબા આં મુદામ,
 મોટઈ, તાજ, અને શહનશાહી, તમામ. ૨૪૭૨

તો ગેતીમાં તેની સેતાયશ કરો,
 દીવસ રાત તેની નેયાયશ કરો.
 કરે છે તે ચાહે છે તો બાધું અખત,
 બેસાડે છે એક બેહુનરનેબી તખત.
 એપર સ્વાલ, હીલચાલ, થઈ ના શકે,
 તેના હુકમ સામે ન બંદો ટકે.
 રહીશ જંગે મયદાન હું પાંચ રોજ,
 છે હોર્મઝદ રોજ છઠ્ઠે ગેતીફરોજ.
 ચલાવીશું સાતમે દી હયાંથી સેપાહ,
 ફીનો તે વધારનારો, હું ફીનેખાહ.
 પછી પાંચ દહાડામાં તે જંગગાહ-
 થી, શોધ્યા મુવેલા ધરાની સેપાહ.
 ધોયા મટ્ટીથી તે ધરાંની તમામ,
 ફીધાં લાશો લાયકના દોખમાં મુદામ.

કયકાઉસની દરબારે કયખુસરૂની પ્રતેહ-
 મંદીનું નામું.

ફર્માવ્યું જેથી તેની પાસે 'દબીર,
 ગયો કાગઝો, કસ્તુરી, લઈ અખીર.
 લખ્યું નામુંબી શાહ કાઉસ ઉપર,
 હકીકત લડઈગાહની લાયક અગર.

શુર કીધી નામાની, સીફતે ખુદાય,
છે લાયક સીફત, આંપણે રહનુમાય. ૨૪૭૩

બીજી વાત તું મારો શાહે જહાન,
પિદર સમ કરેય મારા જીવની પિછાન.

મોટઇ જેની રહેજે કોહો સમ અમર,
થજે તેના શત્રુના ઝખ્મી જીગર.

પુગો ઇરાંથી જઈ ફરખ રેતી પાસ,
કીધી જંગ ત્રણ ભારી, ત્રણ રાત ખાસ.

સવારોની સંખ્યાબી અફરાસેયાખ-
ની, જોઇ હશે દાંનાએબી ન ખાખ.

કે ત્રણસો કપાયલાં સરે નામદાર,
રવાંના કીધાં જે તું પર શહરયાર.

કુતુબ, ખેશીઆ, બીરાદરબી, તેના,
ને ખ્યારા અમીરો, પીસરબી તેના.

જસો નામદારો છે બાંધેલા છેક,
જે છે જંગમા સો સિંહો સમ દરેક.

થઇ જંગ મયદાંને ખાઝમ અગર,
ફલક આફરી કહે એવી જંગ પર.

તે નાહડો, અમે તેની પુઠે નિદાન,
ગયા છીયે, જોઇયે ફરેય કેમ જહાન.

કીધી મોહોર કસ્તુરીની નામા પર,
પછી સુક્કી રેતીથી કીધી રંગુઝર. ૨૪૭૪

કહ્યું ધન્ય હોજે આં મયદાંને જંગ !
સદા નેક બખ્તી રહો જેની સંગ !

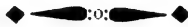
હવે ફર્યો જંગથી જો અફરાસેયાખ,
ઓળંગ્યું પવન તેઝ સમ તુર્ત આખ.

સેપાહ આવી ફરિયાદ કરાખાન પાસ,
 કહ્યું સઉએ જોયલું લડાઈમાં ખાસ.
 રડ્યો તુર્કીઓનો શહા ત્યાં ઝખર,
 ને જવતા તેના તુખમના જે અગર.
 અતીશે તેના વાહુણાં ફરજદો કાજ,
 કુતુંબીઓ, ખેશીઓ, પયવદો, કાજ.
 ઉઠ્યો શોર એવો કે વાદળ ઝખુન,
 ગોચા પાડતું સિંહની આંખોથી ખુન.
 પડ્યો ઢીલ કરી તે જોખારાની મેર,
 ને ચાહતો કે ઉતરે લડાઈમાં શેર.
 પછી અંબુમનમા હતા જેઓ ખાસ,
 ખુઝર્ગો, અતી દાંનાઓ, તેયાં પાસ.
 થયું અંબુમન લેગુંબી મોભાનર,
 હતા ફરિયાજમાં જે સલાહના દેનાર.
 ઝખાંબી તેઓએ ખોલી શાહ પાસ,
 હતા જે લડાઈથી લાચાર ખાસ. ૨૪૭૫
 કે જે કોઈ હતા ફરિયાજમાં અકલવર,
 ગયા તે, જેથી દુઃખી આપણાં જીગર.
 નથી સોમાથી વીસ બાકી રહ્યા,
 રડવું જોઈયે, તે પર જે માર્યા ગયા.
 હવે દીલથી ગંજેની, ફરજદોની,
 ઘટે છેડવી આસ પયવદોની.
 લડાઈ પેટી તર્ફ જયહુન કીનાર,
 કીધી, જેમ ફરમાવી તે શહરયાર.
 શું આવી પડ્યું નાંદાનીથી અપાર ?
 તું જાણેય, તું શાહ છે, અમે તાબેદાર.

ધરે રૌશની શાહના જ્યાલો ને ખાસ,
 ચલાવે સેપાહ હયાંથી તે 'ચાંચ પાસ.
 આવે કીનો લેવાને ખુસરૂ જેવાર,
 તો કરવી સેપાહ ત્યાર નેમયે તેવાર.
 ને થાય શાહા આધીન આ કામે ગર,
 તો છોડવું ઘટે ગુલઝરીયુન શહર.
 ઉતારો કરે બેહેશતગંગે મુદામ,
 છે લડવા, ને રેહવાને, લાયક મુકામ.
 થયા એક મત સર્વ કોઈ એ ઉપર,
 ન ઝાહેર કીધો જ્યાલ કોઈયે દીગર. ૨૪૭૬
 ગયા ત્યાંથી સહ કોઈ ગુલઝરરયુન,
 ભરી આંખે આંસુ, દીલે ભર્યું ખુન.
 ત ગુલઝર્યુને તુર્કી શાહ ત્રણ દીવસ,
 ર્યો ચએને લઈ ખાઝ, શકરાઓ, ખસ.
 પુગો ત્યાંથી જઈ બેહેશતગંગે મુદામ,
 ન થોભતો ઘણીવાર કોઈબી મુકામ.
 હતો બેહેશત જેવો મહલ તે યકીન,
 ગોયા ખાક કસ્તુરી, ઈંટો ઝરીન.
 તે જગ્યે ખુશી, ચએનથી, તે રહ્યો,
 નચિન્ટાઈ સંગ નાણે નેડઈ ગયો.
 હરેક ગમથી લશકર બોલાવ્યું ઝખર,
 ખુઝર્ગી, ને ગરદનકશો, નામેવર.
 શરાબો, ચમન, ચંગ, સરોદે રૌબાબ,
 કુલો, નામ, મહરીલે અફરાસેયાબ.
 પીતો રાત દીન સદરિ સંગ શરાબ,
 મોકલ્યા ચારે તર્ફ નમુસ શીતાબ.

હતું એમ, હવે કેમ ફરે છે જહાન ?
હતો ભેદ શુ ? એવાં ખુલાં મેયાન ?

કયખુસરનુ અક્રસિયાખની પછાડી જવું અને
બીજી મર્તબે એકમેક સાથ લડાઈ કરવી.

ગયો જ્યારે કયખુસર ઓળંગી આખ,
કીધાં ફર ખાવું, ને આરામ, ખાખ. ૨૪૭૭
સેપાહબી નદી ગઈ ઓળંગી તમામ,
હરેક પર મોકળ્યા દોઆના કલામ.
અમો આવ્યાથી કોઈ ન રહે ધાકથી,
દોઆ માંગે અમ કાજ રખ પાકથી.
દીધું રકોને, ગંજ ખુલ્લંથી બધુ,
હતા શાહથી ખુશ, તેને દીધું વધુ.
પછી આવ્યો મુઠકે સુખદ દરમેયાન,
દીધું શહર નવું, જ્યાં ધુવડના મકાન.
કીધો ગંજ બક્ષીશ બહુ શેહેરે આય,
તે ચાહતો કે કોઈ ચીજે આખાદ થાય.
મુકામ કરતો જ્યાં, ત્યાં પનાહમાં સવાર,
હતા આવતા નઝદીકે શહરચાર.
પછી શાહને આવી ખબર એ શીતાબ,
સેપાહની, તથા કામે અફરાસેયાબ.

કે આવ્યો છે 'કાકુલહ' બે તેની પાસ,
 સેપાહ છુટા ચિત્તા જેવી લઇને ખાસ.
 કીના દુઃખ ભર્યો, તુખમથી છે તૂર,
 લડઇનોજ શોધે છે દહાડો અરૂર.
 મોકલ્યા છે બાહદુરો કંઈ ચાંચ પાસ,
 લેવા કુલ ધરિના તખ્ત તાજ ખાસ. ૨૪૭૮
 કે લશ્કર બેયાબાનમાં બહુ ખુઝોર્ગ,
 મોકળયુ' છે, સરદાર જેનો 'તુવોર્ગ'.
 છે સૌ કોઇયે ઝાહર કીધી જંગે શાહ,
 કરે નામદારોની બંદ જેથી રાહ.
 ગણી વાત શાહ ખુસરૂએ તુચ્છ અતી,
 અકલ જેની હર ખ્યાલે સદાર હતી.
 સેપાહ બદ્દથી, અર્દાબીલથી મુદ્દામ-
 આવી, જેને કર્માવ્યુ' ટોળાં તમામ.
 આવે થઈ, ને તે સાંમેથી ચાકી બચ,
 અમીર, દાંના, સદારોની, ગતી થાય.
 ગયા તે, વડો જેનો ગોસ્તકમ હતો,
 જે સિંહોની જંગે ન ગમગી થતો.
 કહયું નીમરૂની સેપાહ બેદીરંગ,
 કે બચ 'પહલવાંસુઝ' રસ્તની સંગ.
 કહયું સાંઢણીની ઉપર તેઓ મસ્ત,
 કે બેચી દોડાવે ઘોડા લઇને દસ્ત.
 તુરત બંધે લશ્કર તે બદ બખ્ત પર,
 શબીખુન મારે એકાએક ઝખર.
 ગયા તાજની શોભા, બે જણ નિદાન,
 તરફ ચાંચની એક, એક બેયાબાન. ૨૪૭૯

કીધો સુઝમાં શાહે એક માહ મુકામ,
 થયું સુઝ કુલ શાહને ચાહતું તમામ.
 દીરમ દઇ કીધી આસુદી ફરોજ સખત,
 રહ્યો ભેતો કીર્તિ લડાઇને વખત.
 હતા જે કોઇ કે લડાયક તમામ,
 ને બાણીતા, કીલ્લાઓ ઘેરવાને કામ.
 કરી ભેગા લીધા પોતા સાથ અગર,
 અને ડર ભર્યાં કીધાં શત્રુના સર.
 ઉઠાવી પછી ત્યાંથી ગરદન મગર,
 તઇયારી કરી જંગે બાધી કમર.
 સેપાહ લીધી સુગદ કશાંની મુદામ,
 રહી ગેતી તાઅબુખી અંદર તમામ.
 ખબર તુકેને થઇ કે લાવ્યો સેપાહ,
 જહાંજેય કયખુસરો થઇ કીનેખાહ.
 ભરાયા જેથી કીલ્લામાં તે તમામ,
 બની નેશ, ચર્યા, ભરી જંગ મુદામ.
 કહયું રશાહે લશ્કરની પાસે તમામ,
 બે આજે થયું છે જુદીજ રીતે કામ.
 જે કોઇ તુર્કીથી તાગે ફરમાન થાય,
 લડાઇવી દીલમાં પશેમાન થાય. ૨૪૮૦
 ન લડતા, કે ના ખુન કરતા ઝખર,
 ખુરી રાહ ન કોઇને દેખાડતા મગર.
 સેપાહ લઇ કોઇ જંગ શોધે મગર,
 ન આવે કીના ભયું દીલ રાહા પર.
 તો છે લોહી રેડવું તે વખતે હલાલ,
 હરેક જગે લડવું, અને પાયમાલ.

ઊઠ્યા શૈર ધરાં સેપાહથી ઝખર,
 જુંકી ગરદનો શાહના ફરમાન પર.
 કીધા કીલ્લા ગમ બાહદુરોએ ચહર,
 જતો કીલ્લામાં જો એક નામવર.
 તો કીલ્લાની દીવારો ટુટતી તમામ,
 ન રહેતો તે કીલ્લો કે રહેવા મુકામ.
 શું બાંદીઓ, ઢોરો, અને શું ગુલામ,
 ન રહેતી લલી ભુંડી ચીજો તમામ.
 એવી રીતે ફરસંગ સો તે ગયા,
 ન જંગલ, ન પાહાડો, ન કીલ્લા રહ્યા.
 સેપાહ લાવ્યો ગુરઝરરથુન પાસ ખાસ,
 તો લઈ ભોમિયાને ફર્યો આસપાસ.
 જોઈ બાહારનો બાગ ગેતી ઝખર,
 ખીણો, મયેદાં, કોહ, ને ઝમીં, લીલી તર. ૨૪૮૧
 શિકારે લઈ કોહ, ને વનમાં દરખત,
 હતો દેશ લાયક, શખસ ને'ક બખત.
 મોકળ્યા તલાયાઓને બાણકાર,
 કે થાય છુપાં કામોથી વાકેફગાર.
 ને તંબુળી તે પાદશાહનો જવાન,
 કે ખેચ્યો નદી વેહેતી પાસે નિદાન.
 તો બેઠો શહનશાહ સુનેરી તે તખત,
 પોતે, નામદારો, અને શાહપરસ્ત.
 કીધી રાતથી બઝમ દીન તક મુદામ,
 સિયાહ ખાકથી મુરદાં ઊઠ્યાં તમામ.
 કે ગંગમા પેલી તર્ફ અફરાસેયાબ,
 શું રોશન દીવસના, કે શું વખતે ખાખ.

કહયું એ'મ લડાયક હતા જેઓ ખાસ,
 ખુઝર્મી, ને બીસ્યારો, હોશીયારો, પાસ.
 આવ્યો હાલ શત્રુ જે માંથાની પાસ,
 શકે રેહેવું ગંગમા બની કેમ ખાસ ?
 તો કુત્ર બોલનારોએ ખોલી ઝખાન,
 હવે આવ્યો દુશ્મન જે પાસે નિદાન.
 સિવા જંગ ન જોતા અમે બીજુ કોઈ,
 કયે જવારી કાં, આંપણી જાણી જોઈ. ૨૪૮૨
 ઉઠ્યા એ'મ ખોલી તેઓ તેની પાસ,
 કીધી રાત ભર જંગ તણ્યારી ખાસ.
 કે બાંમદાદે મુરઘાની બાંગોને વખત,
 થયા શોર દરગાહ નગારાંના સખત.
 પડી ફ્યોજ મયેદાંન, છોડીને ગંગ,
 બની રાહા મચ્છર કીડીઓની તંગ.
 આવ્યા પાસે ગુલઝરચુ'નની નિદાન,
 ઝર્મી ત્યાંની થઈ કોહો બીસ્તુન સમાન.
 સેપાહ આવી ત્રણ રાત, દી ત્રણ નિદાન,
 થઈ પુર જંગ, શોરો, કુસે, જહાન.
 તેઓ સાત ફરસંગ ફેલાયા જતા,
 સેપાહ તીડ, કીડીથી, ઝયાદા હતા.
 દીવસ ચોથે એ'ચી સિપાહોએ સફ,
 પુગી ગર્મી દર્યાથી ખુરશીદ તરફ.
 હતો જમણી ગમ 'જે, હને શહરયાર,
 થતો નેઝો ખુરશીદથી જેનો પાર.
 હતા રકદમ, સરદારો અફરાસેયાબ,
 ને દાંના સવારો દીલેરો શીતાબ.

હતો ડાહી ગમ શેર જંગી તુવોર્ગ,
લડાયેકો, સરદારો, સાથે ખુઝોર્ગ. ૨૪૮૩

ને પાછળ ઉભો ગસીવંઝ કીનેખાહ,
કે દુશ્મનથી રાખે સેપાહ પર નેગાહ.
ને આં તર્ફ કયખુસરૂખી કદબગાહ-
થી, કરતો કોહો સમ સેપાની પનાહ.
શું ગોદર્જ, નવદરની ખુન્યાદ તુસ,
તુખમ નેંક ખુઝાં, મનુશાં, ખસુસ.
શું મીલાદી ગુરગી, શું ગોસ્તેહમ શેર,
હજીર, ને બહાદુર, શીદુશ, દીલેર.
ફરાખોર્જે કાઉસ સીધા હાથ પર,
ઊભો ફર્યાજ લઈ, એક તન એક જીગર.
મનુચેહેર ઉભો ડાહી ગમથી શીતાખ,
હતી જેને જંગે દીલેરાની તાખ.
હતો ગેવે ગોદર્જ પીઠે સેપાહ,
મદદગાર, ને હર મુલકની પનાહ.
ઝમી, કોહ પોલાદો થઈ મેખે નાલ,
થયું મયદાં દરિયો, બની નાલ લાલ.
જમ્યા વાઢળાં ગદે લશ્કરથી સર,
નગારાંથી પત્થરના ઝખ્મી જીગર.
ઝમી દુલ્લ વાઢળ સિયાહ સમ અતી,
ગો લશ્કરનો બોબે ન ખમતી હતી. ૨૪૮૪

હવા થઈ ગોયા રચાદરે આખનુસ,
સિતારાઓ ગમગી થયા ંશેરે કુસ.
ભયું મયદાં સર, મગ્જ, હાથો, પગો,
ખચિતજ ઝમીને ન રહી કોઈ જગો.

ઘોડા નાલોથી ઝખ્ખી મુરદાંના સર,
ભર્યું મથેદાં પગ, હાથ, સર, તનથી ગર.

ઘેઠા મસ્લતે દાંના નર એકગમ,
બની એકમત બેહુ સેપાહ એકદમ.
થોડીવાર લશ્કર બે એમજ અગર,
વધુ રહેશે મથદાંને દુઃખ કીને તર.

ન પાડી સવાર એક રહેશે મગર,
નિચે આવશે આંસમાળી ઝખ્ખર.

કુહાડીઓ પડતી કોલાહ પર તમામ,
સ્વાંનોથી કરતાં બદનને સલામ.

એવી રીતે કયખુસરૂએ જંગ બેધ,
ને ગેતી પોતે દીલ ઉપર તંગ બેધ.

એકાંતે પુઠે ફોજની આવ્યો ખાસ,
અને માંગ્યો ઇન્સાફ દાવરની પાસ.

પરહેઝગારોની અકલથી અકલવર !
ઓ શાહોના શાહ ગેતીના દાદગર ! ૨૪૮૫

તું બાણે ગુઝાર્યો ન મુજ પર સીતમ,
ગોથા ગાળે ભઠીમાં પોલાદ સમ.

તો ચાહતો ન બનવા ફતેહમંદ જંગ,
ને કરવા તું યજદાં ઊપર કામ તંગ.

એ કહી ખાક પર સર મસખુ નિદાન,
તેની ઝારીના શોરે થઈ પુર જહાન.

પવન તેજ વખતે નિકળ્યો બે સખ્ત,
દુટી ગઇ લીલી ડાળીઓથી દરખત.

ઊઠી ગઈ જેથી કરી જંગગાહ,
પડી આંખો, મોહ, પર તુરાંની સેપાહ.

તુરક પહલવાંને પર આવી શીકસ્ત,
 થયો એક અખમી, તો એક બંદ દસ્ત.
 જે કોઇ કે જંગથી ફેરવતો ને સર,
 ને અફરાસેયાબને થતી તે ખબર.
 તેનું કાપતો ખંજરે સરથી તન,
 સ્ત્રીવા ખાક રેતી હતુ ના કફન.
 થયાં એમ સિયાહ ને ઝમીં, આસમાન,
 તો પકડાયા બહુ તુરકીઓ દરમેયાન.
 પડી રાત આદર ને કસ્તુરી રંગ-
 લીધી ઓઢી, કે ના કરે કોઇ જંગ. ૨૪૮૬
 જે શાહોએ મયદાંથી ખેંચી સેપાહ,
 ને થઇ આંસમાથી ઝમીં તક સેયાહ.
 કઢણ પાહાડનીથી નદી તક અતી,
 સેપાહ ટોપ અને બખતરોની હતી.
 સળગ્યો તે જે તર્ફ આતશ અપાર,
 હરેક ગમથી પડ્યા તલાયાઓ બાહાર.
 તઇયારી લડાઇની અફરાસેયાબ-
 રહ્યો કરતો, કે ને નુરી આફતાબ-
 ઉગી, કોહનો રોશન કરે તે ચહર,
 કરે ગો ઝમીનને બદખ્શાં ગોંહર.
 તો લાવે તે જંગ ફૂઓળ અફસર તમામ,
 ને મયદાંને મેળવે તે કીર્તિ ને નામ.
 ખુદાનો હતો ખ્યાલ ન્યારો તમામ,
 ટકે કોઇ ન સાંભો તેના ધાર્યા કામ.
 બની કાળો હુશી ચહર, રાત ખાસ,
 આંખો કોઇ ગોસ્તેમથી શાહા પાસ.

કે જેતીનો શાહ તું જીવે જાવેદાન !
 ક્યાં છે કૃતેહમંદ અમો શાહમાન !
 જો નઝદીક પહલવાંને અફરાસેયાબ,
 પુગા અગિતા જઈ અમો, વપ્તે ખાબ. ૨૪૮૭
 તેમાં કોઈ હતો ના તલાયો સવાર,
 હતો એ વિષે કોઈને ના વિચાર.
 જો સરદારો જાગ્યા તેઓમાં અગર,
 તો ખેંચાઈ શમશીરો, ગુર્જો, ઝખર.
 રહ્યો ના કરાખાં સિવા, થઈ સહવાર,
 રહ્યા ના ઘણાં મદ તેમણાં તેવાર.
 ગયું મયેદાં સર વિનના તનથી ભરઈ,
 બિછાનું ઝમીન, ખાક ચાદર થઈ.
 આવ્યો તુર્ત રૂસતમથી લઈને વધઈ,
 સવાર સાંઢણીનો જો બાંમદાદ થઈ.
 કે સમજીય અમે બેયાબાંમા ખખર,
 ખખરથી તે આવ્યાય દોડી ઝખર.
 કે રૂસતમ દિવસ રાતને એક ગણી,
 આવ્યો છે રાહ કાપી ઝડપી ઘણી.
 મળ્યા સાથે એમ દીન ઉગ્યો અગર,
 અને ખેંચ્યું ખુરશીદે આંરમાને સર.
 કમાં તહમતને જો ચઢાવીતી ખાસ,
 મુકી સર કોલાહ, આવ્યો જો તેઓ પાસ.
 છુટો તીર અવલ હાથ તેને નિદાન,
 થયું જંગે તુરકોથી ખાલી મેદાન. ૨૪૮૮
 ધસે છે ઝમીને તુરાં કીનાવર,
 તું શાહ પાસે આવશે કદી તે ખખર.

સેપાહથી થયા શોરખી શાહમાન,
 જે પર કરતો તુરકીઓનો શાહ કાન.
 વફાદાર શાહના હતા જેથી ચાર—
 તુરકમાં, કહયું તેને બનવા સવાર.
 સવાર એક આવ્યો તેવાંમા શીતાબ,
 પુકાર કરતો નઝદીકે અફરાસીયાબ.
 સેપાહથી બચીને કરાખાન ખાસ,
 કે લઈ સારાઠ મદોને આવ્યો છે પાસ.
 કીધુંય મોંઢ સેપાહે, :તુરાં ગમ શીતાબ,
 નદીનું ગયુંય જેથી ઢંકાઈ આબ.
 સલાહકારોથી શાહા બોલ્યો તે વખત,
 લડાઈનું આવી પડયુંય કામ સખત.
 તહમતન કદી લેશે બે તખ્તગાહ,
 કદાચે થશે આપણી બંદ રાહ.
 હશે જાણતો, આપણે છે અન્નંણ,
 ગમો, રંજે, ખુસરૂથી છંધે હેરાણ.
 કર્યે ગોયા આતીશ શખીખુન ઝખર,
 કર્યે ખુને, ધર્તિને જયહુન ઝખર. ૨૪૮૬
 આવી ખુસરૂ, બે ભાગખી ફરોજ ગર—
 ન ભેશે, સિવા ખાંમ દીવારે શહર.
 સેપાહ સારીએ ભેયો ઠીક એ વિચાર,
 અકલમંદ મદોએ, રાહના દેનાર.
 રેહવા દીધો અસબાબ કુલ ત્યાં અથાગ,
 ચલાવી સેપાહ ગોયા મયેદાંથી આગ.
 શીતાબ આવ્યો કાસીદ, થઈ જંગગાહ,
 કે થઈ છે હવા કાળી ગદે સેપાહ.

ને જોઈ ખાલી તુરકીથી ગેતી ઝખર,
 લાવ્યો ક્યોજના શાહ કણે તે ખખર.
 છે મયદાં સરાપદાં, ત'બુથી, પુર,
 ન ત'બુમા છે કોઈ તેમાનો ઝર.
 જાણ્યું ખુસરૂએ રચીની સરદાર આંચ,
 કવખતે ગયો જંગ મયદાંથી કાંચ ?
 કે ગોસ્તહમ, ને રૂસતમથી પાંખી ખખર,
 અને તે ખખરથી છે દોડયો ઝખર.
 દોડાવ્યો તુરત તેણે કાસીદ ખાસ,
 મોકલ્યો ઝડપથી તહમતનની પાસ.
 કે ક્યોચિ એવી રીતે અફરાસેયાખં,
 ખચિત લડવા દોડયો છે તુ'થી શીતાખ. ૨૪૯•
 તો ગોઠવી સેપાહ રહેજે બેદાર ખસ,
 તિરે, ભાથરા, સંગ રાતો દીવસ.
 હતો દાંના કાસીદ લાયક ઘણો,
 જે જાણુતોતો મારંગ ઉગટ રાહ તણો.
 ગયો તે, ને આવ્યો જો રૂસતમની પાસ,
 કમર તંગ દીઠો શેર દીલ જંગી ખાસ.
 હતા ગુર્જો ખાંધે સેપાહની નિદાન,
 હતા સઉના આવાજે શત્રુ પર કાન.
 કહ્યો તેંહમતનને જે પેગામ હતો,
 જે પેગામમા તેનો આરામ હતો.
 પેલી તર્ફ ક્યખુસરૂખી કીનાવર,
 નચિન્તાઇથી બેઠો ખટપટ વગર.
 હતું જે, દીધું તે સેપાહને તે વખત,
 શું ત'બુ, સરાપદાં, ને તાજો તખત.

ધુન્દી લાશે ઇરાંનીઓની તદન,
 દીધાં લોહી, માટીથી, ઘોષ કફન.
 અસલ રીતે મુરદાંના દોખમાં કીધાં,
 ખુનો ખાકે જંગથી ને ઊચકી લીધાં.
 કીધી ફોજ, સાંમાન લાધી સવાર,
 દોડાવી શહે તુરાં પુઠે તેવાર. ૨૪૯૧
 આંચે શહેર પાસે ને અફરાસેયાખ,
 વિચાર્યું કે રસતમ હશે કરતો ખાખ.
 શખીખુન કરશ હું તેના સર ઉપર,
 ગરદ ફોજના દીલની કાઢશ ઝખર.
 મગર જોયા અધારે ફરતા સવાર,
 ને ઘોડાના મયદાં સમજ્યા પુકાર.
 તો રસતમના કામે અજબ થઇ ગયો,
 ચલાવતો ઘોડો, અદેશે પુર થયો.
 વિખાઇ, ને થાકી, તેની ફોજ હતી,
 ગોયા ખ્યારા જીવથી ને લડતી અતી.
 લડાયેક રસતમ છે સાંમે અગર,
 પુઠે જંગી સ્વારોનો શાહ છે મગર.
 નઝીક ને હતા કેઇ તેને તેજ્યા પાસ,
 કીધી દીલના અદેશાની વાતો ખાસ.
 પુછ્યું શું જુઓ છે એનો ચારો ખાસ ?
 તો કેઇ બોલ્યો નામી, તે નામીની પાસ.
 કે છે બેહેશતગંગે ને કુલ ગંગે શાહ,
 તો કાં નેઇયે એવી હવે રંગે રાહ ?
 રઝમી આઠ ફરસંગ લખાઇ છે,
 તથા ચાર ફરસંગ પોહોળાઇ છે. ૨૪૯૨

ઝનો, બચ્ચાં, માણસ, ને એટલી સેપાહ,
 તુને ગંજ છે, શત્રુને રંજે રાહ.
 ન ઉડતું કીલા પર તે પક્ષી ઓકાબ,
 ઉચ્છ તેની એવી, ન કોઈ ભેશે ખાબ.
 ત્યાં ખોરાક, મેહલો, છે ગંજો, કોલાહ,
 છે મોંટર્ષ, હકુમત, ને તખ્તો સેપાહ.
 ખરેજ છે બહેશ્ત ભે તે જગ્યાનું નામ,
 જ્યાં છે સઘળે શાંન્ત, ખુશી, ને આરામ.
 સરોવર, ને ચશમાં, છે જગ્યાએ હર,
 ચારો તર્ફમાં, છેટે એક તીર પર.
 લાવી કારીગર હીન્દી રૂંમી નિદાન,
 કીધું શેહેર આબાદ જન્નત સમાન.
 સફીલથી તે ફરસંગ વીસમાં મગર,
 છે મયદાંને કોણુ, તે પડે છે નજર?
 છે બસ જંગ કરવી તને આં જહાન,
 તો ભે કે ન કોઈ ગેતીમા ભવેદાન.

અફરાસિયાબનું બેહેશ્ત ગંગમાં પનાહ પકડવું
 અને ફગપુરચીની પાસેથી મહદ માંગવી.

સુની વાત શાહે તેની એ અગર,
 તો ખુશ લાગી, ગેતીથી બન્યો નિડર.

ને આળ્યો દીલે શાહ થઈ બેહુશ્તગંગ,
 કે લઈ ફર્યોજી હથ્યારો, અસ્ખાએ જંગ. ૨૪૬૩
 ફર્યો શેહેરની આજુબાજુ નિદાન,
 જગા જોઈ એક હાથથી ના વિરાન.
 હતો મેહેલ, હવામા હતું જેતું સર,
 હુકમ તે ચલાવનારા શાહનો અખર.
 ભરી મેહેલમાં આવી દરબારથી,
 સેપાહને દીરમ દીધાં દીનારથી.
 સેપાહ મોકળી હર ભાગલો દરમયાન,
 હરેક મુલ્કના સરદારો નિગેહબાન.
 સરીલની હરેક બાજુએ ચોકીબાન,
 હતા ચોકીએ રાત દી પાસબાન.
 હતા જમણે સરદારો, મુબેદ્દો, ખાસ,
 તેડયો નામું લખનાર મુનશીને પાસ.
 ને એક નામું નઝદીકે ફગફુરે ચીન,
 લખાવ્યું ભરી જેમાં લાખ આફરીન.
 કહ્યું એમ ઝમાનાની ગદ્દીશે આય,
 ન મુજ ફાળે આવ્યું લડાઈ સિવાય.
 મેં પાળ્યો તેને, જેને મારવોતો બસ,
 ફર્યો છે તેથી નેક હવે મુજ દીવસ.
 તું ફગફુરે ચીન આવે તો છે રવા,
 જેની ચારી માટે છે મુજ જીવ ઘહવા. ૨૪૬૪
 જો પોતે ન આવે, તો મોકળે સેપાહ,
 જે આં તફ આવે બની કીનેખાહ.
 તો કામીદ જો, પાસેથી અફાસેયાબ,
 કે આવી પુગો ચીનમાં વપ્તે ખાખ.

કહ્યું સમજેલુંથી, ને દીધો પચામ,
 કીધી છુપી વાતોને ખુલ્લી તમામ.
 દીધું ભારે સરકાઝ ફગકુરે માન,
 દીધું જુદું સણુગારેલું એક મકાન.
 હતી જેવી શાહોની રસ્તો ને રાહ,
 હરેક ગમથી ખાકાને તેડી સેપાહ.
 પેલી તર્ફ ગંગ અંદર અક્રસેયામ,
 તણ ખેઠો આરામ, ખાવું, ને ખાળ.
 સફીલે ઉભાં કીધાં યત્રો ધરી,
 ને ખુર્જોમાં લડવાની જગ્યા કરી.
 ફર્માવ્યું, જેથી પત્થરો બહુ ઝખર,
 કાસગીરો લાવ્યા સફીલો ઊપર.
 બોલાવ્યા રૂમીઓ લડાયક ઝખર,
 મુકી ફર્યોજ કીલ્લાની દીવારો પર.
 કીલ્લેબંદી કામોના કુલ કારીગર,
 મુક્યાં રમંજનીક, યત્રો દીવાર પર. ૨૪૯૫
 કમાનોથી ચર્ખી, ને ગેંડાની ઢાલ,
 ભર્યા ખુર્જો બખ્તર ને ટોપે ખુશાલ.
 લોહારોની ટોળીઓને દીધું કામ,
 જે પોલાદી હથ્થારે રોકઠ તમામ.
 નેજા ધર્યા લાંબા દીવારોમા ખાસ,
 કે જે કોણ કે આવે તે કીલ્લાની પાસ.
 તેા તેજી તે નોકોથી વિધાઈ જાય,
 યા કીલ્લાથી નાસી તેઓ દૂર થાય.
 હરેક કામે હર કોઈને દીધી દાદ,
 સેપાહને દીરમ દઈ ને કીધી આબાદ.

તથા ટોપ, શમ્શીરો, પાખર, નિદાન,
 શું ઢાલો ચીનાઈ, શું તીરો, કમાન.
 સેપાહને કીધાં બજ્જીશો બેશુમાર,
 લડાયકોને ખાસ તેમાં અપાર.
 બેઠો પર્વારી ^૧શાહીની બઝમગાહ,
 પોતે, નામદારો, વફાદારે શાહ.
 પરીચેહેરો સો રોઝ મોરચંગ લઈ,
 ખુશી કરવા દરબારે આવતી થઈ.
 દીવસ રાત મળતી બે મજલીસ ખુદ,
 તો માંગતો શરાબ, તુર્કી સ્ત્રીના સરૂદ. ૨૪૯૬
 બઝાનો તે હર રોઝ કરતો ખોઆર,
 ન આજે યા કાલેનો કરતાં વિચાર.
 જે બનવાનું બનશે, તે ગમ દીવ મહી-
 ન રાખવો ઘટે, થવું ગમગીં નહીં.
 બે હફતા રહ્યો શાહ ઝીંદગી આબાદ,
 બાણે કોણુ ? કાલે થશે કોણુ શાહ ?

કયખુસરુનું અફ્રાસિયાબની પછાડી ગંગદેઝમાં
 આવી પહોંચવું.

ત્રીજે હફતે આવ્યો બે કયખુસરુ ગંગ,
 સમજ્યા સરોદ વાંસળીના, ને ચંગ.

તે હસ્યો, ને ફર્યો, કીલા આસપાસ,
થયો દંગ ગેતીની ગરદીશે ખાસ.

અજબ થઇ ગયો જોઇ સુંદર મકાન,
ગોવા જોયું દીલખુશ ઊભું આંસમાન.

કહયું દેઝ બાંધ્યો હશે જેને ગર,
ન બાંધ્યો હશે જંગ માટે અખર.

મગર શાહે ધરાંનતું ખુન કરી,
છુપાવા કીલે, આપણાંથી ડરી.

કહયું એમ રસતમને અય પહલવાન !
જો વાજળી જુએ તારૂ રોશન રવાન !

કે આપણાથી જગ દાવરે શું કીધું,
ફતેહ, ને ખુબી, જંગમા સઉ દીધું. ૨૪૯૭

હતો ખુશો નામી બદીમાં અરૂર,
ન મુખાઈ, ને જુઠ્ઠા, ને તુંદીએ પૂર.

કીલામા છે આપણાથી નાસી મગર,
થયો છે ઝમાનાથી આસુદો તર.

ભુડો, જગના ભુડાઓથી સર થયોચ,
વધુ ભુડો અઈફીની અંદર થયોચ.

કરે શુક જેથી ખુદાના અગર,
તો સુવું ન જોઈયે મને રાત ભર.

ફતેહ, ને કુવતનો જે દેનાર છે,
મહો મેહેરનો પયેદા કરનાર છે.

હતો શેહેરની એક ગમ કોહ અખર,
હતું ફઓળ હુમ્લાથી જે બેફીકર.

નદી વેહતાં પાંણી તણી બીજી પાસ,
ખુશી જીવ થતો જેથી માણસનો ખાસ.

સરાપદ્મ જેઞ્યા તે મયદાને ખાસ,
 એક ઊલો જંગી, કીલા ચારે પાસ.
 પુગા ગોયા મચ્છીથી મહાતાબ પર,
 નેઝાઓના છેડા, ને તંબુના સર.
 જગા સાત ફરસંગ ફરોજે ધરી,
 સલામ ધરાંનીને ઝમીને કરી. ૨૪૯૮
 માર્યો તંબુ રસતમેથી જમણી પાસ,
 સેપાહ ગેતીના શાહ કણે માંગી ખાસ.
 ડાલી ગમ ફરીખોર્જે કાઠિસ તુસ,
 દીલ અફરોઝ લઈ ઝુટે કર્નાયો કુસ.
 ગયા, તેને ઠોક્યા સરાપદ્મ ત્યાં,
 ત્રીજી ગમથી ગોદઝનો બેટો જ્યાં.
 પડી રાત ચોગમથી ઉઠ્યા પુકાર,
 ઝમી જંગના ભેશે થઈ પુર અપાર.
 ઊછળવાને લાગુ ઝમીનનું જગર,
 શું કરનાયો, કુસ, વાંસળીથી, ઝખર.
 કીધો દુર અધકાર સુર્યે ગગન,
 ને ફાયુ ને કસ્તુરી રંગ પયરાહન.
 થયો ઘોડે શખરંગ અસ્વાર શાહ,
 ફર્યો આવીને આસપાસે સેપાહ.
 બોલ્યો એમ રસતમે પીલતનની પાસ,
 કે અયે સદાંરે અંબુમન નામી ખાસ !
 ધરાઉ છું અફ્રાસ્યાબ માટે શુમાન,
 કે ભેશે કદી સ્વપનેથી ના જહાન.
 આવે મુવો, યા જીવતોળી, હાથ ગર,
 ભેશે શમશીરે હક પરસ્તીનું સર. ૨૪૯૯

હું ધાડ્ય તે માટે સેપાહ ચારો પાસ-
 થી આવશે, સતા ભારી છે જેની ખાસ.
 તેના ડરથી બીહને મદદ કરશે તે,
 ન કે કરશે કીનાથી, મરજીથી, જે.
 અવલ કુર્યે કેશીશ, જે લાવે સેપાહ,
 અને કુર્યે તેઓ બિપર બંદ રાહ.
 સદીલ તોડ્યે કીલા તણી બેશુમાન,
 નાંખ્યે માટી, પથર, નદી દરમેયાન.
 ગયા દીન લશકર તણાં દુઃખના,
 દીવસ દુઃખના તે થયા સુખના.
 જે દુશ્મન દીવારોની લે છે પનાહ,
 તેની જંગો, કીને ન ડરતી સેપાહ.
 છે આં શેહરમાં તે ટુટે દીલ તદન,
 જે બેશક હવે બનશે કાંટાનું વન.
 કુર્યેચ વાતો કાબિસની યાદ ખાસ,
 તો લાબ્યેચ સ્વાંનેને ઇન્સાફ પાસ.
 કહ્યુ'ચ, આં કીનો તો છે થડ, ડાળી, મ્યાન,
 તેપર કાટ, માટી, ન વાળશે જહાન.
 લીલાં પાનો છે, ગોચા કીનો શજર,
 શાહી કીને ડરતું ન મોંતથી જુગર. ૨૫૦૦
 બિતરશે પિદરથી પિસર પર તે બસ,
 ગુઝરશેબી જે છ હજાર એ'મ વરસ.
 જશે બાપ ચાલી, કીનો રહેશે આય,
 થશે બેટો આં દર્દનો રહતું માય.
 ખુઝર્ગાએ કીધી દોઆ તે બિપર,
 કહ્યો પાક દીનનો તેને તાજવાર.

થશે પુરે તુથીજ આં કીને પિદર,
ન હોતું ખુશાળી, ને કંતેહ વગર.

જેહનનું અક્રાસિયાબનો પયમામ લઈ કયખુસરની
નઝદીક આવવું.

આવ્યો બાહાર કોહથી સુરજ બીજે દીન,
ને મુક્યો ચેરાગ આંસમાને ઝરીન.
આવ્યો બાહાર કીલ્લાથી ભારે પુકાર,
થયું શાહનું દીલ ફીકમંદ બેશુમાર.
ખુલી દેઝનો દર તુંસ્તનો ગયો,
છુપા લેદનો ચેહેરો ખુલ્લો થયો.
જેહન આવ્યો કીલ્લાથી લઈ દસ સવાર,
અકલમંદ, બાહોશ, અને મોભાદાર.
ને છાવણીના દરવાજા પાસે ગયો,
ઝિલો બાહાર નામેવરો સંગ રહ્યો.
આવ્યો શાહ કણે તખ્તનો ચોબદાર,
કહયું, જેહન આવ્યો છે લઈ દસ સવાર. ૨૫૦૧

તો શાહ બેઠો હાથીના દાંતોને તખ્ત,
ધયું તાજ નુરમંદ માંથે તે વખત.

પછી આવ્યો જંગી મનુશાંન ખાસ,
લાવ્યો દાંનાઈ ભર્યા જેહનને પાસ.

આવ્યો ખુસરૂની પાસે તે અકલવર,
 તો આંખોના આંસુથી છુપ્યો ચંદ્ર.
 અજબ જંગી જેહન થયો બેશુમાર,
 કાલાહ સરથી કાઢી મોટઈની તેવાર.
 અને આવ્યો તેના ખુલંદ તખ્ત પાસ,
 નમનથી દોઆ તે ઉપર કીધી ખાસ.
 કહ્યું એમ, અયે નામવર શાહ નિદાન !
 સદા કરજે ખુબીથી આબાહ જેહાન.
 ઝમીં, મુલક, અમારા મુખારક તને !
 તારા શત્રુ દીલ આંખે ઝખ્મી બને !
 રહો શાહ ચઝદાંપરસ્ત તું અમર,
 સત્તાદાર અમારા મુલકની ઉપર.
 ભલે આવ્યો ! આમીન તખ્તેનશીન !
 છે સૌ વાતો નેકી ભરી તુજ ચકીન.
 કહું તુને પયગામે અફરાસેયાબ,
 અગર તું શહા બે બને ના શીતાબ. ૨૫૦૨
 જેહનથી બે શાહે સમજ્યું બયાન,
 ફર્માવ્યું, જેથી ઝરની ખુરસી નિદાન.
 મુકી દાંતા નરની તે નિચે મુદામ,
 તો બેઠો, કહ્યો સઉ પિઠરનો પયામ.
 કહ્યું એમ શાહને, કે અફરાસેયાબ,
 બેઠેલો છે આંખે ભરી પુર આબ.
 પુગાડું અવલ શાહ દોઆ હું ઘણી,
 શહે ફરમાજે તુરાં દુખી દીલ તણી.
 કહ્યું છે, પનાહ રખ તણી, ને સેપાસ,
 કે ફરઝદે દરબે મેળવ્યો છે ખાસ.

સેપાહ ખેંચે છે, શાહી ભારી કરેય,
 ને ફરતાં ફલક પર સવારી કરેય.
 પીઠર તર્ફથી છે શહા કચકોળાદ,
 ધરાવે છે માદરથી તુરની ઓલાદ.
 ઉંચું ગેતીના શાહોમાં તારૂં સર,
 તુખમ તારૂં છે બુન્યાદે નામવર.
 ઓકાખ તેજ ઉડનારાં આકાશ પર,
 ને પાણીના દર્યાના જંગી મગર.
 એ સઉ નિગેહખાંનો તારાં તખ્તે છે,
 દરદાં, પશુ, ખુશ તારાં બખ્તે છે. ૨૫૦૩
 છે બુઝગો, તાજે, તખ્તના, તમામ,
 આં ગેતીમાં છે સરવે તારા ગુલામ.
 અજબ હું બુરા દેવના કામે આય,
 કે ચાહતો ન તે મુજ પર હાંણી સિવાય.
 એવી મુજ લલાઈ, મહુરખાંની, ખાસ,
 છતાં બચું કાં દીલ બુરાઈની પાસ ?
 કે મુજ હાથ પર ખેટો કાઉસ શાહ,
 જે સરહાર સ્યાવક્ષ, મુઓ બેગુનાહ.
 એ વાતે છે દર્દી, ને ઝખ્મી, જુગર,
 તરફ એક બેઠોય બુખ, બાંધ, વગર.
 મેં માર્યોં નથી, પણ દેવે નાસઝા-
 કાઢી ખ્હીક દીલથી, તો આવી કઝા.
 હતો વખત તેનો, થયું ખ્હાંનું મુજ,
 ન હાંસેલ મારા હાથમાં તો કસુજ.
 હવે તું છે દાંનાવ, શહરયાર છે,
 પરહેઝગાર ધન્સાને માનનાર છે.

તું જો કેટલી હદ સુધી શેહેરો ઝર, ૨૫૦૪
 મહલ, મયદાં, અયવાંનો, બાગોથી, પુર.
 કીનો લેવામાં થઈ ગયાં છે ખરાબ,
 બહાંનાથી સ્યાવક્ષ ને અફરાસેયાબ ?
 ને જંગ, સ્વાર જંગીઓનીથી તદન !
 મગર જેવાં બળના, ને હાથી બદન !
 સિવા સિંહના ડાયાં, કફનથી ન ખાસ,
 ન સરથી રહ્યાં તેઓના તનની પાસ.
 ન રાહતતું વનમા રહ્યું એક સ્થાન,
 નથી મુલકમાં સિવા શેહેરે વિરાંન.
 સિવા કીનો લેનારા શમ્શીરે તેજ,
 ન નામ આપણું રેહવાનું રસ્તખેજ.
 ન પડવાનું એ દાદગરને પસંદ,
 ને અતેતો વળ ખાશું જોઈ રંગઝંદ.
 જો ચાહે તું બેશક લડાઈ અગર,
 ન પણ પાંમે કીનાથી રાહત જાગર.
 તો ગેતીની ગરદીશે કર તું નઝર,
 સિવા તે ન કોઈ દીલનો ઉસ્તાદ કર.
 અમો છીયે કીલ્લે, તું મયદાં, મગર,
 કીના, લોહી, ભયાં છે તુજ દીલ, સર.
 ગાલુચ ગંગદેઝ હું બહીશતે બરીન,
 જે આબાદ છે મારી ખેતી ઝમીન.
 છે હયાં ગંજ મારો, ને હયાં મુજ સેપાહ,
 છે હયાં મુજ નગીના, ને હયાં મુજ કોલાહ. ૨૫૦૫
 જગા ખેતીની, ખાંણી પીણીનું ધામ,
 લડાઈના સિંહોનું જો મુકામ.

ગયો તારો ભેશ, અને ગર્મીનો વખત,
 ગુલાબ, લાલા, રંગરાગ, શાદીનો સખત.
 શિયાળો, ને ઠંડી આવી લાગાં પાસ,
 અકડશે નેઝાઓ ઉપર હાથ ખાસ.

હું બાણુ'ચ કે વાદળ ભરાશે ચક્રીન,
 નદી બનશે આં મુજ મુલકની ઝમીન.

હરેક ગમથી આવશે, બે માંગશ સેપાહ,
 ન ટકશે, સામે ગદ્દીશં મેહેરો માહ.

બે ધારતો તું હોય કે લડાઈમાં હાલ,
 તનેજ દેશે ફળ આં ઝમાનાની ચાલ.

ફલક ઉલટું ફરશે તે ખ્યાલે મગર,
 ને આખશે તારી રંજનુ ફળ દીગર.

બે એમ કેહેતો હોય કે તુરાંની ને ચીન,
 કરી ઝેર, પટકશ ફલકને, ઝમીન.

કરશ દૂર એઓને તેગે ઝબર,
 તોખી શું થવશ કયેદ તુજ હાથ પર ?

ન ધારતો એવું, સખત છે બનવું તેમ,
 ઘસાય ના તેને કોઈ ઘસી શકશે કેમ ? ૨૫૦૬

નબોરોખી છું શાહા આદશમથી હું,
 ફરીદુની પીઠ, અવલાદે જમથી હું.

ખુદાઈ, ધરાઉં છું ગહપણને, પુર,
 સરોશ જેવું દીલ છે બશારતથી પુર.

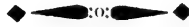
વખત મારો બે તંગ આવશે જેવાર,
 ન દીલ આહશે ઉસ્તાદી શીખો તેવાર.

કે હુકમે ખુદાવંદથી વખતે ખાબ,
 થવશ દુર, સિતારાથી જેમ આફતાબ.

ને કીમાંક દર્યો વટાવી જઇશ,
 તને તાજ, અને મુલક, સોંપી દઇશ.
 થશે તારૂં ગંગદેઝ, આરામગાહ,
 ન જોશે મને મારાં શેહેરો, સેપાહ.
 દીવસ આવશે મુંજ કીનાનો જે વખત,
 સેપાહખી ગોઠવવાનો અઘડીમાં સખત.
 તો આવી કીનો લઇશ તું પર ખચીત,
 હરેક તર્ફ ચાલુ કરશ મારી રીત.
 મગર મગઝથી કીનો તું દુર ધરે,
 ને માયાથી જો મુલકને વશ કરે.
 ખોલશ તાજે, ગંજે, કમરખંદનો, દર,
 દીનારોના ગંજે, ને ગોંહર, ને ઝર. ૨૫૦૭
 ઇસ્મથી જે લાવ્યો ફરીદુનનો તુર,
 તે લઇ, ચાહ કરતો ના કીનો ઝર.
 જોઇયે ચીન માચીન તો છે ઠીક તે,
 તું લે સરવે, દીલને ગમે તારાં જે.
 ખોરાસાં, ને મકાં, ઝમીં છે તું પાસ,
 વધુ, ઓછું, લેશે ખુશી છું હું ખાસ.
 હતો ગયેલો જે રાહે કાઝિસ શાહ,
 ત્યાં મોકલીશ, માંગશે તું જેટલી સેપાહ.
 તવંગર કરશ હું સેપાહ તારી સખત,
 ને મોકળશ તું માટે ઝરી તાજ તખત.
 હરેક જંગમા હું થવશ તુંજ પનાહ,
 હરેક અંબુમનમા ગણશ તુને શાક.
 કહે તારી ઇચ્છા છે માગવાની શું ?
 શેવટ તારૂં આગળ, ને પાછળ જો તું.

જો નચીહતથી મારી ફેરવવું છે સર,
 ને તપર છે લડવા મમાવાથી ગર.
 તો ૧તે પાછો ફરવે તથ્યાર જંગ કર,
 છું હાઝર હુખી લડવા ગોયા બખર.

અફરાસિયાબના પયગામનો કયખુસરૂએ
 વાગેલો જવાબ.

ચુકો સમજી વાતો જેહનની જો શાહ,
 કીધી હસ્તાં હસ્તાં તેના પર નેગાહ. ૨૫૦૮
 કહયું જવાબમાં કે અરે નેકનામ !
 કે સમજી વિગતવાર વાતો તમામ.
 પ્રથમ કીધી મુજ પર તેં જે આફરીન,
 તે આંમીન તુજ તખ્ત, તાજે, નગીન.
 પુગાડીય દોઆ તેં અફ્રાસ્યાબથી,
 તું કહેય તેના પાંપણુ છે પુર આબથી.
 સમજયું, દોઆ તે તેનાજ તાજે તખ્ત-
 ને હોજે, ને રહેજે, ખુશી નેકબખ્ત.
 બીજું રબ શુકર તેણે કીધા ખુલંદ,
 હું શાહ હક પરસ્તને તે પડયા પસંદ.
 જે ગેતીના શાહોને છે દીલ પસંદ,
 સંતોશી, ખુશી ભર્યા, ને ફત્તેહમંદ.

ખુદાએ દીધું, જે કહ્યું તેં અગર,
 જોડાજો અકલ એ હું નરથી મગર.
 ઘણી છે સરાગાતી વાનો તું પાસ,
 નથી પાક યજ્ઞાં પરસ્ત દીલે ખાસ.
 તવંગર કોઈ અકલમાં છેક છે,
 કે વાતોથી કામો તેના નેક છે.
 ફરીદુન હતો ના સિતારો અગર,
 ન આન્યું સિયાહ ખાકથી જેનું સર. ૨૫૦૬
 તું કહે છે ફલકથી સરસ હું મગર,
 તેં ઘોઈ શરમ એમ ચેહેરા ઉપર.
 ખન્યું તુજ દીલ જાદુનું મુજ તદન,
 જ્યાંને છે તારી શોભાના સુખન.
 જ્યાં ચાપલુસી, ને દીલ ખોટું ખાસ,
 નથી શોભા દેતું નરો દાંના પાસ.
 ન શાહ તેને ગણુ, જેનો માર્યો પિદર,
 નથી રહ્યાં સ્વાવક્ષના હાડકાં મગર.
 અને મારી માંને તેં પદાથી રાહ-
 મા ખેંચી, એવો તું થયો કીનાખાહ.
 હું માંદરથી ના પયેદા થયલા ઉપર,
 કેવી આગ કીનાની સળગાવી સર.
 કે જે કોઈ હતા તારી દરગાહા પર,
 કીધી હએફ તુજ જાન ગુમરાહા પર.
 એવું કોઈએ કીધું કદી ના જહાન,
 શું મદાંને મદો, શાહો, પહલવાન.
 કે આરતને ટોળાંઓમાં ખેંચી લઈ,
 ને સોંપે કસઈઓને સરદાર થઈ.

હમેલ પાડે બેટીના તોડી મુદામ,
 કે જલ્લાદો ચાબુકો ભારી તમામ. ૨૫૧૦
 આઁયો તેટલે પીરાં બે દાનાવ ત્યાં,
 ને બેયું, ન બેયલું, કે સમજેલું જ્યાં.
 હતું ચાહવું યજ્ઞાંનું, કે હું તદન,
 સર અફરાઝ થાઉ હરેક અંબુમન.
 તુંથી દુર થયાં મુજ બલા ને ગઝંદ,
 ભરમ મુજથી રાખ્તો ઝમાનો બુલંદ.
 ને તે બાદ માંધી લીધો મેં જનમ,
 તો હલ્કી કીમતનાજ બાળકની સમ.
 સ્વાંના કીધો મુજને ભરવાડો પાસ,
 નરે લિંહોને દીધો ખોરાક ખાસ.
 રખેવાળ ભેંસો, ને બકરીઓ દાઇ,
 ન દહાડાની ભુખ, ઊંઘ રાતે ન કાંઇ.
 એવી રીતે દહાડા થતા મુજ પસાર,
 પીરાં લાગ્યો જંગલથી મુજને તેવાર.
 લાગ્યો પાસે તારી, કીધી નેં નિગાહ,
 ને બેયું છું લાગક હું તખ્તો કોલાહ.
 તો સર ધાર્યું સ્યાવક્ષ માંફક બદન-
 થી કાપે, કે તનને મળેના કફન.
 ઝખાં બંદ કીધી પાક યજ્ઞાંએ મુંજ,
 ઊભો ગુમ સુમ થઇને દરબારે તુંજ. ૨૫૧૧
 મને બેહીમત, મુર્ખ, બાંધ્યો સહી,
 ને બદ કામે કીધી શીતાબી નહી.
 તું બે કે સિયાવશ્વે રાસ્તીથી ગર-
 કીધું શું? શું બેયો તેં તેથી ખરર?

પસંદ કીધી તરીજ પનાહ આં જહાંન,
 કીધું નામઘરોને લાયક નિહાંન.
 તજ તારે કારણે તપ્તો કોલાહ-
 આગ્યો, ને તુને ગણ્યો ગેતીનો શાહ.
 રહ્યો સાચો તુંથી, તજ અંબુમન,
 કે જાણે નહીં તું તેને ઐવચન.
 મગર તેની છાતી, કમર, જોઈ અજબ,
 તથા તેની મઠી, બુઝગી, ને ઢબ.
 બિભર્યો જેથી તારો બુરો ખનાસ,
 નિંચે નાખ્યો તે પાક દીલનાને ખાસ.
 એવા તાજવરનું બુલંદ સર બુથાલ,
 કે કાચું તેં ગોસ્દંદતા માથાં માસાલ.
 મનુચેહેરના વપ્તથી આજ દન,
 રહ્યો તું કીનાખોર, ને પાખી તન.
 પ્રથમથી થતું આચું તુરથી ઝેયાન,
 ઘોયા 'કર પિદરથી બદી દરમેયાન. ૨૫૧૨
 પીસર પર પીસર એમ ઉતયું છે આજ,
 ન ડાહપણની રાહ, કે ન દીની રેવાજ.
 તારો ભાઈ નેક ખસ્લતી અગ્રીરસ,
 હતી જેની ખાહેશો ને'કીની બસ.
 કમર કીધી બે કટકા નિર્દય પણે,
 ન ભઈથી બદી એમ કીધી કોઈ જણે.
 માર્યો જાંનથી નવદરે તાજવર,
 તુખમ શાહીથી શાહા જેનો પિદર.
 તેને માર્યો, એવો રહ્યો તું બુરો,
 તું બદ આદ છે રાહે થયેતાં પુરો.

ગણે કૈઈ તારી બદીઓ અગર,
 તે નિકળે ઝમાનાની ચાલે ઝખર.
 મોકળ્યું તેં દોઝખ બદીનું શજર,
 ગોયા તુખમે ઇન્સાં નથી તું મગર.
 બીબું તેં કહ્યું, દેવ નાંપાકે ખાસ,
 માફ મન, ને રાહ, ખેચ્યાં દોઝખની પાસ.
 એવીજ રીતે કેહતા તે ઝોહાક જમ,
 બની ના ઉમીદ નેંકીથી તારી સમ.
 કે ગુમરાહ કીધા અમને શયેતાંને છેક,
 કીધા નેંકીથી હાથ કોતાહ દરેક. ૨૫૧૩
 શું બદ વખત આવ્યો તેઓનો નથી ?
 સલાહકારોની વાતે, બદ તોખ, મધી ?
 જે કૈઈ કે રાસ્તીથી ફેરવે છે સર,
 તેના કામે નિવડે છે ઊંધાં ઝખર.
 શું જંગે પશંગ મુજની ભારે સેપાહ-
 ને, પીરાંને કાપી હતી જંગગાહ.
 કીચડ થઈ ઝમી ખુને ગોદરઝેયાન,
 વધ્યાં કેટલાં ઝયાંનોની ઉપર ઝેયાન.
 હમણાંબી આવ્યો, સંગ હઝારો હઝાર,
 લડાઈને માટે તુરક લખ સવાર.
 સેપાહ ખેચી આંમુયમાં કરવાને જંગ,
 આવ્યો સાંમે મુજ તેઓમાંથી પશંગ.
 મોકળ્યો તેં મુજ કાપવા સર નિદાન,
 કરે તે પછી મુઝ મારો વિરાન.
 થયો ચાર મુજ ગેતીનો દાદગર,
 થયું ઊધું દુશમનના કીસમતનું સર.

હવે કહેય મને કે તારાં બજતથી ?
 છું રોશન દીલે ખુશ તારાં તજતથી ?
 તો કેમ માતું એ વાત, કર તું નઝર ?
 જો યાદ આવે છે કર્તુકો તુજ અગર ? ૨૫૧૪

હવેથી મને સિવા શમશીર તેઝ,
 નથી કાંઈ કેહવું, સુધી રસ્તખેઝ.

કરશ હું કુશીશ, ઝોરે ગંભે સેપાહ-
 થી, નેક બજતથી, ગદ્દીશે મેહેરા માહ.

કરશ રબની હું બંદગી બેગુમાન,
 ન માંગશ સિવા તે, રહાબર જહાન.

થશે સાફ ગેતી બદોથી મગર,
 હું બાંધીશ કમર દાદ, બક્ષેશ પર.

કરશ જગ રનવી દાદ બક્ષીશે ગર,
 બદોથી કરશ અંગાઠા કાંટા વગર.

મમાવાને કેહેજે, કહયા જે સખુન,
 ન જો એવાં બાંના લડકમાં ઝખુન.

કે પુખરાજનું તાજબી દીધું એક,
 બે બાલી, ને સોનાની સાંકળ દરેક.

કચખુસરૂનું ગંગદેઝ લેવું અને અફરાસિયાખનું
નાસી જવું તથા રૂસતમના હાથ ઊપર
જેહન અને ગરસીવઝનું પકડાવું.

ગયો તેજ વખતે જેહન બાપ પાસ,
કીધી એક પછી એક વાતોળી ખાસ.
થયો જવાબથી ગુસ્સે અફરાસેયાખ,
દીલે દર્દ લયો, ને સર પુર શીતાખ.
દીરમ, ગંજે, બક્ષેશ, સેપાહને કીધી,
ગોરઝ, ટોપ, શમશીરો, કોલાહ દીધી. ૨૫૧૫
સિયાહ રાતથી કે સુરજ આંસમાન,
થયો કોહ સફેદ હાથીની પીઠ સમાન.
સજા ત્યાં સુધી ફર્યોજ, અફરાસેયાખ,
કીધો એકળી તુર્ક સ્વારે ન ખાખ.
ઉઠ્યા ગંગથી જ્યારે આવાઝે રુકુસ,
ઝમી થઇ પોલાદી, ફલક ઉઘાળનુસ.
વિચારો લલાનો, યશહા નામદાર,
થયો ઝીન ઊપર બાંમદાદે સવાર.
ને આવીને ફર્યો કીલા આસપાસ,
તથા જોયું ક્યાંથી થશે જંગ ખાસ.
કહ્યું તેં હમતનને તો ગો પાહાડ ખાસ,
સેપાહ સંગ ઊભો આવી કીલાની પાસ.

બીજી ગમથી નવદર તણા ગોસ્તેહમ,
 મુંબારક અકલ ગોદરઝ ત્રીજી ગમ.
 ફનેહમંદ ઉભો ચોથી ગમ શહરયાર,
 નગારાં, ને હાથી, ને જંગી સવાર.
 સેપાહ ઘટતી જગ્યાએ ગોઠવી કરી,
 અને આવ્યો તે તખ્ત પાસે ફરી.
 પછી શાહે લશ્કરને ફર્માવ્યું ખાસ,
 ખોદે એક ખાઈ તે કીલ્લાની પાસ. ૨૫૧૬
 તે કામે જેથી કોઈ હતા હોશીયાર,
 કીલાની લડાઈ તણાં જાણુકાર.
 શું રૂમી, શું ચીની, કે શું હીન્દીવાન,
 લગાયક હરેક તર્ફના પહલવાન.
 તે સઉ, કીલ્લેખંદ શહરની આસપાસ,
 ફરી વળ્યા, ને જોઈ યુક્તિઓ ખાસ.
 કીધી નેઝા બે ઊંડી ખાઈખી ખાસ,
 સેપાહને વિખેરી તેની આસપાસ.
 જેથી કે સિયાહ રાતના બેખબર,
 ન કોઈ લાવે હુમલો લડાઈનો ઝખર.
 બસો યંત્ર કીલ્લાઓ તોડવાના ખાસ,
 દીધાં ગોઠવી જે કીલા આસપાસ.
 ઉભા જણુ બસો લઈ કમાંને ઝખર,
 બે કીલ્લાની દીવારે શત્રુના સર-
 જણાંતાં, કે યંત્રોથી પથ્થર ઝખર,
 કરાં સમ વરસતા તે સરની ઉપર.
 ને યંત્રોની પાછળ રૂમીઓ મગર,
 હતા લઈ કમાં, તંગ બાંધી કમર.

બસો હાથી ઉપર, કહે શાહા ખાસ,
 લાવે સ્થલો ખેંચી તે કીલ્લાની પાસ. ૨૫૧૭
 ખોદી ખાઈ કીલ્લા તળે તે પળે,
 ને ગોઠવ્યા સ્થલો તે ખાઈ તળે.
 ચોપડયું તે સ્થલોએ 'નકતા સિયાહ,
 એવી રીતની યુક્તિઓ ફરમાવી શાહ.
 એવા ચારાથી કીલ્લો કાયમ રહ્યો,
 ઉભો પેલા સ્થલોની ઉપર થયો.
 તિરો ચંત્રથી એક તરફ દેઝ પર,
 મોંઢાં જંગીઓના થતાં ખુને તર.
 નિંચે તેલ, સ્થલો, સળગતાં અખર,
 ગુરખ પાહાડો છુંદનારા પડતા ઊપર.
 તઈયારી કીધી જંગની ચારો પાસ,
 થવી ભેઈયે જેમ જંગ કીલ્લાની પાસ.
 ફરી એ રહ્યો ભે તે શાહે અમીન,
 તો આવ્યો તે, સાંમે જહાંનઆફરીન.
 સેપાહથી ગયો બંદગીને મુકામ,
 રકહ્યો ભેદ ગેતીના રખને તમામ.
 પડ્યો સાંપ સમ, કીના માટે અમીન,
 કીધી દાદગરની ઊપર આફરીન.
 છે તુંથીજ ટકેલાં અમીં આંસમાન,
 મદદ છે તુંથીજ હર મુસીબત મેયાન ૨૫૧૮
 અગર બુએ ઇન્સાફી મારો વિચાર,
 ફેરવતો ન મયેદાંથી પગ મુજ લગાર.
 ઊંધો તખ્તથી કર, વસરે બહુગર,
 મને રાખ નેંક બખ્ત ને ખુશ જુગર.

ઉઠાવ્યું ને યજ્ઞદાંની પાસેથી સર,
 પેહેયું તેણે બખ્તર નુરી તન ઉપર.
 ઉડયો તુર્ત બાંધી, કમરબંદ કમર,
 આવ્યો જંગમા તે ધુવા સમ ઝબર.
 ફર્માવ્યું કે હરએક દરવાઝે સખત,
 કરે ભારી લશકર લડાઈ આં વખત.
 તે સ્થભો, ને તેલોમાં સળગાવી આગ,
 ને વસાવ્યા પથરો સર પર અથાગ.
 ધુવા, ને ગોફળના અવાઝે ઝબર,
 થયે નુરી સુર્યનો કાળો ચક્ર.
 હીવારો, ને પથરના યત્રો, ને ગર્દ-
 થી, યઈ ધર્તી કાળી, હવા લાજવર્દ.
 સર્દારોના શોરે, હાથીના પુકાર,
 ગોરઝ ભારીથી, શમશીરે આબદાર.
 હતા સંગ લડતા ગોયા મેહેરોમાહ,
 તિરોના વસાઈ, ને ગર્દે સેપાહ. ૨૫૧૯
 ને એવું તો ઢંકઈ ગયું આસમાન,
 નઝર નુરી નેઈ શકી ના જહાન.
 સળગ્યા સિયા તેલે સ્થભો ઝબર,
 બળ્યા રેકાઠી સમ હુકમથી દાદગર.
 પડયો કીલ્લો, ગોયા કે બિધો થયો,
 બાણે પાહાડ જગ્યાથી નિકળી ગયો.
 કોલાથી નિંચે કંઈક તુરકી નિદાન,
 પડ્યા બિધે મસ્તક સિંહોના સમાન.
 લાવેચ ગેતી ને બખ્તે બદ જે ઉપર,
 આવેચ તેનું અચિતું ફાંદામાં સર.

લકાઇનો ઉઠી રહ્યો ત્યાં પુકાર,
 ફતેહમંદીમાં ફર્યો શાહની અપાર.
 ને કીલ્લાના બાકાં તરફ કીધાં સર,
 આવ્યો દોડી ત્યાં રસતરે કીનાવર,
 ખબર તુર્ત પાંચે એ અફરાસેયાબ,
 કે બન્યો છે કીલ્લો શહરનો ખરાબ.
 તો આવ્યો ગોયા ગર્દ અફરાસેયાબ,
 કહ્યું ગરસીવઝને, જેહનને, શીતાબ.
 છે કીલ્લાની દીવારે તમને શું કામ ?
 સેપાહનો કીલ્લો જોઇયે તેગે તમામ. ૨૫૨૦
 ઝમીં, મુલ્ક, પોતાના ફરજંદ, કાજ,
 પોતાના ખાના, ને પયવંદ કાજ.
 તમે એક બીજા બાંધો દાંમનને ખાસ,
 ન ટકવા દીયો શત્રુને આસપાસ.
 સેપાહ તુરકીઓની, ગોયા પાહાડ ખાસ,
 ગયાં ટોળેટોળાં તે બાકેરાં પાસ.
 વળગ્યા તેઓ સિંહ મીસાલે અપાર,
 કે બિઝ્યા તે બંધે તરફથી પુકાર.
 ને ધુંજ્યા સવારે તુરક ગોયા રબીદ,
 ઝમીં, મુલ્કથી, રહ્યા થઈ નાઉમીદ.
 પછી એમ રસતમને કહે શહરયાર,
 કે ખ્યાદા જેબી કોઈ હોય નેઝેદાર.
 લાવે પેલાં બાકાંની જગ્યે અગર,
 તેમજ ખ્યાદાઓની જે હોય કીનાવર.
 તીરો, ઢાલ, ભાથા, ને તેગ આબદાર-
 ની, જે ટુકડી ખ્યાદા, પૂઠે નેઝેદાર.

મદદ તે પુઠે જંગી ઘોડે સવાર,
 કે કામ આવે, જંગ સખત થાયે જેવાર.
 તે બે ટોળાંથી પ્યાદાઓ, ને સવાર,
 આઘ્યા પાડાડ સમ જંગમાં તે અપાર. ૨૫૨૧
 કે લાવ્યો તે બાકાં કણે કુલ સેપાહ,
 ગોયા મસ્ત સિંહ ફરતમે કીનેખાહ.
 ચઢ્યો ગદ્દ સમ તે કીલાની બપર,
 સિયાહ 'ઝુ'ડો નાંખ્યો બધો સર બ સર.
 બલુરંગ નિશાની ધરાં તાજવર—
 નો ઝુ'ડો મુક્યો સિંહ સુરત દેઝ પર.
 ફતેહમંદીનો શાહે ફર્યોજે ધરાન,
 બઠ્યો શોર તે જંગગાહ દરમેયાન.
 કે ગઈ મારી તુરકી સેપાહ ભારે સખત,
 ને વઝ્યું રકીનાખોરનું બધું બખત.
 થતી જંગ પુર બેથમાં જે સમે,
 ધર્યા કયેદી બે તેમાંથી ફસતમે.
 હતા જે જેહન, ગર્સીવઝ, જંગી સખત,
 ટકેલું હતું જેથી તુરાંની તખત.
 હતો એક લાઈ, મુંબારક પિસર,
 આવી એમ બદખખતી તેઓને સર.
 પછી થઈ શહરમાં તે દાખલ સેપાહ,
 સેપાહ એવી દાગેલ, બની કીનેખાહ.
 કીધાં મોંહ ખુનામકી તારાજી પર,
 થયા હાથ અફસોસ શોરો ઝખર. ૨૫૨૨
 કીધા શોર સ્ત્રી બાળકોએ તમામ,
 ગયાં છોડી ધરાંનીઓ માટે ધામ.

કેટલાં બાળો નાના, ને સ્ત્રીના રહ્યાં,
 હાથીઓના પગ નિચે કચડાઈ ગયાં.
 હવા સમ ગયું નાસી તુરાંન શેઢેર,
 ન યાદ આવ્યાં કોઈનેથી મુલકો, ને ઘેર.
 ભરખ આંખો રડવા થકી લોહીએ સખ્ત,
 થયાં ઊધાં તુરકી દીવેરોના બખ્ત.
 થયાં કચેદી ગળે, ને ફરજદો, ઝન,
 કે જીવ ઝખ્ખી આંસમાંથી, તીરેથી તન.
 પછી મેહેલમાં આવ્યો અફ્રાસેયાબ,
 ખુને, દર્દે, પુર દીલ આંખોમાં આબ.
 હતો દેઝમા મેહેલ તેનો અગર,
 ત્યાં આવ્યો કીધી શેઢેર પર તે નઝર.
 મુઆ જોયા બે લાગ જંગી મુદામ,
 બીજા જોયા જંગથી ફરેલા તમામ.
 સદરિના શોરો, ને બાંગે સવાર,
 હાથી પીઠે વાગે નગારાં અપાર.
 જોતા હાથી જીવતાં મનુષ્યો અગર,
 તો કરતા તેને ગુમ ઝમીંથી ઝખર. ૨૫૨૩
 ધુઓ, ને ફર્યાદો, શહર દરમેયાન,
 હતી આગ, અને લુટ, સઘળે તુફાન.
 ખુશી એક, બીજે ભર્યો દર્દો ને ગમ,
 છે ત્રણ પાંચ દીનની એ જગની રસમ.
 જો અફ્રાસેયાબે દીકું એવું કામ,
 ઊધી જંગ વળેલી, ને દહેશત તમામ.
 ન જેહન, ન લાઈ, ન મુલકો, શહર,
 ન તખ્તો, ન શાહી, ન ગળે, ગોંહર.

બોલ્યો દીલના ગમ, દર્દથી, તે તમામ,
 કીધું શું ઉધું મુજથી આંસમાંને કામ.
 જોયું છે મેં આંખોએથી કે આં વખત,
 આવ્યો મુજ કપઈ મરવા ખવારીથી સખત.
 આવ્યો મિનારાથી નિંચે દર્દે પુર,
 દોઆ તખત ખુઝરગને દીધી ઝરૂર.
 ને બોલ્યો જોવશ ક્યારે તુને હું બસ ?
 ખુશી સાથે રાહત મઝાને દીવસ.
 પછી ગુમ થયો ત્યાંથી પાગલ સમાન,
 ઉઝ્યાં પક્ષી માંકેક તેના હોશ ધ્યાન.
 હતા તે કીલાના મહલમાંથી છેક,
 ઝમીન નિંચે રસ્તોળી કીધેલો એક. ૨૫૨૪
 જે માટે હતી કોઈ ન વાકેફ સેપાહ,
 કે છે એવી કીલ્લા નિંચે કોઈ રાહ.
 ચુંટ્યા જણ બસો નાંમદારો મેયાન,
 થયો ગુમ ઊગટ રાહને રસ્તે નિદાન.
 ધયું ત્યાંથી નિકળી બેયાબાં, મુદામ,
 પડ્યો અચરતિમાં મુલક તે તમામ.
 ન કોઈએથી ગેતીમાં આપી નિશાન,
 થયો એ રીતે ગુમ અચાંક નિદાન.
 તેના મેહેલે કયખુસરૂ આવ્યો જેવાર,
 લાવ્યો પગ તળે તેનો પકયવાં તેવાર.
 તેના તખત ઝરરીન ઉપર બેઠો શાહ,
 કે સંગ પહલવાનો, ઝરીની કોલાહ.
 કીધી બુસ્તબુ તેની નિશાંનોની,
 મળીના તે સરદારે પહલવાનોની.

પુછે શાહ જેહન ગર્સીવઝને મુદામ,
 શહે ફઝોજે તુરકીના કામે તમામ.
 ગયો કેમ ? કયાં તેની આરામગાહ ?
 થયો ગુમ હયાંથી, લીધી કયાં પનાહ ?
 હરેક વાતો ખુસફઝે સમજી નિદાન,
 મગર કેથે તેની મળી ના નિશાન. રપરપ
 ઇરાંનીઓને કહે ફતેહમંદ શાહ,
 કેં થાય ગુમ દુશમન તજી તખ્તગાહ.
 તેના કમ રહેચ ગેતીમાં નામ કામ,
 તેને મરવું, જીવવું છે, સરખું તમામ.
 ચુંટી કાઢ્યા દાંના સેપાહથી તમામ,
 લડાએક, સરદારો, કરનારા કામ.
 કહયું તેઓને એમ કે આબાદ રહો !
 તનો, દીલ, તમારાં ભર્યાં દાદ રહો !
 તે બદબખ્ત તુરકીના ગંજોનો દર,
 દીધો તમને, કરજો કુશીશો ઝખર.
 ન થાય એમ કે આં મેહેલે અફ્રાસિયાબ—
 માં, નાંખે ફલકથી કીરણ આફતાબ.
 તેની પરદેપોશ ઓરતોના પુકાર,
 ન ચાહતો કે મેહેલેથી આવે બાહાર.
 મોકળ્યા નિગેહબાંને ટોળાંના ખાસ,
 હતાં જાનવર જે કીલા આસપાસ.
 દીધું દુઃખ ન શાહે તે ખેશીને એમ,
 ઘટારત જેવી રીતે શાહોને તેમ.
 તેનું કામ એ રીતે જોયું જેવાર,
 તો બડબડવા લાગી સેપાહબી તેવાર. રપરપ

કે આવ્યો છે હયાં શાહા ખુસરૂ તો એમ,
 ગોયા આવે મહેમાં પિદર પાસ તેમ.
 ન યાદ આ, વતું જેને ખુને પિદર,
 કે ખેદાદે ખંજરથી કાપ્યું જો સર.
 તથા, તખ્તથી તેની માંદરને ખાસ,
 ઉઘાડી ખેંચી કાઢી રસ્તાની પાસ.
 પળેલો છે ભરવાડ, ગોસ્ફંદ, મ્યાન,
 સુખી શાહા બકરીને ધાવી નિદાન.
 ન કેમ ચિત્તા જેવો, ને ચુંગાળ તેમ ?
 થી, કરતો તેના મેહેલમાં રસ્તખેમ ?
 મકાં, મેહેલ, તેના નિચે લાવી દે,
 તેના ખેશીઓનેથી સળગાવી દે.
 પછી ઇરાનીઓની સારી ખબર,
 પડી ખુસરૂને રફતે રફતે અગર.
 તેરાન્યા તેણે દાંનાઓ કોઈ પાસ,
 કીધી વાતો કંઈ એક તેઓ સાથ ખાસ.
 ઘટે તુન્દી કરવી જગાએ ન હર,
 વખાણવું ન ડાહપણ વગરતું જે સર.
 કીના સાથે ઇન્સાફ હોય તે સરસ,
 કરવી યાદ કીર્તિ મુરાદોમાં ખસ. ૨૫૨૭
 કે કીર્તિજ રહે છે અમર આ જહાન,
 અમાનો ન કોઈથી રહે જાવેદાન.
 ફલક ફરતું હર કો, ઇથી આં મગર,
 ધરાવે છે બળ ઝુલ્મ કરવા અખર.
 પછી એમ ખોલ્યો તે શાહે જહાન,
 લાવો પદ્મોશોને, પરદે નિદાન.

છે પર્દેનશી શાહની બેટીઓ જે,
 નથી આવી પર્દાથી કોઈ બાહાર તે.
 મળી એ ઇરાંનીઓને જો અબર,
 તો દોડી ગયા મેહેલમાં કીને તર.
 હતા ધારતા પહલવાંને દુસ્ત,
 કે ખુસરૂ તેનો કરશે પુરોજ વખત.
 જવા ચાહતા ખ્વારીથી લઈ તેને ખાસ,
 ને ધારતા હતા કાપીને કરવા નાસ.

અફરાસિયાબની ઓરતોનું કયખુસરૂ પાસેથી
 જીવતદાન માંગવું અને તેણે
 જીવતદાન આપવું.

આબ્યા મેહેલથી આરીઓના પુકાર,
 કે અય શાહા ઇન્સાફી, દાંના, અપાર !
 તું જાણે છે લાચારો છંડે તમામ,
 નથી ખ્વારી, બેશર્મી, લાયક મુદામ.
 વડીલ બાનુઓની આવી શાહા પાસ,
 રૂદન કરતી બેટીઓ લઈ સાથ ખાસ. ૨૫૨૮
 હતી બાંદી સોસો હરેક બેટી પાસ,
 હતાં સઉને સર તાજ યાકુતી ખાસ.
 હતાં નુરી ખુશીદ, તેમણા ગોંહર,
 જે ટાંકેલાં કસ્બી લીબાસો ઉપર.

ધરી હાત હુતી સઉએ સોનેરી જામ,
 નિયાં દીલ હતાં શાહનાં ડરથી તમામ.
 ભરી કસ્તુરી, યાકુતો ઝર ગોંદર,
 શરમથી હતાં નિયાં સર્વેના સર.
 ને એક હાથે ધુપદાન, એક હાથે જામ,
 જેમાં જળતાં અંબર, ને ચન્દન તમામ.
 શનિશ્વર ગોયા આંસમાંથી ઝખર,
 સિતારાઓ છાંટતો ઝમીનની ઉપર.
 ખાંતુઓની સરદાર ગઈ તપ્ત પાસ,
 દોઆ પાદશાહ પર કીધી ભારે ખાસ.
 પળેલી ને બેઠીઓ લાડે તમામ,
 નમન જેણે કીધું એ રીતે મુદામ.
 અને ઝરઝર તે રડીખી તમામ,
 હતી ખવારી, ઝારીમાં, જીવતી મુદામ.
 પડયો લાડ કીર્તિથી, જે કોઈ બસ,
 તે પર કરજે બક્ષેશ રંજને દીવસ. રપરદ
 દોઆઓ કીધી દુઃખમાંથી ઝખર,
 કદમ નેક, નર ઓ સખી તાજવર !
 થતે કેવું ઠીક, જો ઝમીને તુરાન !-
 થી, દીલ કીને દુઃખી થતે ના નીદાન !
 તો આવતે તું હયાં કરવા શાદી આરામ,
 ને શાહોથી આવતે પયામો સલામ.
 થતે આં મુલકનો તું માલીક શાહ,
 બે પગ વાળી બેસ્તે શાહી તપ્તગાહ.
 જાધી રીતે સ્યાવક્ષ થતે ના તબાહ,
 મગર ક્યાં બિલ્તાજ ખુરશીદ માહ.

અફરાસ્યાખ બદાતે કીધું ને એમ,
 તુંથી નેશે ખાખેળી માફી તે કેમ ?
 દીધી બહુ શિખામણુ, નફે ના થયો,
 શિખામણુથી સર મુખ ફેરવી ગયો.
 ગવાહ છે એ માટે મારો કીરદેગાર,
 કે વરસીતી લોહીની બે આંખોએ ધાર.
 તથા તારો ખેશી જેહન મુજ પિસર,
 ઘસાય છે જે તુજ બેડીમાં સર બ સર.
 કે સ્યાવક્ષને માટે મારા મેહેલ મ્યાંન,
 હતાં કેવાં ગમગીં મારાં દીલ ને જાંન. ૨૫૩૦
 કે અફરાસેયાખ આં નરે બદ વિચાર,
 સુની બહુ શિખો, પણ નફે ના લગાર.
 તો હયાં તક કે આવ્યો દીવસ એવો સર,
 થશે પાદશાહી તજે ને ઊપર.
 કે તારાજ કીધાં કમરબંદ કોલાહ,
 પડયો સર ઊંધે, ને થયો દીન સિયાહ.
 કઝા છે ભલી એવી જીંદગીથી હાલ,
 ઝમાનાએ ફાડી ગોયા તનની ખાલ.
 હવે બેગુનાહોની રાહે મગર,
 તું કર શાહોની રીતે અમ પર નઝર.
 છીયે આસરે પાક ખુસરૂ તણાં,
 સમજશું ન જગમાં તેના નામ વણાં.
 બદી કીધે અફરાસેયાખ બદુગર,
 ન કરતો શિતાબી તું નીદેષો પર.
 ખોઆરી, ઝખમ, ખુન રેડવાથી, આય,
 મજે શું ઊધી જંગે પાપો સીવાય ?

નથી શાહોને એ ઘટારત અગર,
 કે કાપે કોઈ બેગુનાહોના સર.
 શહા છે તું માટે જગા આં સીવાય,
 ન કોઈ રહેશે ત્રણ પાંચની ગેતી મ્હાય. ૨૫૩૧
 એવુંજ કર કે 'પુછે તુને દાદગર,
 તો શર્મે ન ધાય નીચું કયાંમતે સર.
 સુની ખાધો કયખુસરૂએ પેંચ સખત,
 લીધે આંચ બાંતુઓ બરગશત બખત.
 તે પરદેનશીનોના દર્દો, ને ગમ-
 થી, રાતા થયા ગાલો ચેરાગ સમ.
 થરાં દર્દે, દાંનાના અખમી જીગર,
 કીધાં બાળ સ્ત્રી યાદ સઉએ અગર.
 દોઆ ચાહી સઉ ખુઝરગોએ મુદામ,
 અમીર, ફરોજના અફસરોએ તમામ.
 કે કીનો એઓથી શહા નેકનામ,
 ભલું, નાલીયે ખુદા ખાતર તમામ.
 કહયું એમ કયખુસરૂએ હોશમંદ,
 કે જે કોઈ ચીજો નથી મુજ પસંદ.
 ખુરાઈ તે લાવીશ ન કોઈની જિપર,
 ગમે એવું દીલ હોય મુજ કીને તર.
 કે આં કામો તે નામવરના ખુલંદ,
 વીચારૂય તો પડતાં નથી તે પસંદ.
 કીધી નેક માંદરથી મારી, ભુંડઇ,
 કરશ તેવી કોઇથી નહીં હું ખુરઈ. ૨૫૩૨
 કહયું પાછાં ફરવા તેઓને મકાન,
 એવો પાક અદો તે શાહે જહાન.

કહ્યું તેઓને કે રહો તમ નચિત,
 કહું છું તે મુજ વાત સમજો ખચિત.
 હવે તમને મુજથી ન ડરવાનું કંઈ,
 બદો જેવી મુજમાં નથી બેવકૂફ.
 બદી તનને કોઈથીખી થાશે નહીં,
 જે કરશે, તેનો વખત લંબાશે નહીં.
 તમારા મહલમાં નચીત રહો તદન,
 સપુરદ કરી રખને જાનો ને તન.
 કહે ઈરાંનીને ફતેહમંદ બખત,
 રખે દીધાં મુઢકો, અમી, તાજ, તખત.
 કીધું આપણે હાથ શેહેરે તુરાન,
 થયું જે ઈરાં સમ તમારૂં મકાન.
 તો દીલથી કીનો દુર સઉ બસ કરો,
 ને માયાથી આં મુઢકને વસ કરો.
 દીલે ડર ભયાં આપણાંથી છે કુળ,
 બની લોહીએ કાઢવ મુલકની આં ધુળ.
 પ્રથમમા ઘટે લેવું નરમીથી કામ,
 ન કરવો શુરૂ જોઈયે અગરો તમામ. ૨૫૩૩
 હું આપુ છું તમને આં ગંજે તુરાન,
 ન કે કરતો ઉપકાર તમ પર નીદાન.
 કુશીશ કરજો નેકી તણી બેશુમાર,
 પશીયાળો દીઠો તો હવે જુઓ પાહાર.
 આં મુજ ફરોજને હું હવે દીલ વગર,
 કરૂ છું દીરમ ગંજથી તર બ તર.
 હવે હાથ ખેંચો ખુનોથી અબર,
 નહીં કાપવાં બેગુન્હાઓના સર.

નથી મહીં ગુસ્સે સહજમાં થવું,
 ને હોય નિચે પડ્યો, તેને છુંદવું.
 ફેરવજો તમે પર્દેપોશોથી ચહર,
 ને જે ખાહાર પર્દેજ નિકળેય અગર.
 ફેરવજો પરાયા કુલ અસ્થાએ સરં,
 જે ખાતર બનેય દોસ્ત, દુશ્મન અબર.
 નથી દાદગરને પસંદ એ મગર,
 કે કરવો સિતમ બેગુનાહો ઉપર.
 જે કોઈ કે નસીહતો મારી ધરે,
 ઘટે ના જગા મારી વિરાં કરે.
 ખીબું, ગણશે નેહસ્તી, ને બેદાદગર,
 જે સરદાર કરશે વિરાં આં શહર. ૨૫૩૪
 કહે તે પછી ફરિયાદને તાજવર,
 ખોલે તુરકી લશ્કરના ગંભીરો દર.
 સિવા રશાહનો ગંજ ખાંનગી જે અબર,
 ન હાથ નાંખવા હક જેમા કોઈને ગર.
 દીધો બાકીનો બક્ષી, સરવે સેપાહ,
 શું ગંભીર, શું હુશ્કારો, તખ્તો, કોલાહ.
 વિખાઈ જે હર તર્ફ ભારે સેપાહ,
 તુરાંનીની, તે આવી નઝદીક શાહ.
 પનાહ આપી તેમણે નવાજી તમામ,
 ને સગવડખી હર કામે દીધી મુદામ.
 દીધા હીસ્સા તુરામાં સરદારોને,
 દીધાં શેહેર એકકબી નામદારોને.
 જે મુલ્કે, જે કોઈએ, ન માન્યું ફરમાન,
 ન બચ્યા દીલેરોને હાથેથી જાન.

થયા સર્વે મુલકોના શાહો ગુલામ,
 પુગી ભે ગયા સરદારોને પયામ.
 જવા એલચી હર તર્કથી શાહા પાસ,
 કીધાં એક પછી એક મોહ રસ્તે ખાસ.
 જે સાથે સરદારોના હૃદયા પયામ,
 થયા એક પછી એક શાહના ગુલામ. ૨૫૩૫

કયખુસરુ કાઝિસ ઊપર પોતાની શતેહની
 વંધાઇનું નામું.

તેથી નામું લખનાર મુનશીને પાસ,
 કહયા શબ્દો લાયક હતા જેથી ખાસ.
 દોઆ કીધી અવ્વલ તે નામાને સર,
 બદી જેણે ગેતીથી ધોઇ તે ઊપર.
 વડો બદુગરનો ઊધો નાંખ્યો સખત,
 કીધું એવું બેદાર, ઊધતું જે બખત.
 તેનાથીજ છે ઝોર, દાનાઈ, દાદ,
 હરેક ગમ દુઃખીઓ તેનાથી છે શાદ.
 ખીજી વાત, કે બખતે કાઝિસ શાહ,
 અકલમંદ, બુઝડગ, અને નેકખાહ.
 થયો તાબે ગંગદેઝે અફરાસેયાબ,
 પડ્યું છે તેનું બખત કરવાને ખાબ.
 એકજ જંગમા તેના જંગી સવાર,
 ગોરઝ ભારી સાથેના બાહદૂર અપાર.

ખચિતજ મુઆ તેના ચાળીય હઝાર,
 લડાઈમાં ગુલઝરરયુનની અપાર.
 પછી એક પવનળી એવો આવ્યો સખ્ત,
 ઊખડ્યાં થડો, ડાળી, સાથે દરખ્ત.
 ડુબી ફઝોજ પાણીમાં તેની અપાર,
 અમો પર હતી જીત મેળવવા તયાર. ૨૫૩૬
 ગયો ત્યાંથી તે તર્ફ બેહેશતગંગની,
 કીલો માણસે પુર, જગા જંગની.
 કીલાની તે જંગમા હતા ત્રીસ હઝાર,
 સમજ તું કે જંગમા મુઆ તેજવાર.
 થયું એમ કે જો તે થયો જુદમગાર,
 અકલ, ને નસીબ, ના થયાં તેના ચાર.
 બિછાવી સેપાહ જેણે મુઢકે તમામ,
 તે ગેતીથી ગુમ થઈ ગયો છે મુદામ.
 કરશ હું હવેથી તું શાહને ખગર,
 થશે મુજ ફતેહ જે દીને સર બ સર.
 ઝરીન મોહોર દાખી તે નામાએ ખાસ,
 મોકળયું ખુશી ભર્યા કાઉસ પાસ.
 પછી આવી બેઠા ખુશાળીમા ખાસ,
 ધરી મય પરીચેહેરો ઉભી તે પાસ.
 બેઠો ખાવા ગેતીનો શાહ ખુશરંગ,
 કે સરદારો નામી, ને હાંતાઓ સંગ.
 વસંત આવી ત્યાં તક રહ્યો તે નિદાન,
 બની બેહેશત, રંગો, ને ખુશખુએ જહાન.
 થયું લીલાં રેશમ ને રંગનું મેદાન,
 થયું ચિત્તાની પીઠ સમ આસમાન. ૨૫૩૭

હરણુ, ગોરખરો, લાઝ્યાં ફરવા મેદાન,
 વખત કંઈ ગયો એમ ખુશી દરમેયાન.
 ઉડતાં બાઝો, કુતરા, શિકારો, શિતાબ,
 ને પુતળાં તરાઝી, કસ્તુરી શરાબ.
 પશુઓ ગોથા ગોરખર સમ ઘણાં,
 ફરતાં દીસ્તાં ભારી જે ગર્દન તણાં.
 હતી જેની ગરદન ગોથા શેરે નર,
 હતા બાણે સાબર તેના કાંને સર.
 ને મોકળાવી ચારો તરફ કામદાર,
 હતો કરતો એમ ગેતીને કારોબાર.

કયખુસરનું ફગપુરના લશકર સાથ અફરાસિયાબના
 આવવાથી વાકેફ થવું.

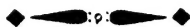

પછી આવી ચીન ને ખુતનથી ખબર,
 અફ્રાસિયાબના ત્યાં જવાની અગર.
 મળી તેથી ફગકુરે ચીની ગયોચ,
 બધો મુલક ચીન, ચર્ચા લયો થયોચ.
 સેપાહ ચીનથી ગુલઝરચું ત્યાર છે,
 ને ખાકાંમે ચીન જેવો સરદાર છે.
 જે લાર્કીમતોનો ખજાનો તમામ,
 છે અસ્ખાબોના ઘોડાઓ, ને ગુલામ.
 મોકળ્યા છે ફગકુરે ચીને તે પાસ,
 દોઆ શાહ તરીકે કરી તેને ખાસ. ૨૫૩૮

છે પીરાંને। ગંજ હાથ આળ્યો અપાર,
 દીનારો છે ઊંટો ભરી છ હઝાર.
 જો આં ગંજ મળ્યો તો ખુતનથી ખાસ,
 સેપાહ એક થઇય અંબુમનની તે પાસ.
 ખખર આવી રાહથી જો એ વાતે ખાસ,
 પનાહ પામેલાં પેલાં લશકરની પાસ.
 ગયા તે ઇરાનીઓથી સઉ ફરી,
 કીનો લેવા માટે કમર તાંગ કરી.
 નિકળ્યો ખુતનથી જો અફ્રાસેયાખ,
 સેપાહ તોડનારી, સેપાહ સંગ શિતાખ.
 ઝમીનનેથી ગોયા ન રહી જેની તાખ,
 સેતારાથી ગંત્રી કરે ના શિતાખ.
 કીધો ચીનથી ખુસરૂની ગમ ચહુર,
 લડાયક સેપાહ સંગ, દહેઁ ઝખર.
 પડી ખુસરૂને તે સેપાહની ખખર,
 તો રાહમાં મોકળ્યા તલાયા ઝખર.
 ને ફરમાવ્યુ શુદર્ઝે કશવાદને,
 ને સાલારે જંગી સિંહ ફરહાદને.
 કે રહેજો હયાં ઇન્સાફ દાંનઇથી બસ,
 તલાયા મુકી ફરતા રાતો દીવસ. ૨૫૩૯
 તો શુદર્ઝ બાલ્યો છે તારીજ સેપાહ,
 દીનો રાત રહેશે જે તારીજ પનાહ.
 જુએ તુરકીમાં એકનેથી નઝર,
 કે હુશમન તણી યાદ કરતો અગર.
 તુરત દેજે જીવતોજ ફાંસી ઝખર,
 પગો બે ઉપર ને નિંચે કરજે સર.

ન દે રંજ તુને, તો લેતો ના રંજ,
ને સંભાળજે તું સેપાહ, ને આ ગંજ.

કયખુસર અને અફરાસિયાબનાં લશકરે એક
ખીજની લડાઈ માટે સફ ખેંચવી.

આવ્યા છાવણીથી નગારાં તણાં-
અવાઝોખી, કર્નાયો ઘંટના ઘણાં.
સેપાહ એવી આવી બહાર ગંગની,
ધરી ઇચ્છા ખુરશીદથી જંગની.
પડયું શેહેરથી બાહાર તો ખેંચી સફ,
કે લશકર હતું તેતું જ્યાં તે તરફ.
તક્કવત ખે ફર્સંગ, ખે ફઝોજ મ્યાન,
તેયાં શાહે પોતાના કુલ પહલવાન.
કહયું આજ રાને ન ખસ્તા લગાર,
ને કરતા ન આરામ ઊંઘનો વિચાર.
કીધા ફરતા મયદાં, તલાયાઓ ખાસ,
ફર્યા રાત ભર જે સેપાહ આસપાસ. ૨૫૪૦
થોભ્યો એક હફતો તે મુકામ, જ્યાં,
કીધો ત્યાર જંગનો સરનજમ ત્યાં.
આવ્યા આઠમે દીન તલાયા તે રાહ,
કહે એમ ખુસરૂને આવી સેપાહ.
એવી રીતે શાહે સળવી સેપાહ,
કે જંગની કરે ઇચ્છા ખુરશીદ માહ.
અફરાસ્યાએ જોયું તે લશકર તરફ,
તો આવ્યો તે સાંભે, અને ખેંચી સફ.

કહ્યું દાંનાઓને આં જંગનું મેદાન,
 છે મુજ દીલથી મજલીસો, ખાખો, સમાન.
 હતો તપ્ત પર શાદ કરતો હું ખાખ,
 થઈ જંગ બંધ તો હું બન્યો પશીતાખ.
 હવે થાકો છું નાસલાગે અખર,
 છે દીલ જંગ ભર્યું, કીને ભર્યું સર.
 ન માલુમ ફતેહમંદ ખુમરૂ થશે,
 યા મુજનો અમાનો નવો થઈ જશે.
 હરીફ તેનો બનવાનો રાખુંચ વિચાર,
 ગમે થાય દુઃખ, મઓતથી, ઇચ્છા પાર.
 બોલ્યા દાંના જે કોઈ હતા તે મુદામ,
 શું ખેશીઓ, કે શું પરાયા તમામ. ૨૫૪૧
 ઘટે જો અગર શાહાને જંગ મુદામ,
 તો આં દોડધાંમો, સેપાહનું શું કામ ?
 દરેક ચીની, તુરકી, તારી પાસ છે,
 શું ખેશી, બીગાનાઓ, જે ખાસ છે.
 છીયે ત્યાર કરવા ફીદા જાનો તન,
 અમે ન્યારથી તુને દીધું વચન.
 અગર સોગ્રી મરશું, તો આવળે હઝાર,
 ન ગણુ તારૂં તન એવું હલકું લગાન.
 અમો નેકબાહ છીયે તારા તમામ,
 જીવ્યેય તાજના દબદબેથી મુદામ.
 પછી શોર બોલ્યા સેપાહ દરમેયાંન,
 ભયાં જંગ, જોશે, અર્મી, ને જહાંન.
 સિયાહ ગર્જથી દીસ્યા તારા અગર,
 બહુ બન્યો સુર્યનો પીળો ચહર.

(વાલ્યુમ દસમું સમાપ્ત.)

(આ પુસ્તક સંબંધી સર્વ હક કર્તાએ સ્વાધીન રાખ્યા છે.)
આ પુસ્તક સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ માં એકટ મુજબ
રજીસ્ટર કર્યું છે.

આ શીરદોસી શાહનામું ગુજરાતી બંધોતોમાં ભાગ ૧૦ મો.
નંબર ૨૩૭, બજારગેટ સ્કીટ, કોટ, મુંબઈ મધે આવેલાં “નવરંગ
પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ”માં તેના માલેક મીં અરદેશર ખરશેદજી દેશામજી
છાપ્યું છે, અને બીંમરડીવાલા બીંડીંગ, વાડયાસ્કીટ, તારદેવ, મુંબઈ
મધેથી મીં રસ્તમ નઓશીરવાન માસ્તર “આદીલે” પ્રગટ કર્યું છે.

